هفته‌لق مجموعه نشریاتی : ٥

فرانسز ایمپراطوریچه‌سی «اوژه‌نی» وعبدالعزیز

محرری : آی خان

اساسلی مضبوطات تاریخیه‌یه مستند اثر

ملیت مطبعه‌سی

استانبول : ۱۹۲۷

بر قاچ سوز

۱۸٦۹ سنه‌سی تشرین اولنك برنجی چهارشنبه كونی (۱۲۸٦) هـ .) استانبوله كلن فرانسز ایمپراطوریچه‌سی اوژه‌نی‌نك استانبولی زیارتنه عائد الده موجود تاریخلرده همان هیچ معلومات یوق كبیدر. یالكز احمد راسم بكك تاریخ عثمانیسنك دردنجی جلدنده: (سویش قنالنك رسم كشادی مناسبتیله اوژه‌نی‌نك استانبوله كلدیكی) قیدی واردر . ایمپراطوریچه‌نك استانبولده كچیردیكی قیصه مدت ظرفنده نه‌لر جریان ایتدیكنه دائر [تاریخ ماهیتنده اولمه‌مق شرطیله] كمال صالح بك برادرمز برشیلر یازیلماسنی ، ایسته‌مشدی . برخیلی زمان اوغراشدقدن صوكره بر چوق مشكلاتله قارشیلاشه‌رق اساسلی ورسمی بعض مضبوطات تاریخیه‌یه دسترس اوله‌بیلدك . بونلردن طبیعی استفاده ایده‌رك محترم ارقداشمزك بوآرزوسنی ممكن مرتبه یرینه كتیرمكه چالیشدق . ایمپراطوریچه‌نك شهرمزده كچیردیكی كونلره عائد مضبوطاتی ، یالكز علاقه‌دارلری [حركته كتیرمك صورتیله] كونی كوننه تعقیب ایتدك . نتیجه‌ده كوروشمك طرزلرنده‌زمانك املاسنی دخی محافظه ایتمك قیدی ایله‌شو تاریخی واقعه میدانه كلدی . نشر ایله تقدیمنه چالیشدق .

آی خانه

ـ قرده‌شم کمال صالحه ـ

پادشاهك نشئه‌سی یوقدی . آقشام ولی عهد مراد افندینك والده‌سی (شوق افزا سلطان قزل طوپراقدن سرای شوکت احتوایه کلوب ، اوغلی ایچون نظر مرحمت عالی‌یی جلبه صاواشمشدی . سلطان عزیز ولی عهدك والده‌سنه یوزویروب التفات کوسترمه‌مشدی . هم ده‌نه‌دن کوسترسوندی . دورمایوب تا کرینك هر هفته‌سنده سرایه کله‌رك آغلاشوب صیزلاشدقدن صوکره ، قوربغه‌لی دره‌ده‌کی قصرینه چکیلن (شوق افزا) سلطان ، الی دکدکجه ، تخت سلطنت علیهنده بولونیوردی . پادشاه درت یاندن مراد افندی ایله والده‌سنك اخانتلری خبرینی آلیوردی . برادر مکرمی سلطان عبدالمجید اولمزدن آزاول اوغللری ایله قیزلرینی ایجیتمه‌یه‌رك خوشجه طوتماسنی وصیت ایتمه‌مش اولسه‌یدی ، سلطان عزیز اونلره یاپاجغنی بیلیردی . نه یاپسوندی . که ، سوز ویرمش ، عبدالمجید خانه استراحت روح اوزره قالمسنی تأمین ایتمشدی . ولی عهد مراد افندی ، صبی طبیعتلی شیدی . صاغنی صولنی دوشونمدکدن باشقه حقوق خاندانه رعایت قیدینی کوزتمز برعیاش ایدی . اولمادق فسادلر قورمایه چالیشیور ، یکرمی بش یاشنی کچن مریض برچوجوق اولدیغی حالده ، اری واهلی اولمدیغی سلطنته کوز آتوب ال اولاشدیرمایه صاواشیوردی . شوق افزا قادین ، تازه‌جه ، خوش صحبت بر قادیندی . پادشاهك مرحوم برادری قادینی ایدی . جاهل و کورکوسزصاییلیردی . ذاتاً ، قادین قسمنك صاچی اوزون عقلی قیصه اولوردیه‌نلرنه‌قدر دوغری سویله‌مشلردی . اوغلنك نظر همایونده دوشوب اهمیتسز حاله کلدیکنی بیلدیکی حالده ، ایکیده بر خنکارك آیاقلرینه قپانه‌رق شفقت و رقت دیله‌نیوردی . عبدالعزیز خانك ، شهزاده مراد کبی چلیمسز ونحیف بر چوجوقله نه‌آلوب ویره‌جکی‌اولابیلیردی ؟ پادشاه اولان ساده‌جه خاندان ارکانه‌دکل ، عاجز تبعه‌سنه قارشی‌ده مشفق‌اولمق کرکدی . مراد افندینك والده‌سی بو نقطه‌لری فهم ایدوب ادراك ایله‌یه‌میوردی . اوغلنك بونجه معصیتی‌واردی‌ده ، عبدالعزیز خان صباوتنه باغشلایارق سس چیقارمیوردی . قرق یدی کون سورن آوروپا سیاحتنده ، مراد افندی نه‌لر یاپمامشدی ؟ اجنبی سرایلرنده‌مستقبل عثمانلی پادشاهی کبی ملوکانه کلام صرف ایدوب اجانبی کندینه‌می کولدیرمه‌مشدی . سیاسی مذاکره‌لره‌می کیریشمك ایسته‌مه‌مشدی . سلطان عزیز بونلری پك کوزل بیلدیکی حالده سس چیقاروب طینمامشدی . صبی صبیان ایله اوغراشوب دیدیشمك قوی ونامدار

بر پادشاهه یاقیشیق آلمزدی . بونجه کوتولکلره قارشولق ، سلطان مرادی سرای همایونده‌کی ولی عهد دائره‌سندن قاضی کوی سمتنه ابعاد ایله اکتفا ایتمشدی . حق یوقمیدی ؟ جد امجدلری زماننده بو رتبه مضر اقوال ایله میدانه کلن شهزاده‌لره نه‌مجازات ایدوب طورمق تعامل اولمشدی ؟ ایشته کوز یوموب آلدیریش ایتمه‌مسی کمال مرحمتندن ایلری کلیورمیدی ؟ بونلری آکلایوب تقدیر ایده‌جك آدم لازمدی . شوق افزا والده صاغ و صولنی قوللامادن :

— آرسلانم . مراد قولك مریضجه‌در . کرم ایله . بویاکا نقلی لطفنده بولون.

دییوب یاغمور کبی کوز یاشلری دوکه‌رك یالواریوردی . مراد افندینك آستانه طرفنه نقلنده محذور اوله‌مازدی . آما ، جمله وزیر وزرا قارشی طرفه صاوولماسنی عرض ایلمشلردی . نه اولور نه اولماز ، قارنجه قرارنجه‌اوموملدق ایشلر یاپوب دولتك باشنه بلا آچابیلیردی . شوق افزا ، قادین کشی ایدی . اینجه ایشلره اوقدرعقلی ایریشه‌مزدی. معذرتی آچیق ایدی : هر آنا کبی ، اوغلنه زیاده دوشکون‌اولمق کرکدی. پادشاهك جانی صیقیلمشدی . مرادك والده‌سی بویله اولمایه‌جق زمانلرده قارشیسنه دیکه‌لوب خیاله صیغماز شیلر ایستیوردی :

— سن غم چکمه. البته ایجابنی دوشونورز . دییه‌رك ، حرم همایوندن صاووشدی. سلطان عزیزك چکه‌سی دوشوك قادین سوزلرینی دیکلیه‌جك وقتی یوقدی . بر قولاغندن کیرن اوته کیسندن چیقیوردی . پادشاه جهان مابین دائره‌سنه کیدر ایکن ، شوق افزا والده‌نك اوزون کیرپیکلرنده ، تازه‌قایناشان یاشلر بونجوقلانمشدی. عبدالعزیزخانك والده‌سی پرتونیال سلطان ، شهزاده مرادك والده‌سنه چکیشدیردی :

— البت آرسلانم بر قولاینی بولور. آنده‌ا کله‌نمك ایسته‌مزسه کز ، بونده کلورسکز. وار راحتنه باق .

سلطان عزیز ، اوز والده‌سنك سویله‌کلرینی ایشته‌مزلکدن کلمشدی . قاشلرینی چاته‌رق قره‌یل کبی ، خشم ایله چوب یورومشدی. قادین افندیلرله شوق افزا وپرتونیال سلطان کندی باشلرینه قالمشلردی. شوق افزاقادین:

— ایشته سعادتله صالینه‌رق کیدرلر. کلمه سویله‌مزلر . بچلین ایکی اللرم بوکرلرمده قالدی. مراد قتی نامزاجه‌در . دوقتور دیرکه : هوادار محلده اولسه‌ك . آما کم ، آرامکاهك لب دریا اولسون . سرای همایون اولمزسه ، خوش فرعیه دائره‌سنده بر کوشه دخی بولونمزمی ؟

پرتونیال سلطان، قوریدوردن صالینه‌رق ایلرولەین اوغلنك آرقه‌سندن کیدییوردی. آردنجه قادین افندیلرله خزینه‌دارلر یورییورلردی . دارالسعاده باش آغاسی (طلحه) آغا آلت باشدن کلیوردی. طلحه آغا باش آغا اولدیغی حالده حرم انضباطی ایشلرینه قاریشمزدی. اصل قیزلر آغاسی ، وقتیله پرتونیال سلطانك باش آغالغنی ایدن مصاحب جوهر ایدی. جوهر میدانده یوقدی . خزینه‌دارلق عهده‌سنده بولوندیغندن قالفه‌لرله

اوغراشیوردی. والده سلطانله توابعی ، پادشاهی مابینه کچن قپو اوکنه قدر کوتورمشلردی. ولی عهدك دردلی والده‌سی خاص اودا اوکنده قالمشدی. دردینی بر درلو کیمسه‌یه دیکله‌ده‌میوردی. کندی اوغلی ده سکز سنه اول پادشاهلق ایدوب یدی دوله شان ویرن عبدالمجید خان کبی بر پادشاهك صلب پاکندن کلمشدی. ایکی یانه صالینه‌رق عظمتله قاشلرینی چاتوب ایری کوزلرینی سوزه‌رکدن یوریه‌ن عبدالعزیز خان، بر وقتلر، چوق دکل سکز سنه اول عینی حالده ایدی. آه ، او سلطنتلی دملر نره‌ده قالمشدی؟ سلطان مجیدك کوزه‌سی اوله‌رق بو دهلیزلرده آزمی سوز یورودوب اراده‌لرینی انفاذ ایتدیرمشدی؟ ایشته قحبه فلك اوصفالرك جفاسنی ویروب دوریبوردی. شو عبدالعزیز خانك آیاق باصدیغی یرلر، سلطان مجیدك اثرهمتی دکلمی ایدی؟ بو قویتو کولکه‌جکلرنده ذوق سوره‌رك صفا ایتدکلری قوجه سرایی عبدالمجید خان سنه‌لرجه اوزه‌نوب بزه‌نه‌رك یاپدیرمامشمی ایدی؟ شیمدی، قپولرندن ایچری یه باقدیرمایی قصیرغانیورلردی. بو دنیا کیمسه‌یه باقی دکلدی. قوجه چرخك کیمه یار اولدیغی کورولمشدی؟ عبدالمجید خان بیله انجامنده ضیافت سفره‌سی باشنده قان قوصه‌رق اماتی صاحبنه تسلیم ایتمه‌مشمیدی؟ شوق افزا سلطان کبرلی پادشاهك آردنجه باقه‌رق ورم خسته‌لغندن یاتان ایکنجی قادین افندینك، دائره‌سنه یورودی. پرتونیال سلطان ، پادشاهی کچیرمشدی. اوزون بویلی دلبر خزینه‌دارلرك اوکی صیره کری‌یه دونیوردی.

. . . .

دوله باغچه سراینك معایده صالونی آرقه‌سندن خنکار دائره‌سنه کچیلن قوریدوری باشنه حرم آغالری طوپلانمشلردی. ال باغلایوب صف طوتمشلردی. ماینجی فخری بك ده اوراده ایدی. نره‌ده‌یسه پادشاه جهان حرم دائره‌سندن مابین قسمنه کچه‌جکدی. سلطان عزیزك حرم ایله مابین کچیدنده‌کی ایشله‌مه‌لی قپو آردنده‌دیك سسله کووشدیکی ایشیدیلیوردی. والده پرتونیال سلطانك چاتلاق صداسی ده کلیوردی. آچیلان قپودن سرمصاحب هاشم آغانك تلاشلی باشی کوروندی:

— افندمز کاورلر.

دیدی. جویز اوزرینه پروازلری آلتون یالدیزلی قپونك قنادلرینی آردینه قدر دایادی: عبدالعزیز خان هیبتله ایلرولوردی. تربیقلی تازه‌جوان برماینجی، یدی کره یردن تمنا ایده‌رك کناره چکیلمشدی. آغالر ماینجی‌یی تقلید ایتدیلر. سلطان عزیز تبسم ایده‌رك:

— عالی کلدیمی؟ وارك آکلایك. دیه ایلروله‌دی. تربیقلی ماینجی ، فخری بك ایدی. یکرمی ایله یکرمی بریاشلری آراسنده‌یدی. اون او چیاشنده اندرونه قاپیلمش، تازه‌لکندن قرنالر آراسنه قاتیلشدی. اندرون همایونده تام یدی سنه بولونمشدی. عبدالعزیز خانك زیاده کوزنده ایدی. پادشاه فخری بکی ، بروسه سیاحتنده ناحق یره (قبریسه) نفی ایتدیکی موسیقه‌جی کامل بکه بکزه‌دیبوردی. کامل بك کنج ایریسی ، دلبر دلیقانلی ایدی. امثال بولنماز دلبازلقلری واردی. موسیقهٔ همایونك بر ایکندی

نوبتنده عبدالعزیز خانك کوزینه کیرمشدی . او آقشام (قرینلر) آراسته قاتیشدیر -
یلمشدی . بروسه سیاحتنده ، سلطان عزیزك پدری محمود خاندن قالان بر یوزوکنی
جانطه‌سنده بولمشلردی . خنکار ناچار کامل بکی فدایه راضی اولمشدی . اندروندن
قرنالغه آلنان فخری بك ، سلطان عزیز نظرنده کامل بکك یرینی طوتیوردی . اونك
کبی قوچ یکیت ، شیرین طورلری واردی : صیجاق قانلی ، جانه‌یاقین‌شیدی . زیاده‌دن خنکاره
صداقتی‌ده آشکار ایدی . خنکار حرم قپوسندن مابینه کیدن قوریدوره کچنجه ، فخری
بکی کوروب کولومسه‌مشدی . صدر اعظم عالی پاشایی صورمشدی . سلطان عزیز
قوریدوردن ایلرولیوردی . فخری بکله آغالر اوچ بش آدیم آچیقندن یوریورلردی .
فخری بك خنکار دائره‌سی اوکنده ، رخصت ایسته‌یه‌رك (ذوالوجهین) صالونه صاپمشدی .
آلت قاته باش مابینجی فیضی بکك دائره‌سنه کیدوب صوروشدیراجقدی . صدراعظم
عالی پاشا مراسمپرست وزیر ایدی . سرای همایونه کلدیکنده ، مابینجیلرك اوداسنه
اوغرامازدی . باشکاتب امین بك کندی آدامی اولدیغی حالده ، اونك یانه‌ده کیتمزدی .
دوغریدن وکلا انتظار اوداسنه کچه‌رك ، سرقرنانك کندی آیاغنه کله‌سنی بکلردی .
سلطان عزیز بیله صدراعظمدن چکینیردی . چوق دفعه راحتنی بوزمق ایسته‌مه‌یه‌رك
وزیرلرینی حرم قسمنده‌کی خنکار دائره‌سنده حما قماشندن انتاریسی ایله قبول ایدن
پادشاه ، عالی پاشایی‌ده بو تکلیفسزلکه آلیشدیروب انسیت ایتدیرمشدی . فؤاد پاشا
نیسده وفات ایده‌لی خیلی زمان اولیوردی . عالی پاشانك قدری آرتوب اعتباری
یوکسه‌لمشدی . فخری بك ، باش کاتب امین بکك دائره‌سی اوکندن کچرکن ، راست
کلدیکی کاتبلره صدراعظم پاشایی صوریوردی : بیلن یوقدی . سرقرین فیضی بکدن اعتبارلیجه
اولان حافظ محمد بك قرنادائره‌سندن چیقیوردی . فخری بکی کورونجه یوزینی اکشیتمشدی .
حافظ محمد بك فخری بکك پادشاه نزدنده‌کی نفوذینی چکه‌میوردی . قرنالغه قایریله‌سی
اوزرندن بر قاچ آی کچدیکی حالده ، خنکارك مرغوبی اولمشدی . هله شو کونلرده
زیاده‌جه مقبل و مقدم طوتیلیوردی . یکی مابینجی اسکیلری نظردن دوشورمشدی .
بونك سببنی حافظ محمد بك‌ده بیلمیوردی . محتمل بیلیوردی ، بیلیور کورنمکدنسه یوزینی
اکشیدوب صورات آصمقله آوونیوردی . فخری بك شبهه‌سز پادشاهك استقبالندن
کلیوردی . اوچ هفته اولیوردی که ، سلطان عزیز فخریدن باشقه‌سنك حضورینه
کیروب چیقمه‌سنی ایسته‌میوردی . حافظ محمد بك کنایه‌لی تبسم ایده‌رك صوردی :

— افندمز کلدیلرمی ؟ سز ایچریدن کلورسکز . اعلا بیلورسکز ؟

— پادشاهمز صدراعظم پاشایی صورارلر . عجب امین بك نزدلرنده‌میدر ؟ والله
کیدوب باقمایه صیقیلورم . برسرت ذاتدر . یوزلرینه برابر قارشو طورلمز .

— نه‌یه صیقیلورسکز . قرنا اولان صیقلمق‌می کرك ؟ فرداده دیوان همایون اولسه
نه ایده‌رسکز بیلمم . آما ، دوغریدر . تجربه‌سز صایلورسکز ، عزیزم افندم . صدراعظم
پاشانك کله‌جکارینی اومٖمام . بوکون جمعه‌در . بکده یارانی ایله مصاحبت ایتسه‌لریریدر .

— افندمز صورارلر . باشقه‌جه اراده‌لری اولمادیغنی خاطرلارم . وارك آ كلایلمه كلشمی ؟ بیوردیلر .

— اعلا سویلرسکز . کلمه‌دکلرینی عرض ایدرسکز . دوغریسی مراق ایدیله‌جك کیبدر . افندمز صدراعظم پاشادن نه ایسترلر ؟

— بیلمم آما آقشامدن‌برو ، سویش قنالی‌رسم کشادینی مراق ایدرطورورلردی . حشمتلو ایمپراطوریچه حضرتلری سیاحتلری اوزرنده‌درلر .

حافظ محمد بك تبسم‌ایتمشدی . فخری بك معقول سویلیوردی . سلطان عزیز ، اون کوندنبری ، خدیو اسماعیل پاشانك استانبول‌دونوشنده (جزره) سراینه مسافرایده‌رك آغرلایاجغی ایمپراطوریچه اوژهنی مسئله‌سیله علاقه‌دار اولیوردی . آتنه‌ده‌کی عثمانلی ایلچیسی طرفندن هرکون عتبهٔ همایونه خصوصی شیفره‌لر یاغدیریلیوردی . باب‌عالی‌یه کلن تلغرافلری امین بك آله‌رق حضوره تقدیم ایدییوردی . حافظ محمد بك ، فخری بکك سویله‌دکلرینی استبعاد ایتمیوردی . بریچق‌سنه اول فوأد پاشا ایله‌پارس سرکیسنه کیدن‌خنکار ، فرانسه‌دن زیاده محظوظ اوله‌رق استانبوله دونمشدی .

عبدالعزیزخان ، مناسبت آلیویردکچه (ئه‌لیزه) سراییخاطره‌لرینی‌یادایدوب کنیش کوکسنی کورله‌ده‌رك ایچنی‌چکیوردی . اسماعیل‌پاشا نهایت برعثمانلی والیسی ایدی . ایمپراطوریچه‌یی ، شاهانه قبول ایده‌رك آغرلایاجغی اجنبی غزته‌لرینك لساننه دوشمشدی . عبدالعزیزخانك کوجنه کیدییوردی . ایمپراطوریچه استانبوله‌اوغرامادن مصره کیدرسه‌دییه‌ایچله‌نیوردی . الیله وراثت امتیازی ویروب قدرینی‌آرتدیردیغی اسماعیل پاشانك فرانسه‌ایمپراطوریچه‌سنك کوزینه کیرمه‌سنی چکه‌میوردی . صدر اعظم عالی پاشایی عجله صوروب‌آراشدیرماسنده البت بوندن باشقه بر سبب اولماق لازمدی . حافظ محمد بك اوکنه باقدی :

— آدم مخصوص ایله دعوت ایجاب ایدر . کیت برادر باق نه اراده ایدرلر ؟ دیدی . فخری بك ، خنکار دائره‌سنه دوندی . محمد بك سرقرنا اوطه‌سنه کیرمشدی . عبدالعزیز خان‌اوداده مرصع‌قولتوغی اوزینه‌یا کلامشدی . صیقلدیغندن رسمی (صاقوسنك) یقه‌لرینی چوزوب که‌وشه‌تمشدی . کوکسنی ماغرینی آچمشدی . پانطالون کمری اوزرینه طاشان کوبکی کورونیوردی . بیاض کوملکی شیشمان قارنی صیقوب کریپور کبی دوریپوردی . فخری بك حضوره کیرمشدی . قپو دیشنده بکله‌شن خادملر کوز اوجیله فخری بکك آرقه‌سندن ایچری‌یه باقوب پادشاهی داغینیق حالنده کورمشلردی . فخری بك تمنالرایده‌رك اللرینی‌اوکنه قاووشدورمشدی . عبدالعزیز خان کوزلرینی قالدیروب کنیج مابینجی‌یه صوردی :

— ناصل ؟ کلمش‌ده طشره‌ده‌می بکلر ؟ فخری بك قیزارارق جواب ویردی :

— بو کون جمعه اولدیغنی سویلرلر . صداراعظم پاشاساحلخانه‌سنده اولمق کرك . محمد بك قوللکز خبرصاومق استیذان ایدرلر .

خنکار کولدی . آردنجه‌ده قاشلرینی چاتدی . ناصل اولمشدی‌ده کونلردن جمعه

ایمپراطوریچه اوده‌لی ند

اولدیغنی اونوتمشدی ؟ اللهك بلاسی (شوق افزا) قادینك دیدی قودیلری سبب اولمشدی بوكا: ایشته جمعه اولدیغنی اونودارق راحتنی بوزووب یوق یره مابین دائره‌سنه كچمشدی . حرم‌ده (نای) اوفله‌یوب بر قاچ یانیقجه تقسیم ایتمكدن‌ده اولمشدی. باشنی ایكی طرفه دوندیره‌رك :

— لاحول . بزه نه اولدی ؟ باق جمعه ایمش‌ده خاطرمزدن چیقمش . بیهوده حضوری بوزدم. حافظ سكا خبری صاوالم. دیدی ؟ دوغری سویله‌مش . لكن عالی ترس بر آدمدر . چلبی اوغلی چلبی ایمش كبی كورنمك ایستر . خوش كله‌یوبده نه ایده‌جك؟ مریض آدمدر. راحتنی بوزمایه‌لم. دیرم .

— شوكتلو پادشاهم . آنك راحتی نفس همایوندن اقدمجه‌میدر ؟ ولی نعمتی راحتسزلغه قاتلانورده خادمی استراحت ایتمكمی یاقیشیق آلور. جرأت ایتدیكم توجهات شاهانه‌لرندندر.

عبدالعزیز خانك دوداقلرنده‌كی تبسم زیاده‌له‌نمشدی . فخری دها یكرمی یاشنده چوجق صاییلیردی آما ، دكمه آدملردن اوستون ذكاسی واردی . حاضر جوابلغنه دیه‌جك یوقدی . رحمتلی فؤادده [فؤاد پاشادر .] بو قدر نكته‌دانلق ایده‌بیلیردی. پادشاه كوزلرینی آچدی :

— رخصت سكا. وار خبرایت. چابق چاغرسونلر. بوراده بكله‌دیكمی‌دخی علاوه ایتسونلر . آنكله سویله‌شه‌جكلرم وار . دیدی. فخری بك یردن تمنا ایده‌رك كریله‌دی. سلطان عبدالعزیز، ظریف دلیقانلی‌یی كولومسه‌یه‌رك سوزیبوردی . شو چوجوغی نه ایی ایتمشدی‌ده تقدیر ایدرك قرنالغه آلمشدی . پاكچه قلبلی ، قایناق باقیشلی شیدی . جاهل و كوركومز اولسه‌ده سوزی صحبتی یرنده ایدی . كیمسه‌یه دكیشیله‌مزدی . (فیضی) كبی نوبران‌ده دكلدی . حافظ محمد بر ، فخری ایكی ایدی . ایكیسنك‌ده باشقه‌جه مزیتلری واردی . حافظ اسكی بر قرین ایدی . فخری بر قاچ آی ایچنده صاراروب صولمشدی آما ، سرای اركاننی چابوجاق اوكرنمشدی. بونده اندروندن یتشكین اولماسنك فائده‌سی‌ده یوق دكلدی . انسان اوغلندن ولی نعمته آنجق بو رتبه صداقت ومربوطیت

...بوله ایلك كلدیكی كیجه استانبولده و سرایلرده العاب ناریه شنلكی (ایللو-ستراسیون قولكسیونی : ١٨٦٩)

بكلدیه بیلیردی . الندن كاسه ، كنج حالیله افندیسنه خ‌ كپای اولمقدن چكینمه‌یه جكدی .
فخری بك قپودن چیقاركن پادشاه یوكسك سسله سویله‌دی :

— آز دور . باشكاتبی‌ده كور . باق آتنه ایلچوسندن تل وارسه [تلغراف دیمك ایستیور] سكا ویرسون . كندوسنی ایسته‌م . یاسن ، یاده حافظ كتورسك . آنلری‌ده بر كوره‌لم .

فخری بك تكرار یرلره قپانه‌رق تمنا ایتدی . سلطان عزیز آیاغه قالقارق پنجره‌یه كیتمشدی . جاملی كوشك اوزرندن قارشیده صیرتلرده‌كی آخشاب بنالری سیره دالمشدی . [اوزمان بورالری یانمامشدی . ایكی سنه صوكره ١٢٨٧ ده بویوك یانغینده بر قاچ بیك خانه یانوب كول اولمشدر .] جاملی كوشك اوزرینه كونش اورمشدی . آل یشیل جاملر بر تحف رنكده كورینوب پارلیورلردی .
فخری بك تكرار حافظ محمد بكه كیتمشدی . محمد بك قرنالردائره‌سنده اوطوریوردی .
فخری بك كولومسه‌یه‌رك اوطه‌یه كیردی :

— افندمز ، صدراعظم پاشایی ایسترلر . یاور مخصوص اعزامنی فرمان بیوریرلر .

نه‌دن ایسترلر بیلمم ، والله شوکتلو افندمز بو کون برخوشجه‌در دیدی . حافظ محمدبك مسئله‌یی آکلامقده کچیکمه‌مشدی . فخری بك کنج صایلیردی . مهام اموردن معدود شیلر عقل ایردیروب آکلایامامق طبیعی ایدی . مهابتلو پادشاهك مابین دائره‌سنه ایرجه کچدیکی کوروله‌مش شیدی . بسبللی زیاده مراق ایدوب بر آیاق اول اوکرنمك ایسته‌دکاری واردی .

فخری بك پنجره کنارینه کیتمشدی . دکزی سیر ایدییوردی . سرای همایون ریختیمنده نوبتجی عسکرلر آشاغی یوقاری کیدوب کلیورلردی . تشرین اول آینه کیرمك اوزره ایدیلر . هوا یاغیشلی ایدی . بورا قورقوسیله یلکن آچه‌رق بوجالایوب اسکدار وپاشا لیمانی قوینه صوقولمایه چالیشان قایقلر کورونیوردی . محمد بك آیاغه قالقمشدی . صدر اعظم عالی پاشانك قوناغنه کوندریله‌جك یاوری دوشونیوردی . مابین دائره‌سنده باب عالی ایله دائم مواصله‌تأمین ایدن خنکارچاوشلری واردی . فقط عالی‌پاشاکبی بروزیره بونلردن برینی کوندرمك یاقیشیق آلمازدی . پاشا ، مراسمه چوق رعایت ایدییوردی . ضابطاندن برینی کوندرمك مناسبت آله‌جقدی . حافظ بك بویوك‌مدخل صالونه چیقمشدی ، اوراده ، قارشیده باشکاتب‌دائره‌سی اوکنده‌خدمهٔ همایون طاقمندن بر قاچ آغابکلەشوب اکله‌شیوردی . باشکاتب امین بك ایچریده اولمق کرکدی . کونلرده جمعه اولسه‌بیله امین بك اراده‌سی چیقان مستعجل اوراقی صدراعظم پاشانك یالیسنه کوندرمکه آلیشمشدی . عالی پاشا تیز جانلی و تیتیز بر ذات اولدیغی ایچون ، بر کاغدك سرایده بکله‌دیلمسندن خوشلانمیوردی . قرنامحمد بك‌امین‌بکك‌اوداسنه دوغری‌یورومشدی . امین‌بك ایچریده‌یدی ، مصردن اسماعیل پاشادن کلن خصوصی شفره‌لری‌حله اوغراشیوردی . حافظ محمدبك :

ــ ساحلخانهٔ آصفی‌یه مأمور ارسال بیوریلیرمی؟ افندمز اراده ایدرلر . صدراعظم پاشایی کورمك ایسترلر . وقت فوت ایدیلمه‌سه ایوجه اولوردی صانورم . دیدی . امین بکله حافظ محمد بك آراسنده حس ایدیله‌جك‌قدر صغوقلق واردی . امین بك‌صدراعظمك آدامی اولدیغندن قرینلره پك‌ده یوز ویرمك ایسته‌میوردی . محمد بك مابین همایونده نفوذینك یورومسنه آلیشمشدی . یقینده سر قرین اوله‌جغنی بیلیوردی . کندینی‌باشکاتبدن اوستون و کورکولی طوتیوردی . امین بك‌ده دریادل بر ذات ایدی . اولور اولماز کوستریشلره پابوج براقق ایسته‌میوردی . قرینلرك سوزلرینی اوموزدن آتوب اهمیتله تلقی ایتمیوردی . ماصه‌ده‌کی‌اوراق اوزرندن باشنی‌قالدیرارق کوزلکنك اوستندن حافظ محمد بکه باقدی . سس چیقارمه‌دی . محمد بك تکرارلامایه مجبور اولدی :

ــ افندمز،صدراعظم‌پاشایی‌ایسترلر . بویقینده مأمورمخصوص ارسالی‌دوشونولورسه ارادهٔ ولی‌النعمی دخی تبلیغ بیوریلسون دیرم .

باشکاتب امین بك قاشلرینی چاتمشدی :

ــ بو کون مبارك جمعه‌در میرم . عالی پاشا حضرتلری ساحلخانه‌سنه تقدیمی مستلزم اوراق یوقدر . اما ، دیلرسه‌کز مخصوصاً‌یاوراندن برذاتی ارسال‌بیوره‌بیلیرسکز .

امین بك باشنی تکرار اوراق اوزرینه اکمشدی. حافظ محمد بك آیاقده قالمشدی . جانی صیقلمشدی. چکه‌سنی که‌نه‌دله‌یوب دیشلرینی غیچیرداتیوردی. نه‌یاپا بیلیردی؟ قارشیسنده‌کی کچن باشکاتبلر کبی دکلدی . عکسی بر آدمدی . سوز آکلایوب درد دیکله‌میوردی . بر عنادجی شیدی. که، امثالی بولونمزدی. صدراعظم پاشانك خاطره‌سنه حرمةً سرای همایونده یر بولوب طوتونه بیلیوردی . عبدالعزیز خانك صدراعظمه باشـقه‌جه برضعفی وارایدی. عالی پاشا فؤاد پاشانك وفاتندن صوکره میدانی بوسبوتون بوش بولمشدی . دیله‌دیکنی عرض ایته‌دن یاپیور ، آردنجه‌ده امین بك واسطه‌سیله اراده‌سنی تحصیل ایدییوردی. خنکاره صدر اعظمی چکیشدیروب شکایت ایتمك کوچ شیدی . جسارته باغلیدی . امین بك‌ده اونك کولکه‌سی اولدیغندن قوجه مابین دائره‌سنده باشلی باشنه آمر مطلق که‌سیلمك ایستیوردی . حامیسی عالی پاشاده دولت ایشلرنده بو مقصدی کودمیورمیدی ؟

دیشارده سورکلی یاغمور یاغیوردی . صوك بهار کلوب چاتمشدی . نره‌ده‌یسه‌قیش کلمك اوزره‌یدی . حافظ محمد بك خسته‌لقلی عالی پاشانك‌یاغمورلی هواده بکده‌کی‌یالیسندن چیقوب سرایه کلمك ایسته‌میه‌جکنی دوشونیوردی . عالی پاشانك ناز و استغناسی ، دیکر خویلرندن بدتردی . عکسی کبی یاغمور دینه‌جك یرده زیاده‌لشیوردی. صباحلین آچوب بر کوزل کونشله‌ین هوا ، آز زمانده بلوطلانوب قراریویرمشدی . ببکه قدر سواری کوندرمکدنسه ، اصطبل عامره‌دن رکاب همایونه مخصوص لاندولردن برینی حاضرلاتمق اعلا اوله‌جقدی . محمد بك صدراعظمی آلوپ یاغمورلی هواده دوله باغچه‌یه کتیره بیلمك ایچون، لاندو ایله کندیسی کیتمکی دوشـونیوردی . ایشته هوا آچیق اولسه‌یدی ، کوزلجه بش چیفته قایقله ببکه کیده‌رك تنزه‌ده ایتمش اولوردی . عکسی کبی یاغمور بارداقدن بوشانیر کبی شاقیردایه‌رق دوکولوب سرای همایون قورشونلقلرنده قیریلیوردی . مابینجی محمد بك امین بکه بر شی سویله‌مه‌دن اوطه‌دن چیقوب صالونده بکله‌شن خدمه‌لره ، قاپالی آرابه‌لردن برینك وقت کچیرلمه‌دن حاضرلانماسنی امرایتمشدی. فخری بك قرناداثره‌سی‌او کنده‌کی کوچوك کرینتی‌قوریدورنده آشاغی یوقاری کزینیوردی . تازه ترله‌ین بیقلریله اوینیوردی . محمد بك چوق بکلمه‌دن تکرلکاری یالدیزلی مابین لاندولرندن بری چکیلمشـدی . توانا آتلر ، اوك آیاقلریله قوملری أشـه‌لیورلردی . حافظ محمد بك فخری بکه سسله‌ندی :

ـــ میرم ، صدراعظم پاشایه کیدرم . افندمز ایسترلرسه ، ببکه کیتدیکمی عرض ایدرسکز . دیدی . باشنی قالدیرارق مرمر مردیوانلره آچیلان جامکانلی قپودن یورودی . صیرمالی البسه‌لی خدمه‌لر صحنلقده ایکی طرفلی دورمشلردی. قرنای‌پادشاهینك آرابه‌یه بینمه‌سنی بکلیورلردی . یاغمور سرای صاچاقلرندن شپیردایه‌رق داملایوردی . محمد بك چوخه عونیه‌سنك قوقوله‌ته‌سنی باشنه کچیروب کوزلری اوزرینه‌چکه‌رك‌ایندیره‌ن یوشناق آرابه‌جی‌یه :

— ببکه چك . عجله کیتمك ایسترم . صدراعظم پاشا قوناقلرینه . دیدی . فخری بك صباح آقشام اعتنا ایله سیلینوب تمیزله‌نن مدخل جامکانی آرقاسندن دقتله باقیوردی. آرابه قوملر اوزرینه بلیرلی ایز چیزه‌رك باب همایونه‌قوسله نمشدی. دوله باغچه جاده‌سندن چراغانه دوغری کیدییوردی . ببکه خیلی یول واردی . حافظ محمد بك صدراعظم پاشانك آیاغنه کیتدیکنه ایی ایتدیکنی دوشونیوردی . عالی پاشا روماتیزمه و قلبدن اضطرابی اولدیغندن بحث ایده‌رك ایکیده برده مابینه کلمکده ناز ایدییوردی. مقصدینی حافظ محمدبك آ کلامیور دکلدی. پاشانك استغناسی کندینی دکرینه صاتمق ایسته‌مسندندی. آما، سزوب آ کلایان یوقدی. کچن اوچ سنه‌ده درت صدراعظم دکیشدیکنی کورمشدی: مصرلی کاملی پاشا عالیدن‌ده‌وقارلی‌ایدی. عبدالعزیز خان کامل پاشایه : نیم وزیر وقورم. دیردی . فؤاد پاشا چوق کوکلسز ذات ایدی . خنکارك حضورینه چیقمق ایسته‌دیکی حالده ساعتلرجه بکله‌دیکی اولوردی . نه‌ده اولسه پادشاه ینه فؤاد پاشایی طوتمقدن حظ ایدردی . بر قاچ زمانلق صدارتنده عالی پاشانك کبر وغرورندن یانته صوقولنه‌مزدی. عالی پاشا اوللری هیچ‌ده بویله دکلدی. فؤادپاشانك وفاتندن‌صوکره عظمتنه برباشقه‌لق کلمشدی. محمد بك، مابین حیاتنده نه‌لر کورمش، نه اوءولمدق ماجرالره شاهد اولمشدی. سرایده آغزی وار دیلی یوق اولمقدن غیری چاره یوقدی . باشقه درلو یاشانوب بارینیله‌مزدی . بیللانمش کورکولری واردی . بو حالنی عالی پاشا بیله تقدیرله آکوب کندیسنه توجه کوستریوردی . عالی کبی نخوتنه رغماً اقتداری مجرب بر وزیرك تقدیرینه اوغرامق بیوجك بر موفقیت صاییلیردی . حافظ محمد بك امین بکله آراسی آچیلدیغی ایچون شو کونلرده صدراعظمك کوزینه کیرمك ایستیوردی. نه اولور نه اولمز، کوزه کورونمز قضا و بلالردن صاقینمق لازمدی نه کلیرسه اومولمادق طرفلردن انسانك باشنه کلیردی . عالی پاشانك آیاغنه کیده‌رك سرایه دعوتدن بکله‌دیکی‌ده ، پاشایه رعایت و حرمتنی کوستروب اثبات ایتمك اندیشه‌سندندی .

صدراعظم پاشا ، عبدالعزیز خانك برنجی درجه مرغوبی قرینی بالذات بو بوزوق هواده ساحلخانه‌سنه قدر کلمش کورنجه، کیم بیلیر نه‌رتبه‌ممنون اولوب خوشلانه‌جقدی؟ حافظ محمد بك اطرافلی دوشـونه‌رك قورناز حرکت ایتدیکنه ذاهب ایدی . شونك شوراسنده نه قالمشدی . ایشته ببکه کلمشلردی.

عالی پاشانك یالیسی کورونیوردی . ساحلخانه قپوسنده کیمسه‌لر یوقدی. بسبللی یاغموردن چکینوب ایچری‌یه کیرمشلردی. صدراعظمك آغالری مابین لاندوسنك دوردیغنی کورمشلردی. پاشانك وکیلخرجی شاعر نادر آغا قپویه سکرتمشدی. حافظ محمد بکی سنه‌لردنبری طانیوردی. پاشا ایله مابینه کیتدکاری زمان قرنا دائره‌سنده محمد بکدن التفات کوربیوردی. آغانك دولتلو عنایتلو مصاحب حضرت شهریاری جوهر آغا ایله‌ده خصوصیتی واردی . آرابه‌ده حافظ محمد بکی کورونجه یردن تمنا ایتدی :

— خوش کلدیکز. صفالر کتیردیکز مبارك قدومکزی پاشا افندمزه عرض

ایده‌م . پاشا سلاملقده یالکزجه کتاب مطالعه‌سنده بولنورلر. آمان سلطانم . وافر ممنون اوله‌جقلرینی بیلورم . خدا عزوجل حقیچون ذکر جمیلکز سبق ایدوب طوروردی. الله الله ، تشریف بیوریله‌جقمش ظاهرده آندن . دیه تبصبص ایتمکه باشلادی . حالبوکه ، عالی پاشا حافظ محمد بکك آدینی بیله آکامشدی . شاعر کچینه‌ن وکیلخرج آغا ، یارانعق املیله اویله سویله‌مشدی. عبدالعزیز خانك مابینجیسنك خوشنه کیتمشدی. دیمك‌که ، صدراعظمك توجهنی قزانوب تقدیرینه مظهر اولمشدی. اویله اولماسه یدی * سلاملقده کتاب مطالعه‌سیله وقتنی کچیرن عالی پاشا کبی بر وزیر اعظم، نه‌دیه مناسبت کتیروب کندندن بحث ایده‌جکدی؟ حافظ محمد بك شاعر وکیلخرجك آردی صیره یورویوردی. ساحلخانه‌قپوسندن ایچری‌یه کیرمشلردی. صدراعظمك‌اوشاقلری قوریدورلرده قوشوشوب قاچیشیورلردی. نادر آغا عالی پاشانك یاننه کیرمشدی. آردنجه‌ده حافظ محمد بکی بیور ایتدی.. صدراعظم پنجره کنارینه چکیلن برقولتوق‌اوزرنده اوطوریوردی. بورادن بوغازك آنادولی یاقاسنی سیر ایتدیکی آکلاشیلیوردی . وکیلخرجك دیدیکی کبی کتاب فلان‌اوقودیغی یوقدی. عالی پاشاصاغ آیاغنی صولی اوزرینه آتمشدی. پانطالوننك پاچالری سوبیه‌لی ایدی. صیرتنده ره‌دینغوته بکزه‌ین دیك یاقالی رسمی بر صاقوسی واردی، رنکی صولوقدی. یوزی چوق ضعیفدی. آز صقاللرندن‌چکه کمیکلری کورنیور کبی دوریوردی. آیاقلری جثه‌سندن زیاده‌اوزوندی. محمدبکی کورونجه یرندن قیمیلدانمشدی. عظمتله آیاغه قالقار کبی کورونمك‌ایسته‌مشدی. حافظ محمدبك دوغریجه‌مغرور صدراعظمك اتکنی اوپمك ایسته‌دی .

عالی پاشا :

— استغرالله افندم . نزاکت مفطوره‌لری آثاری . بویوکلك کوستریرسکز . دیه تبسم ایتدی. الیله اشارت ایده‌رك :

— شویله رغبت بیورك . دیدی . محمد بك پاشانك کوستردیکی قناپه کنارینه اوطوردی . عالی پاشانك وکیلخرجی دیشاری‌یه چیقمشدی. حافظ محمد بك اوطوردیغی یردن، صدراعظمك بویله جمعه کونی آکسزین زیارتی سببلرینی صوروب آراشدیرماسنی بکلیوردی. نادر آغا شربت کتیرمش، تکرار چیقمشدی . عالی پاشا محمد بکك یوزینه باقمه‌یه‌رق صوردی :

— شوکتلو افندمزك اراده‌لریمی وار؟ جمعه اولدیغندن خاکپایه یوز سوره‌مدك. انشاالله علی‌الصباح مثول ایله کامیاب اولمق دیلرز. آز اول فرانسز سفیری جنابلری زیارتمزده بولوندیلر . زیاده محظوظیت سنیه‌یی موجب خبرلر آلدق . آتنه‌دن دنغی آیروجه محرمجه تلغرافنامه‌لر وارد اولدی . عودت بیورلدیغنده اطرافلوجه عرض ایدرسکز .

حافظ محمد بکك یوزی کولمشدی. کندی ذکاسنی تقدیر ایدیوردی . صباحلین خنکارك صدراعظمی صوروشدیرماسنده‌کی حکمتی ایبدن ایی‌یه کشف ایله‌مشدی .

ایشته عالی پاشاده تأیید ایدییوردی . مطلق شوکتلو پادشاهك مراقی ایمپراطوریچه اوژه‌نی مسئله‌سندندی . فرانسز ایلچیسنك صدراعظم پاشانك قوناغنه خصوصی زیارتنك سببلری ده باشقه اوله‌مازدی . یوقسه ، دها فؤاد پاشانك خارجیه نظارتی زماننده‌ن بری بکله‌نن ایمپراطوریچه استانبوله‌می کلیوردی ؟ سرایده بوحوادث اوچ آیده بر کره بکیله‌شوب اسکیوردی . بایات آش کبی ایکیده برده تازه‌له‌نه‌رك قوتاریلوب اورتایه سوریلیوردی . باقالم بودفعه‌ده اویله دکلمی ایدی ؟ اصلی آرانه‌جق اولورسه ، جنتمکان عبدالمجید خان زماننده‌ده خیلی حاضرلقلارده بولونلمشدی . صوکی کلمه‌مش ، حقیقت تلقی ایدیلمشی ، کونك برنده عربستان چوللرنده‌کی سرابلره بکزه‌یه‌رك بر خیال اولوب کیدیویرمشدی . محمد بك صدر اعظمك یوزینه باقدی :

ــ افندمز ، صدراعظم پاشایی بکلرلر . مابین دائره‌سنده انتظار بویوریرلر . تصدیعم آنك ایچوندر . دیدی .. عالی پاشا پنجره‌دن دیشاری‌یه باقیوری . دکزه دوشن یاغمور دانه‌لری دورغون کبی اویوشان دکز اوزرنده بهنه‌کله‌نیورلردی :

ــ رحمت یاغدیغی منظور بیوریلزمی ؟ رحمت یاغار ، کرچه آرزوی شاهانه امرصاییلور . اجابت ایتمه‌مك خاطردن کچمز روماتیزمه‌دن زیاده‌جه اضطرابلی اولدیغم کونلردن بریدر . دیدی ..

عالی پاشا اعتذار ایدییوردی . سلطان عزیزك اراده‌سی اراده ایدی . بر سوپله‌دیکنك ایکی اولدیغی کورولوب ایشیدلمش دکلدی . قحبه زمان ، عالی پاشایی قوجه دولت میداننده تك براقمشدی . پادشاه بردرلو عزلنه کیده‌مه‌مشدی . صدراعظمك یرینی طوته‌جق وزیر یوقدی . حافظ محمد بك حیله‌یه صاپمق ایسته‌یوردی . صدراعظمی آله‌رق مطلق مابین همایونه کوتورمك عزمنده‌یدی . عبدالعزیز خان البت ممنون اوله‌جقدی . محمد بك :

ــ شوکتلو پادشاهمزك مخصوصاً لاندو اراده بویوردقلرینی عرض ایده‌رم . وزیر مقبلمز راحتسزلغنی بیلورز . آمان کندینه دقت ایتسون . رحمت یاغار . ایخینمه‌سون . بویوریرلر . دیه آیاغه قالقدی . ذکی مابینجی ، عالی پاشانك غروری اوقشایوب عزت نفسنی یوکسه‌لتمشدی . عالی پاشانك ممنون اولدیغی آکلاشیلیوردی . تبسم ایده‌رك حافظ محمد بكك یوزینه باقدی . قورناز قرین ذکاوتندن اومولمایان بر خدعه‌یه مراجعت ایتمشدی . امر واقع یاپمشدی . عالی پاشا :

ــ آز انتظار اوزره اولك . تلغرافلر واردر . آلوب کله‌یم . دیه یرندن قالقدی . اوزون بویی ایله چوق ظریف کورونیوردی . بر قاچ دقیقه کچمه‌دن ، آغالرندن بری کله‌رك حافظ محمد بکه :ــ « بویورك . پاشا افندمز ، بینك طاشی اوزرنده انتظار ایدرلر . » دیدی . محمد بك عجله یورودی . حقیقةً صدراعظم مابین لاندوسنه بینمك اوزره ایدی . آرابه‌ده پاشانك قارشیسنه اوطورمق ایسته‌مشدی . عالی پاشا :

ــ یوق میرم ، تکلفه نه لزوم ؟ بو یاغمورلی هواده بزلری کیملر کورمك احتمالی وار . باشقه زمان انشاالله . دیه‌رك کولیوردی . صدر اعظم حافظ محمد بكك نزاکتله

دعوتندن ممنونیت گتیرمشدی . حافظ محمد بکی تقدیرله سوزبیوردی . آرابه حرکت ایتدیکی زمان یاغمور زیاده‌لشمشدی . جاده‌لرده کیمسه‌لر یوقدی . تك آتلی برچقالرله یاشماقلی قادینلر کلوب کیدییورلردی . دولمه باغچه سراینده ، صدراعظم ایله محمد بکی بکلیورلردی . مابینجیلردن فیضی و ابراهیم بکلر ، سردیوان باشنده دوریورلردی . تلاشلری یوزلرندن بللی ایدی . فخری بك میدانلرده کورونمیوردی . عالی پاشا برشی آکلامامشدی آما ، حافظ محمد بك خنکارك زیاده بکله‌مکدن جانی صیقیله‌رق جلالانوب سویله‌نمکه باشلادیغنی سزمشدی . یا ، کندیسی بیکه قادار کیتمه‌یه اوشه‌نوبده بریاور کوندرمش اولسه‌یدی نه اوله‌جقدی؟ صدراعظم محقق خسته‌لغندن بحث ایده‌رك اعتذارده بولونه‌جقدی . اوزمان نه یاپاجقلردی ؟ پادشاهك حضورینه چیقمایه کیمده جسارت بولنه بیلیردی . مابین خدمه‌لری لاندویه اوشوشه‌رك قپاغنی آچمشلردی . حافظ محمدبك آتیك داورانه‌رق عالی پاشادن اول اینمشدی . آرابه‌نك یاننده دورمشدی . عالی پاشا ایندکدن صوکره سردیوانلره دوغری یورودیلر . طاشلقده بکله‌ین مابینجیلر یردن تمنا ایدوب اوکه دوشه‌رك یول کوسترمك ایسته‌یورلردی . عالی پاشا میرلداندی :

ــــ بزم ایچون راحتسز اولمایك. حافظ بك کفایت ایدر. اساساً یوللری بیلورز. لزومسز کلفت . فیضی وابراهیم بکلراولدقلری یرده قالمشلردی . صدراعظمك نزاکتنه جانلری صیقیلوب تأثرلری آرتمشدی. حافظ محمد بك عالی پاشایی حضور همایونه کندیسنك کوتوره‌جکنه ممنون اولمشدی . یوقاری چیقدقلری زمان ، فخری بکی سفرا قبول صالونی ایله خنکار دائره‌سی آراسنده‌کی درت قوللی سردیوان باشنده بکلرکن بولدیلر. فخری بکك قرمزی یوزی صاپ صاری ایدی. قورقو ایله باقیوردی . عالی پاشا حافظ محمدبکك آرقاسندن عظمتله ایلرولیوردی. خنکار دائره‌سی طیش جامکانلری آرقاسنده خادم آغالرینك ضعیف یوزلری قراریوردی . فخری بك حافظ محمد بکك قولاغنه برشیلر فیصلدامشدی . صدراعظمه سلام ویرمکی اونوتمشدی. عالی پاشا قاشلرینی چاتارق صوردی :

ــــ افندمز هانکی اوداده بولنورلر ؟ خنکار دائره‌سنده پادشاهلره مخصوص برقاچ اوطه واردی. خنکارك بعضاً مسائی اوداسنده اوطورمه‌یه‌رق دکز طرفنده‌کی شهزاده انتظار اودالرینه کیتدیکی‌ده اولوردی. فخری بك :

ــــ دارالمساعیلرنده بکلرلراما ، حدتلوجه‌درلر. دییه میرلداندی. عالی‌پاشاآلدیریش ایتمه‌مشدی . ایری آدیملرله یوریبوب کچمشدی . ذوالوجهین صالوننده اصل خنکار دائره‌سنه کچمشلردی . صولده‌کی قوش باغچه‌سنه باقان اود قاپوسی اوکنده نوبتجی خادم آغالری بکلشیورلردی . مصاحب جوهر آغاده اوراده ایدی . عالی پاشا جوهر آغایه اعتبار ایدییوردی . جوهر ، والده سلطانك باش آغاسی ایدی . خزینه‌دار اولمقله برابر ، پادشاهه مصاحبلك ایدیور ، اختیارلغنه مرحمةً آچیغه چیقاریلمایان دارالسعادةالشریفه آغاسی طلحه آغانك یرینه

حرمسرای انضباطنی تدویرایدییوردی. برطوتمده قزلرآغاسی ایدی. سرایده پادشاهدن زیاده سوزی ونفوذی کچوب یوریوردی. وزیر رتبه‌سنده ایدی. دولتلو عنایتلو القابنی حائزدی. جوهر آغا عالی پاشایه دوغری قوشه‌رق اتکلمشدی. پاشا بلیرسز تبسم ایتمشدی. قزلر آغاسی یواشجه قولاغنه فیصلدادی :

ــ سعادتلو افندمز، جلاللی طورورلر. حضورلرینه کیرمه‌دن بردفعه واروب احواللرینی کوره‌یم.

عالی پاشا، جوهر آغانك سوزلرینه بیق آلتندن کولمشدی. پادشاهك طبیعتنی هرکسدن ایی بیلیوردی. عبدالعزیز خانك حدتی، ییلدیرمی دوشمه‌ین شمشك کبی ایدی. چاقوب قراریوردی. ذاتاً سنه‌لردنبری بوقهره قاتلانغه آلیشمش دکللرمی ایدی؟ نه‌ضرری واردی. خنکار حدینی تجاوز ایدوب رعایتسزلك ایتدکجه، عالی پاشا انتقامنی ایچین ایچین آلیورمیدی؟ عبدالعزیز خانه چوق کیجه‌لر قولتوق اوزرنده صباحی ایتدیردیکی اولمشدی. سلطان عزیز صافدی، اوزی سوزی دوغری بر ذات ایدی. دورمایوب اطرافنده چوریلن فرلداقلره آلت اولیوردی. یدی یاشنده‌کی صبیلره بکزییوردی. عقلنه اسه‌نی یاپمقدن ذوق دویوردی. بونده دها زیاده اطرافنك تأثیری واردی. فخری بك قپو اوکنده دوریوردی. ایچری‌یه کیروب پادشاه جهانه صدراعظم پاشانك ورودینی خبر ویرمه‌مشدی. عالی پاشا ایله جوهر آغانك قرارینی بکلیوردی.

عالی پاشا :

ــ حاجت یوق آغا، طبع همایونی بیلورز. وقت کچیرمه‌دن معلومات ویریلسون دیدی. جوهر آغا بریانه چکیلدی. مابینجی فخری بکه یول ویرمشدی. فخری بك خنکار اوداسی قپوسنی آچارق حضور همایونه کیردی. صدراعظم پاشانك فرمان همایونه انتظارده بولوندقلرینی عرض ایتدی. عبدالعزیز خان خشم ایله یرندن دوغرولدی. کوزلرینی آچمشدی. ایکی ساعت اولیوردی‌که، عالی‌یی بکلیوردی. بر کوزل چیقیشوب صدراعظمه حدینی بیلدیرمك ایستیوردی :

ــ نه‌یه طشره‌ده اکله‌نیر. بز همان کلسون دیمه‌دکمی؟ نه سوز آکلاماز آدملرسکز.

دیه قاشلرینی چاتدی. فخری بك خنکارك جلالندن زیاده اورکمشدی کری کری چکیله‌رك جویز اوزرینه اوتالی قاپی‌یی آردینه قدر دایادی. عالی پاشایه: بیور ایتدی. عالی پاشا یردن تمنالر ایده‌رك ایلرولمشدی سلطان عزیز، اوزون بویلی وقارلی صدراعظمی قارشیسنده کورونجه حدتی یه‌توب برشی سویله‌یه‌مه‌مشدی. خفیف ترتیب وجودینی اوینادیر کبی اولمشدی :

ــ کل عالی. جانم بونه استغنا؟ کونلرده جمعه اولدیغنی اونوتمشدق. وزیرمقبلمز نه‌یه کله‌دی دیو اوزولمشدك. مکر بوکون جمعه ایمش. واروب چاغردیلرمی‌سنی؟ هم سنك بتك بکزك یرنده دکل. نه‌وار؟ بوقسه ینه نامزاجمیسك؟ عارفه [سرطبیب حضرت

شهریاری [دردیکه علاج ایتمه‌سنی تأکید ایله‌مشدك . کاوب احوالکی کورمه‌دیمی ؟ دیدی . عالی پاشا آیاقده دورییوردی . خنکاره تشکرلرینی عرض ایدییوردی . عبدالعزیز خان تبسم ایده‌رك بر کوستریبوردی .

— آیاقده دیکه‌لمك سن کبی آدمه یاقیشیق آلماز . حضورمزده قائم طوتدقلرمزه اعتبار ایتمه‌دکارمزدر . کچ اوطور . سکا دییه‌جکلرمز وار . بر ایو بیلورسك که ، اوژه‌نی حضرتلری احوالنی کونی کونه اوکره‌نوب بیلمك ایسترم . مارسلیادن حرکتلرینی سویله‌مشدك . دخی حوادث آله‌مادق . مراق ایدر طورورم . اوراق حوادث چند کون اول وندیکدن انفکاکنی نشر ایدر دورور . سن نه‌دیرسك بوکا ؟ مصره‌می کیدر ، یوقسه آستانه‌مزیمی ترجیح ایله‌مك‌دیلر ؟ بر ایوجه محاکمه‌ایت‌ده کوره‌لم .

صدراعظم ، یالیسندن عجله دعوت ایدیله‌سنك اسبابنی ، حافظ محمد بکك بیکه کلدیکنی ایشده‌رك اوکره‌ندیکی زمان آکلامشدی . پادشاه ایمپراطوریچه اوژه‌نی سیاحتی ایله نه‌دنسه زیاده‌جه علاقه‌لی کورونیوردی . حقی‌ده واردی . ایکی سنه اول پارس سیاحتنده یاپیلان مسافرپرورلکاره شاهانه مقابله عزمنده ایدی .

ایمپراطور ناپولیونله حرمنك التفاتلری آلتنده قالمق ایسته‌میوردی . مناسبت آلدقجه پارس سیاحتندن بحث ایدوب (ته‌لیزه) سراینده‌کی خصوصی بزملردن دم‌اورییوردی . فؤاد پاشانك حیاتنده بر آرالق ینه ایمپراطوریچه‌نك استانبول زیارتی سویله‌نه‌رك آوروپا غزته‌لرنده‌یازیلمایه باشلانمشدی . عالی پاشا اونودامیوردی مرحوم فؤاد پاشا ایله‌برلکده بر کیجه حرمسرای همایونده‌کی دائرهٔ‌خصوصیه‌یه کیده‌رك عبدالعزیزخانه تبشیراتده‌بولونمق ایسته‌مشلردی . پادشاه ممنون اولوب سوینجندن آغزی قولاقلرینه کیتمشدی . نه‌اولمشسه اولمش ، آرایه بر خیلی مشغله‌لر کیرمشدی . ایمپراطوریچه بر درلو فرانسه‌دن آیریله‌رق استانبوله کله‌مه‌مشدی . صوکره ، فؤاد پاشا یرینه (سرور) پاشایی خارجیه‌یه وکیل براقه‌رق (نیس)ه یوللانمش ، آز زمانده‌ده نیسده کوچوب کیتمشدی . بر سنه‌یه یاقین زمان اولیوردی . بو‌سفر ایمپراطوریچه‌قطعی‌اوله‌رق کلیوردی . وندیکه‌اوغرامشدی . یونانستانه کیتمشدی . استانبوله کله‌جك ، آردنجه‌ده (مصره) کیده‌رك سویش‌قنالنك رسم کشادنده حاضر بولنه‌جقدی . باب عالی‌یه درت طرفده‌کی ایلچیلردن‌تلغرافلریاغیوردی . عالی پاشا کیجه فلورانسه ، آتنه و ویانه سفارتلرندن یکی خبرلر آلمشدی . لوندره‌دن‌ده آیریجه معلومات کلمشدی . عبدالعزیز خان خبر آلیرسه ممنونیتندن یرنده دورامایه‌جقدی . پادشاه ایمپراطوریچه‌نك (پیره‌دن) دوغری اسکندریه‌یه کیتمه‌سندن اندیشه‌ایدییوردی . کندی دورورکن اوژه‌نی حضرتلرینك اسماعیل کبی قول مقوله‌سی‌والی‌یی ترجیح‌ایتمه‌سنه دایانامایه‌جقدی . عزت نفسنه آغر کله‌جکدی . مراقی بونده ایدی . ایمپراطوریچه‌نك درسعادته کله‌جکنه عقلی یاتیشیوردی . پارسده ایکن بر چوق وعدلر آلمشدی . ویریلن تأميناته بر شی دینه‌مزدی . آما ، آرادن بربچق سنه کبی اوزون زمان‌کچمشدی . اوژه‌نی حضرتلری صدق ایله حرکت ایتمه‌دیکنی کوسترمشدی . صاحب دولت اولانه

وعدنده خلف یاراشیرمی ایدی ؟ انسان ایکی الی قانده اولوب اوله‌جکنی بیلسه سوزنده دوروردی . آه ، شو خبرلر بر تحقق ایدرسه ، سلطان عزیز نه‌لر یاپمایه‌جقدی ؟ سطوت و شوکتنی فرانسز ایمپراطوربچه‌سنه کوستروب اعتراف ایتدیرمك ایچون نه فدا کارلقلره قاتلانمه‌یه‌جقدی . برادری مجید خانك بر وقتلر بالطه لیمانده [بیوك رشید پاشا کوشکیدر . سلطان مجید ۲۰۰۰۰ آلتونه صاتین آلمشدر] یاپدیغی حاضرلقلر ، کندیسنك یاپاجقلری یانده حمامده چوجقلرك صو طاسی اوزرندن اوفوروب طاغتدقلری صابون کوپوکاری کبی اصلسز قالاجقدی . ایش بردفعه ایمپراطوربچه‌نك مرسای‌درسعادته متوجهاً یوله چیقمش اولماسنی اوکرنمکده ایدی . عالی پاشا :

— پادشاهم ، ایمپراطوربچه حضرتلری سکز کونه قدر آستانه‌یه تشریف بویوریرلر . قطعیدر . (ئه‌غل) نام واپور (پیره) دن انفکاکارینه انتظار ایلر . علی‌الصباح افندمزه عرضی مقرردی . فردایه ، مخصوصاً استحضارات لازمه‌ده بولنمق کرکدر . دیدی .

سلطان عزیز اوطوردیغی قولتوقدن سونجله قالقدی :

— بیلورم . خوش حرمتلودر . صانجه ولکن صبی طبیعتلودر . قورقارم وعدنده دورماز . دائم کلورم دیرده سوزندن دونر . باری سن ایوسنی بیلیرسك‌که ، بونکله قاچ دفعه‌در انتظارده براقیر .

— مصلحت و سیاست ایجابی بعضاً تصورده اولانی فعله چیقمقدن منع ایتدیکی کثرتله کورولور . افندمزه معلوم اوله کلمشدر .

— بی عالی ، دائم بر سیاست سوزی طوتدیریر کیدرسك . سیاست دیدیکك صاحب‌دولت اولانی ناصل کندویه بند ایدر . یاپوب ایتدیکنی بیلن ایچون سیاستمی‌اولور؟

عالی‌پاشا پادشاهك حاضر جوابلغنه حیران‌قالمشدی . بر طوتمده‌بوبله ظن‌ایدیله‌بیلیردی . حضورده‌اولدیغنی اونودارق النی‌صاقالنه‌کوتورمك ایسته‌مشدی . آردنجه‌ده طوپارلانمشدی :

— پادشاهم نفس همایونلرینی راحت طوتسونلر . ایمپراطوربچه حضرتلری درعلیه‌دن مقدم مصره کیتمه‌لری یاقیشیق آلمایاجغنی بیلورلر . متبوعدن صوکره تابعی زیارت‌قواعد نزاکت ایجابی اولدیغنی افندمز قوللکزدن ایی بیلیرسکز . بیهوده کدر بویورمایك . هم پیره‌دن استانبوله حرکتلری ساعت بساعت آتنه ایلچیسندن تلغرافله بکلەنیر . ایکی ساعت اولندن آلنان راپور وتلغراف مؤدالرینی عرضه مساعده استرحام ایده‌رم .

— بن دخی مراق ایده‌رم . ایمدی آتنه ایلچیسندن شفالی حوادثلر وارمی ؟ نه معلومات ویرر ؟

عالی پاشا آقشامدن بری ، مختلف ایلچیلردن قوجاقلرله شیفره‌لر آلمشدی . شیفره محاوللرینی ساحلخانه‌سنده براقدیغنه پشیمان اولیوردی . قرین‌حافظ محمد بکله عجله‌چیقمشلردی یالکز بر تلغراف آلمشدی . یوقسه ، حیاتی کبی مساعیسی درست و منتظم اولان صدراعظمك اونوتماسنه امکان اولامازدی . عالی پاشا کلن راپورلری خاطرنده طوتیوردی . الك مهملری ایتالیاده‌کی اورته ایلچی (رستم) بك ایله آتنه سفیری (فوتیادیس)

پاشانك ويردكاری معلومات ايدی . فلورانسه ايلچيسی رستم بك (پاشا) مكتوب ايله تفصيلات ويرمشدی . آتنه‌دن اوزونجه بر شيفره‌ده كلمشدی . عالی پاشا الرينی قاووشديره‌رق عرض ايتدی :

ــ شوكتلو پادشاهم ، هانكيسنی عرض ايده‌يم ؟ ايتاليادن رستم بك قولك ايمپراطوريچه‌نك ونديكده‌كی درت كونلك مسافرتندن مفصل بحث ايدر . قولاغی دليكجه ذاتدر .

ــ ديديكك رستم‌ده كيم اولور ؟ يوقسه شو جلوسمزدن صوكره [١٢٧٨ تاريخی] فلورانسه‌يه مقيم ايلچی ايتديكمز ايتاليان زاده مهتدی رستم‌ميدر ؟ [*] غيرتنی فوأددن ايشيدير دورووردق .

ــ بيورديغكز رستم بكدر . اوژه‌نی حضرتلری ونديكده فوق‌العاده‌دن تظاهرات كورمشدر . ناپوليون حضرتلری ايتاليان وحدتی حاميسی اولديغی اجلدن .

ــ خوش سويلرسك . ونديكدن آتنه‌يه كيتديكی اوراق حوادثده‌كی اخبارات برقيه‌دن آكلاشيلور . سندن دخی ايشيتديكمی خاطرلارم .

ــ افندمزك حافظه‌لرينی تبريكی مساعده كستاخلغنده بولونورم . آتنه‌ده يونان قرالی وملتی سوقاقلره دوكيله‌رك استقباله شتابان اولدقلری راپورت ايديلور . آتنه ايلچيسی ، حشمتمآب ايمپراطوريچه حضرتلرينك ايكی كوندر پيره‌ده استراحت بيورمقده اولديغنی اشعار ايدر . اوچ كون قدر پيره‌ده توقفلری مأمول كوريلمكده اولديغندن...

ــ يتر غيری . آكلادم . بزم ايلچيمز ايمپراطوريچه‌نك نيات مستقبله‌سنی نه‌وجهله قنغی نقطه‌دن استخراج ايدر ؟ هيچ ايمپراطوريچه آكا : بن فلان محلده شو مدت آرام ايده‌جكم . ديرمی ؟ واقع اوله كلمشميدر ؟ بو آدم يالان سويلر . ايمدی آنی يرنده طوتمايوب عزل ايدرسك .

عالی پاشا قيپ قيرمزی كه‌سيلمشدی . خنكار نه ديبوردی ؟ دورووب دورورکن عقلنی اوينادوب چيله‌دن‌می چيقمشدی ؟ آتنه ايلچيسنك نه‌عصيانی واردی . عبدالعزيزك اراده‌سنی كری آلديرمق ايچون حضورده ساعتلرجه ترمی دوكه‌جكدی ؟ دردمند سفيرك قباحتی دويدقلرينی باب عالی‌يه شيفره ايله بيلديرمه‌سيمی ايدی ؟ صدراعظمك جانی صيقيلمشدی :

ــ عنايت بيوير پادشاهم . ديدی . . آتنه سفيری (فوتياديس) پاشا قولك صادق بر ايلچيدر . وجودندن دولتجه عظيم استفاده تأمين ايديلور . دوقوز سنه‌دن بری يونانستانده وظيفه‌سنه مقدمانه چاليشير .

ــ هيچ روم مملكتنده اورتودوقس ايلچی طوتيلورمی ؟ شمعدانك ضياسی ديبنه اوردوغی كوريلمش شيئميدر . البت اطرافنه اوروب آيدينلاتير . سن ناصل دوشونه‌دك ؟

---

[*] رستم بك مهندس ايدی صوكرا پاشا اولمشدر باباسی فرانچسقو نامنده‌كی ايتاليان‌در . هامبورغده دوغمشدر . (١٢٧٩) ده عبدالعزيزك مصر سياحتنده صدراعظم وسرعسكر فوأد پاشانك زماننده اورتا ايلچيلكه ترفيع ايتمشدر .

صدراعظم مشکل موقعه دوشمشدی . جواب ویرمه‌سنه میدان براقه‌دن عبدالعزیز خان دیك سسله چیقیشدی :

ــ الله‌الله، غیری بو دولته خدمت کوره‌جك بر مسلمان یوقیدر؟ شاشدم دوغروسی. بونه حمیتسزلکدر ؟ آما سن سویله ، حقم یوقمی ؟

سلطان عبدالعزیز چوق حقلی سویلیوردی . عالی پاشانك اطرافلی دوشونمه‌سی ایجاب ایدردی . فوتیادیس تام دوقوز سنه‌دن بری آتنه‌یه یرلشمش ایدی . اوراده عثمانلی سفارتی وظیفه‌سنی کوریوردی. بویله آدامه امنیت ایدیلیرده دولت اسراری فاش ایدیله بیلیرمی ایدی؟ پادشاهك یردن کوکه قدر حقی واردی . فوتیادیس پاشا ، کیم بیلیر یونانلیلرله نه درجه ایچلی دیشلی اولمشدی ؟ حقیقتی اللهدن باشقه بیلن یوقدی. عالی پاشا ترله‌مکه باشلامشدی. خنکاردن چکینمیوردی نصل اولسه پادشاهی آووجنك ایچنه آلمشدی، بالمومی کبی یوشاده‌رق ایسته‌دیکی شکل و قالبه صوقوب دوکمك النده ایدی. عبدالعزیز خانك سوزلری حمیت ملیه‌سنه دوقونمشدی . فقط ، نه یاپابیلیردی . میدانده ایشدن آکلار کار آشنا رجال یوقدی . آتنه‌ده اولدیغی کبی ، برلین ، ویانه وحتی لوندره‌ده دخی فوتیادیسه بکزه‌یه‌نلر واردی . آوستریا کبی بر یرده (قالیماکی) بولونیوردی . هم ده دولت عثمانیه‌نك بویوك ایلچیسی ایدی . لوندره‌ده (موسوروس) پاشا واردی. اونك رتبه و صفتی‌ده بیوك ایلچی ایدی . اورتاده انکار ایدیلمز بر ضرورت صیریدوب دوریوردی . صدراعظم جانبی یه‌نوب کندینی پاکه چیقارمق ایچون یوز دره‌دن بیك دستی صو کتیرمکه باشلادی :

ــ افندمز ؛ فوتیادیس پاشا بو دولته صادق آدمدر (استفاناکی ووغوریدیس) بك قولکز دامادیدر .

عبدالعزیز خان قاشلرینی چاته‌رق باشنی ایکی طرفه صاللادی :

ــ آکلادم شیمدی. افندیلکمزده آنی باب عالیده رشیدپاشا طوتاردووردی. انکلتره سیاستنه مائل بر کفره اولدیغنی بیلورم . بر وقتلر برادر مکرممز عبدالمجید خان آنی(سیسام)ه بك دخی ایتمشدی . اول زمان برمناسبتله قزینی کورمشدك. قوستانجه شیدی . بر حسنا خاتون ایدی . خدا بیلیر ، فوتیادیس پاشا دیدیکك مزبوره‌یی آلمش اوله‌جق . حرم همایونه یاناشمق ایسته‌دیکنی خاطرلارم .

عالی پاشا دوداقلرینی ایصیردی. کندیسی فوتیادیسك قائن‌پدرندن بحث ایده‌رك قاش کیاایم دیرن کوز چیقارمشدی . سلطان عزیز ملحم وجودی ایله اوطه ایچنده آشاغی یوقاری کزنمکه باشلامشدی. صیقیلوب حدتله‌ندیکی آکلاشیلیوردی. دیشاری‌یه سسله‌ندی:

ــ بر شربت کتیرك . داماغم قورودی . ناصل خادملرسکز سز ؟

دیشارده جوهر آغا پادشاهك سسنی ایشیتمشدی . یرلره قاپانه‌رق خنکار اوداسنه کیرمشدی . قورقوسندن آلت دوداغی چاتلامشدی . جلاللی پادشاهك کوزلری دومانلی باقیوردی. قپو دیشنده اکله‌نوب بکله‌شن شربتجی اوغلانلری تیزالدن شربت صونمشلردی. سلطان عزیز

نه‌دنسه عالی پاشایه شربت اصمارلامایی اونوتمشدی . یاخود قصداً اویله یاپیوردی . جانی یکبجه صقیلیوردی . شربتجیلر کیده‌رك صدراعظمله خلوت قالنجه :

— البته آنی عزل ایدرسك . بو ساعتدن تیزی یوق . اراده‌سنی یازدیررم . حاضرلاق ایچون نه‌دیرسك؟ مسافر خاصمزی (بالطه) لیمانی قصرینه‌می قونوقلادالم؟ یوقسه بر باشقه‌جه مناسب محل دوشونورمیسك ؟

عالی پاشانك‌ده‌قاشلری چاتیلمشدی . آتنه سفیری مسئله‌سنی بردرلو هضم ایده‌میوری. شمدی‌یه قدر سکز دفعه خارجیه ناظری بش کره‌ده صدراعظم اولمشدی . بو رتبه تعذیر ایشیتدیکنی خاطرلایامیوردی . ایمپراطوریچه ایشندن اول آتنه‌ایلچیسی مسئله‌سی اوزرینه میم قویمشدی . سرتجه دیدی :

— احوال نازکدر آتنه‌ایلچیسنی انفصال‌ایتدرمك قدر محذورلی ایش‌اوله‌مایاجغنی عرض جسارتنده بولونورم. ایمپراطوریچه‌نك یونانستاندن کذری عقبنده سفیری قالدیرمق یارواغیار نظرنده کمسوزلر دوغورور .

عبدالعزیز خان عالی پاشانك تام قارشیسنه دیکیلمشدی . پادشاه آیاقده دوروکن صدراعظمه‌اوطورمق دوشمزدی. ناچارچکینه‌رك قیام‌ایتدی. اللرینی‌او کنه‌قاووشدرمشدی. حرصندن خنکارك برونك‌دلیکاری آچیلوب قاپانیوردی. برحدتلی‌صولویوردی. عالی‌پاشا ایلری وارمقده الده‌کی مقیاسی‌قاچیردیغنی آکلامشدی. کندینی‌طوپلامایه مجبوراولمشدی. نه قدر اولسه قارشیسنده‌کی پادشاه ایدی. یالواریرکبی برصدا ایله ککه‌له‌دی:

— افندمز، قورقارم‌فوتیادیس پاشاایشندن‌ایمپراطوریچه حضرتلری تأثرله‌نیرلر. شوساعت عزلی‌تلغرافنی کشیده‌دن چکنمه‌م . آما ، اوژه‌نی حضرتلری مأموریتنه اعاده‌سی استرحامنده بولونورلرسه‌دیو اندیشه ایده‌رم. ارادۀ‌ولی‌النعمتك‌کیرویه آلنمسی آغرجه‌اولوب محلندن‌غیری‌یه مصروف اولمش بولنور. حشمتلو قرالیچه‌نك معاودتلری صوکنه تأخیری مصیب کبی کوریلورسه‌ده ...

پادشاه یوموشامشدی. طاتلیجه تبسم ایده‌رك چبوب یرینه اوطوردی:

— ایوکه سویله‌دك. وارسون برمدت دهایرنده‌قالسون. برشی‌دیمم. لکن‌زیاده‌جه براغیلمه‌سون دیرم . سن نه دیرسك عالی ؟ بن نزاکتلو خاص مسافرمزه بکلربکی ساحلسراینی‌دوشونورم . آنده‌استراحت اوزره بولونور. نه‌ایچون کیدوب کلمك آسان اولورصانورم. اویله دکلمی آما ؟

صدراعظم‌باشنی‌اوکنه اکمشدی . نه‌دیه‌بیلیردی؟پادشاه‌ایسته‌دکدن‌صوکرا اعتراض‌ایده‌مزدی. حالبوکه ،چراغان سرایی ایمپراطوریچه‌یه دهالویریشلی ایدی. عالی‌پاشا حالا آیاقده دوریوردی. سلطان عزیز ده‌اوطورماسنی سویله‌مامشدی .

— ٢ —

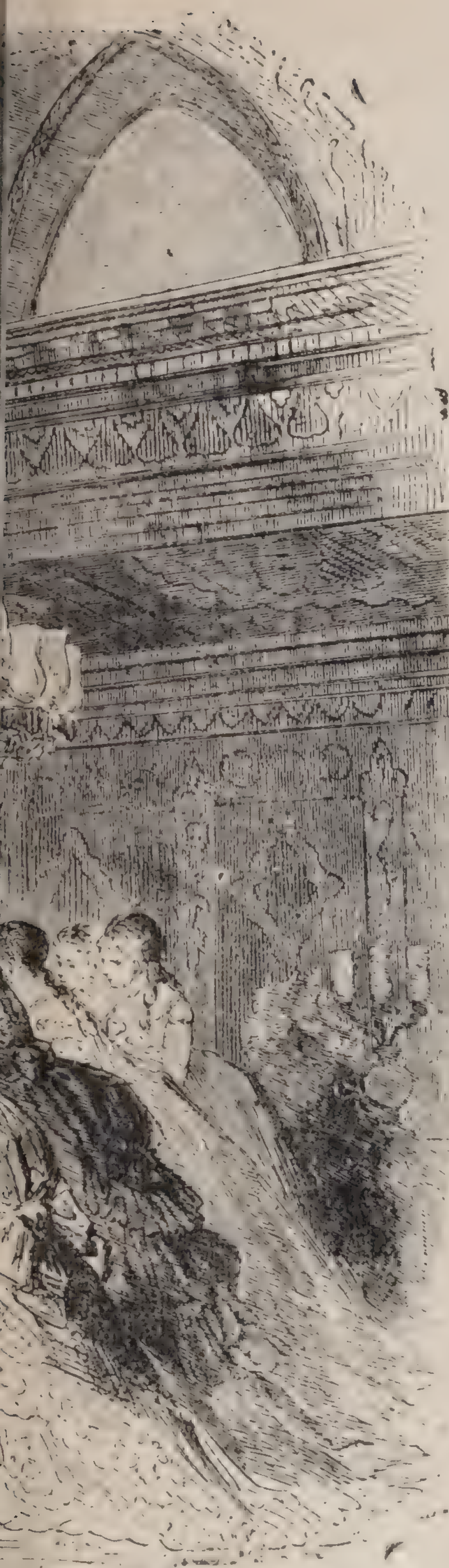
عبدالعزیز خان‌خلجانندن اوکله‌یکی یه‌مه‌مشدی. یقا وقوللری صوم صیرمادن خنکار البسه‌سی کیمشدی. کوکسنك یان‌طرفنه برمرصع عثمانی نشانی یرله‌شدیروب‌یاقیشدرمشدی

بلنده قبضه‌سی بر لانطه ایشله‌ملی قیوریق «سیف جلادتی» آصیلی ایدی. اوکله‌دن بری کوموش
اوزرینه آلتون قاقالی یووارلاق ال آیینه‌سنه باقه‌رق اوچ دفعه صقاللرینی قیرقوب دوزله‌مشدی.
بر برباشی‌یه امنیتی یوقدی. اللریله مبارك یوزینه چکی دوزن ویرمك ایسته‌مشدی. خاص اودادن
دیشاری چیقمیوردی. حرم همایون پنجره‌لرینك صیق قفسلری دوله باغچه سرایی یاپیلدی یاپیله‌لی
ایلك دفعه «فورا» ایدیلمشدی. سمور صاچلی دلبرلر، کمان ابرولرینی چاته‌رق دکزدن
یانه نکاه ایدییورلردی: فرانسه دولتنك قادین سلطانی کلیوردی. پادشاه جهانه کوکل
ویردیکندن اوتوری دکز دالغه دیه‌یوب فورطنه‌لره کوکس کره‌رك کلیوردی. نازنین
جاریه‌لر بر برلریله ایله‌شوب جونبوشله‌نه‌رك یوزلرینی پنبه‌له‌ندیروب قزاردان شیلر
فیصیلداشیورلردی. والده سلطان بیله آطلسدن یانار، قویروقلی فستان کیمشدی.
کنارلرینه لبلبی دانه‌لی اینجی ایشله‌تدردیکی «خطوزینی» آق صاچلری اوزرینه اکمشدی:
والده سلطان اولسونده فرانسه پادشاهی حرمنه بر مثلی بولونمزا نجیلرینی کوسترمیوب
آنك کوزلرینی قاماشدیرماسون اوله‌مزدی. آرسلانی‌ده یوزینه باقه‌رق نشئه ایله تبسم ایدییوردی.
بونده نه‌واردی؟ البت آرسلانك مسافر خاصه‌سنه داراتی کوسترمك کرکدی.
قادین افندیلردن بر قاچی کول که‌سیله‌رك حرم همایون پنجره‌لرینه آبانمشلردی. آنلرده
اوژه‌نی حضرتلرینك هیچ اولمزسه واپورینی قارشیدن کوروب سیر ایتمك ایستیورلردی.
عجب اونك‌ده پادشاه جهانك اولدیغی کبی دکز اژدرلرینی آکدیران سیم سیاه سفینه‌لری
وارمیدی؟ صوکرا، خنکارك عصبیته قاپیله‌رق سحره‌دك بوتون کیجه (نی) اوفله‌یوب
یانیق تقسیملر ایتمه‌سندن قوشقولانمشلردی. بوکلن برخام سلطاندی. صاحب سعادت کشی
ایدی. اولمایاکه، شوکتلو پادشاهك جکرکاهندن یارالایه‌رق کندونه بند ایتسوندی.
اوزمان نه یاپارلردی؟ هم، سلطان عبدالعزیز خان ایسته‌دکدن صوکرا نه‌لره قادر
اوله‌مزدی؟ خنکار صباحه‌دك خاص اوداده آرام ایده‌مز اولمش، تاك یری آغاره‌رق
کون دوغونجه‌یه قدر والده سلطانله سوزله‌شوب دورمشدی. ایشته قاچ ساعتدن
بری دورمایوب صقاللرینی قرقه‌رق آیینه‌یه باقیوردی. حضوره کیروب چیقان خزینه‌دارلره،
غیری جانلرك دایانامایه‌جغی شیلر سویلیوردی.

عبدالعزیز خان، دوله باغچه سرای همایونی ریختیمنده اکله‌شن یدی چیفته قایقه
باقیوردی. نه‌ایی ایتمشدی‌ده امپراطوریجه ایچون عجله‌دستکاهه اوردیردیغی قایغی قرمزی‌یه
بویاتمشدی. کوره‌کجیلری الك کوربوزلرندن انتخاب ایتمشدی. آل یاناقلرندن قان داملیوردی.
باشدن آشاغی قیرمزی ایپك کوملك و آچیق قان رنکنده شالوار کیمشلردی. قایقده
دکمه اوتاغلره دکیشله‌مه‌ین بر کوشکجکز واردی. یشیل اطلس پرده‌لرندن صیرما صاچاقلر
صارقیوردی. آه، امپراطوریجه کیم بیلیر نه‌قدر خوشلانوب سوینه‌جکدی؟ نه‌قدر اولسه قادیندی.
آلایشه قاپیلمامق ممکن دکلدی. اهمیت ویریله‌رك اعتنا ایدیلوب حرمت کوستریلن قادینلرك شو
دار دنیاده ایسته‌دکلری باشقه جه نه اوله بیلیردی؟ امپراطوریجه‌ده باقالم بویله دکلمی ایدی؟ ممالکتنده‌کی
سرایلرینه دینه‌جك یوقدی. عتبه‌سنده ساده قوش سودی اکسیك اولان بختیارایدی.

نه‌ده اولسه ، عبدالعزیز خان کبی شهریارك التفاتنه بیکانه قالماق کرکدی . هردم تازه جوان دلبرلر اللرندن بغری یانوب جکری خون کسیلن پادشاه جهانك حالنه بیکانه‌لك کوسترمك قابلمی ایدی ؟ بر ایکی ییل اقدم (ئه‌لیزه) سراینده ایمپراطوریچه حضرتلرینك جاندن قوپوشه‌رق کوکلدن طاشان توجهلری نصل اولورده اونودیلیردی ؟ تام فرصت کلوب چاتمشدی . عبدالعزیز خان کوجی یه‌تدیکی قدر شکران تقدمه‌سنده بولونمق دیلیور ، کچمشده‌کی یورججغزینی اوده‌مك ایسته‌یوردی . بونده یادیرغانه‌جق نه‌واردی ؟ لطیف وخوش کفتار ایمپراطوریچه‌نك شرفنه ، ایشته آستانه‌سنی آیاقلاندیرمش ، وزراء فخامنی یالی بویلرینه دوکوب سرپمشدی . هپسی‌ده خاص مسافرینه فدا اولوب تمش بیك کره یدی بیك ییل قول کوله اولسونلردی . صانکه نه‌اولوردی ؟ ملك کندینك دکلمی ایدی ؟ یالین آیاق باشی قاباق دکزه اوغرایان خلق بر باشقه‌سنك قوللریمی ایدی ؟ صالی پازارندن اورتا کوی جانبنه قدر سرای همایونلرله فرعیه‌لر ریختیمنه ایکیشر صره عسکر دیزیلمشدی . سر عسکر حسین عونی پاشا آنادولی قییسنده تام ترتیبات آلمشدی . اسکدارده شمسی پاشا میداننده دکز کذرکاهنه صف باغلایه‌رق سلامه دوران عسکرلر دیزیلمشدی . بکلر بکی ساحلی قرنجه‌لانیوردی . ایکنه آتیلسه یره دوشمزدی . صدراعظم عالی بی (سلطانیه) واپوریله قلعهٔ سلطانیه‌یه اعزام ایتمشدی . عالینك برابرنده فرانسه ایلچیسی (بوره) دخی واردی . پارس سفیر کبیری (جمیل پاشا) آنلرله بیله ایدی . (جمیل پاشا استانبوله ایمپراطوریچه‌دن اول کلمشدی ، عالیدن بر کیجه اول ، سلطان‌عزیز سده‌سنه خصوصی تلغراف کلمشدی : مخرجی چناق قلعه ایدی . ایمپراطوریچه‌نك علی‌الصباح (ئه‌غل) نام واپور ایله قراکاق لیمان مدخلندن بوغازه دخولی بیلدیریلیوردی . اودقیقه‌یه قدر پادشاهك اوژه‌نی‌نك کله‌جکنه امنیتی یوقدی . قاچ دفعه بویله خبر وریلمشدی‌ده صوکنده بوش یره بکله‌یوب دورمشلردی . ایمپراطوریچه سوزنده اوینافلق کوسترمشدی . کلمه‌مشدی . عبدالعزیز خانی بیهوده انتظار آتشنه یاقمشدی . انجامنده نصلسه فرانسه‌نك یکتا قناریه‌سی قفسه کیره‌بیلمشدی . غیری شبهه جائز دکلدی . فرانسز ایلچیسی بیله عالی ایله قالقوب کیتمشدی . خنکارك ایچی ایچنه صیغمیوردی . دوائر دولت سد ایدیلمشدی . باشدن باشه آل یشیل یاپراقلرله دوناتیلمشدی . شرکت خیریه = فوائدعثمانیه واپورلری رنکارنك بایراقلر چکمشلردی . کوچوکلی بیوکلی سفن همایون دونادلمشدی . یشیل ، ویشنه چوروکی فراجه‌لی قادینلرك بیاض یاشماقلری دکز اوزرنده کوپوروب آغاریوردی . (پرتو پیاله) واپوری سرای بورنی آچیقلرنده ئه‌غل کمیسنی بکلیوری . بونده خارجیه تشریفاتجیسی کامل بکله فرانسز ترجمانلری واردی . ایمپراطوریچه‌نك واپورینی استقبال ایده‌رك یول کوستره‌جکاردی .

خنکار دورمایوب اوزری پرلانطه ایشله‌مه‌لی دوربینله آخورقپو آچیقلرینه باقیوردی . سلیمیه قیشله‌سنده‌کی طوبجیلر (ئه‌غل) سفینه‌سنی سه‌چینجه (یوزپاره) طوپ آتاجقلردی . وقت خیلجه کچمشدی . اوکله‌وقتی کچه‌لی ایکی بچوق ساعته یاقینیدی . نردیسه جامعلرده اکندی

ایمپراطوریچه‌نك یاوری ...

اذانی اوقوناجقدی . کلن کیدن یوقدی . هوا عنادینه آچیقدی .
اوچ کون اولکی لدوسلی یاغموردن نشانه قالمامشدی: کونلرده
(۱۲۸٦)سنه‌سی رجبنك اونی (۱۸٦۹) افرنجیسی تشرین‌اولنك
۱ - ۱۳ چهارشنبه‌سی ایدی . آستانه‌ده بوموسمده صیقجه یاغمور
یاغوب هوالر فورطنه اولمق لازمدی . آما ، حکمت خدایه حیران
اولمامق ألده دکلدی. یارادن تکری هوایی بر کوزل آچوب براقلاندیر-
مشدی. دکزدالغه‌لی اولسه‌یدی ، خنکارك اندیشه‌سی آرتمایه‌جقدی.
ایمپراطوریچه‌نك هوا اویغونسزلغندن کجیکدیکنی صاناجقدی. حال بویله
ایکن اورته‌ده تأخره سبب یوقدی . یوقسه مسافر خاصی لزومی‌قدر
مهماننوازلق کورمدیکنه اینجنمشدی‌ده صاغدن کری مصره‌می دومن
قیردیروب چرخ چویرتمشدی ؟

پرتونیال سلطانك‌ده کیفی قاچیوردی. نه‌حالت ایدی بو ؟ فرانسه
سلطاننك‌اوکله‌دن ایر (سرای درسعادته) چانه‌جغنی سویله‌مشلردی.
وقت کچیوردی. والده‌دائره‌سنه چکیله‌رك اوکله نمازینی ادا ایده‌لی
تام اوچ ساعت اولمشدی. آرسلانی خاص‌اودا پنجره‌سنه آپاتمشدی.
دوربینله دریا یوزینك هیبتلوجه ترصدنده ایدی . پادشاه جهانه
صیرمالی اثوابی نه‌قدرده یاراشمشدی؟ کورنلر ایمره‌نمه‌مك‌ممکن‌دکلدی.
آرقاسندن بر یاریملی قدوقامتی واردی‌که ، قهرمان بکزی قاللی
یکرمیسنده ایرکن یکیتلره بکزییوردی. پرتونیال سلطان آرسلاننك
اکسه‌سنه صوقولمشدی . صیقجه صولویوب دومانلی کوزلری ایله
آخور قپو آچیقلرینی آراشدیرییوردی :

— نسنه‌لر کوروبمز. نه ایشدر بو ایتدکلری؟ دییه مرلداندی.
عبدالعزیز خانك جانی صیقیلیوردی . بکله‌مك فراقنك آتشدن زیاده
انسانی یاقدیغنی آ کلیوردی . جلالی اوزرنده ایدی. النده‌کی دوربینی
کوشه‌دن یانه فرلاده‌رق یوزینی آرقایه دوندیردی :

— سن نه‌سویله‌نوب طوروسك آردمده. سکا، وار اودا که
کیت دیه‌دکمی؟ سوز آ کلامازمیسك ؟ هم‌سکا نه؟ بکلرسه‌م‌بن‌بکلرم.
دییه خموردانلدی . والده سلطان خوفندن برقاچ آیاق کری‌یه چکیلمشدی . پادشاهك
کمال غضبندن آز اول دوزله‌دیکی صقاللری دیکه‌نله‌نمشدی. کوزلری بر عجائب باقیوردی.
آقلری قزارمشدی :

— ارسلانم ایچون غصه‌له‌نورم . یازیق دکلی شبابنه . بوره‌کنك یاغلری اریدی
غیری . ألبت کاور . زیاده قالورمی هیچ ؟ بر آزده قادینلر طرفنه کیت دیرم .
اکله‌نوب آچیلیردك . سنك ایشنه قاریشمام بن . ینه سن بیلورسك . آماکه سن
اوزولوب مبارك جانکی صیقدقجه جان اومه قان صیزار .

بساوه بکلر بکی سراینده ایمپراطوریچه نك دام دونورلرینی عبدالعزیز خانه تقدیم ایدرکن
(ایللوستراسیون ۱۸۶۹)

سلطان عبدالعزیزك دوداقلری اویذوردی . قان باشنه صیچرامشدی . آغزینی آچوب ترس جواب ویرمه‌دن سلیمیه‌دن طوپلر پاتلامشدی. ایشته عاقبت ایمپراطوریچه لیمانه یاناشمشدی. طوپلر بشارت خبری ویریبورلردی . خنکارك عقلی یرندن اوینامشدی. قلنجنی سورویه‌رك خاص اوطه قپوسنه سکرتمشدی :

— غیری بن طورامام . یاقیشیق آلماز. نه‌یاپارسه‌ك یاپ. سفینه‌یه کیتمه‌م مقرردر. صاقین دللك ایدوب آردمجه کلمه‌یه‌سك . البت اونی کورورسك .

دیدی . پرتونیال سلطان نه‌یه‌ اوغرادیغنی شاشیرمشدی. سلیمیه ایله انجادیه‌تپه‌سندن

آتیلان طوپلره بشکطاش پشکاهنده‌کی زرهلی سفائن قوروصیقلرینك کومبورتیسی قاریشیوردی. حرم همایون جاملری زنغردایوب تیتره‌شیوردی . ایکندی روزکاری، موزیقه نغمه‌لرینی سوروب آچیق پنجره‌لردن ایچری دولدیریوردی . حرمسرای بربرینه کچمشدی . عبدالعزیز خان کوبکنی صالایوردی . پرلانطه‌لی قیوریق قلنجی یرلرده سوروتوب بالدیرلرینه چارپه‌رق دولاشه‌رقدن مابینه کیدن قوریدورده قوشیوردی . خزینه‌دارلر شاشقینلاشمشلردی . جوهرله طلحه آغا پادشاهك آردنجه سکردیپورلردی . سرمصاحب هاشم آغا ، مابینه کچن قپوبی آردینه‌دك دایامشدی :

ــ افندمز تشریف ایدرلر ، دییه آوازی چیقدیغی قدر حایقیریوردی . سلطان عزیز هاشمك کوکسنی موشتالایه‌رق کچدی :

ــ بره قحبه عرب ، کاب دالامش کچیلر مثللو بو کوزوبده نه یاپمق ایسترسك . آردمجه کل . دیدی . مابین جهتنده خنکاردن خبر آلان کیمسه یوقدی . قرینلرك هپسی‌ده ریختیم بوینده قرمزی سلطنت قاینی یانده دوریپورلردی . قایقجیلری سیره دالمشلردی . مابین دائره‌سنده برقاچ خادم‌واردی. سلطان‌عزیز اکلنه‌یه‌رك درت‌جبهه‌لی کنیش‌مردیوانلره‌آتیلمشدی. جوهرآغانك‌یورغونلقدن قرمزی‌دیلی‌اوزایوب صارقشدی. طلحه آغا اختیار اولدیغی ایچون حفقانی طوتمشدی . سر مصاحب هاشم ، جوهرك یانی باشنده قوشیوردی. پادشاه آلت قاتده‌کی کنیش مدخل‌صالونه‌اینمشدی. اوراده‌ده کیمسه‌لر کوزه کورونمیوردی . بسبللی دکز کنارینه سیره چیقمشلردی . باشکاتب دائره‌سی قپوسنه کنج برکاتب یاصلانمشدی. بوینی بوکمش دوشونیوردی . شوکتلو خنکاری کورونجه :

ــ آمان الله . افندمز کلورلر . دییه ایچری‌یه قاچمشدی. حافظ محمد بك دیش مردیوانلرده دوریپوردی. کاتبك سسنی ایشیتمشدی . سلطان عزیزك کندینه دوغری کلمکده اولدیغنی کورمشدی. حافظ محمد بکك کوکسی باغری آچیقدی عجله ره‌دینغوتی قاووشدیروب یردن تمنالر ایده‌رك ال باغلادی . شوکتلو ، باغسز آرسلان کبی کورله‌دی :

ــ بونه حمیتسزلك. سرای آتشه‌یانسه کیمسه‌نك‌خبری‌اولوب کوزلری کورمه‌یه‌جك. اورده‌تماشایه‌دالارسکز. بویانده کیم کلوب کیملر کیتدیکنی بیلمزسکز. ایشته‌ایمپراطوریچه کلیرلر. کیمسه‌لر یوقمی ؟ ایمدی بن کیمکله واروب خوش آمدی ایده‌رم ؟ فرنکچه بیلیرمیسك سن ؟

حافظ محمد بك ایکی یانه سنده‌له‌مشدی. قباحت کندیلرنده‌دکلدی. سرایده‌وکلادن کیمسه‌یوقدی. برقسمی ، (پرتوپیاله)یه سوار اولوب اوژه‌نی حضرتلرینی استقباله شتاب ایتمشلردی. دیکرلری دخی یکاربکی سرای همایونی میداننده طوپلانمشلردی. شیمدی نه یاپه‌جقلردی ؟ مهابتلو پادشاه اکلنه‌یوب ریختمده بکلهین یدی چیفته‌یه بینه‌رك برآیاق اول ایمپراطوریچه‌یه قاووشمق ایستیوردی . خنکاره نه‌جواب ایده‌بیلیردی ؟ پادشاهك

دیك صداسنی آز ایلروده دوران فخری بكده ایشیتمشدی. یاورلر طوپارلانوب صاغه صوله قاچیشیورلردی. ظاهر كورونه‌رك غضب‌سنیه‌یه اوغرامقدن اوركیورلردی خنكار كوزلرینی آچوب حافظ محمد بكك اوزرینه یورومشدی. جوهر آغا ایله سرمصاحب بش آدیم كریده ال باغلامشلردی :

— تیز جوابده بولون دیدی .. سلطان عزیز ... ایمدی نه ایتمك‌لازم ؟ فرنكجه بیلن یوقمی اوراده طوران سفها ایچنده ؟

— پادشاهم ، آنلر آیاق طاقمی قوللرك ، نه‌بیلسونلر ؟ درستجه آنا لسانلرینی تكلمه مقتدر دكللر. آما ، تشریفاتئ خارجیه كامل بك قولك پرتوپیاله واپور همایوننده بولنور . فصیح فرانسزجه بیلور . ارادهٔ ولی‌النعمته اقتران بیوررسه آنی بولمق قولای اولور .

— باشقه‌جه برقایقله اوكا صیرا كیت .. نه‌دیدیكمی ایوجه آكلارمیسك؟ كامل دیدیككك پیاله‌دن ایمپراطوریچه واپورینه كچوب بر محله قپردانماسون . سن‌ده آنكله بولون ، اراده‌لرمز اولور . فخری ركابمده كلسون .

فخری بك سلطان‌عزیزله حافظ‌محمدبكك كوروشدكلرینی كوروب اوكنی قاووشدیره‌رق یانلرینه یاناشمشدی . اوچ بش آدیم آچیقده دوریوردی . حافظ محمد بك :

— فرمان پادشاهمك ، دیدی . بربرینی اكسه‌له‌ین یدی تمنا ایده‌رك ریختیمه قوشدی . ریختیمده باشقه قاییقلر واردی . هپسی‌ده سلطنت قاییقلری ایدی . وقتسز چیقاجق اراده‌یه انتظار عادتلری اقتضاسندندی . اطرافدن آتیلان طوپلر ، هواده صنارصیلوب ایكلیورلردی . فخری‌بك اراده بكلیوردی . حافظ محمد بك بر قرلانغچله ریختیمدن آچیلمشدی . سرای برونی آچیقلرنده‌كی پرتوپیاله‌یی قارشیلامایه كیدیوردی ، ولیعهد سلطان مراد اولسه‌یدی ، ترجمان آرامق صیقندیسی قالمیه‌جقدی . جنتمكان عبدالمجید خان كوزلجه فرانسزجه بیلدكاری حالده ، پادشاه جهان نصلسه تعلیم ایدوب بلله‌یه‌مه‌مشدی . كچن فرانسه سیاحتنده‌ده آز صیقندی چكدیكمی سویله‌میوردی ؟ سلطان عزیز مرمر مردیوانلرك آلت باشنده باشنی اوكنه آلان مابینجی فخری بكه‌باقدی :

— ركابمده كله‌جكسك . جام صیقیلور . كوردكمی سن بر كره همتسزلری ؟ عالی براغوب قلعه‌یه كیتدی . سائرلری بكلر بكنده بكله‌شورلر . حسین عونی عسكر باشنده بوراده كسنه‌لر براغیلمامش . البته حسابنی صورارز . قاییق حاضرمی ؟ وقت كچمه‌سون دیرم .

فخری بك بر قاچ آدیم كریله‌دكدن صوكره دمیر پارمقلقدن ریختیمه چیقمشدی . قاییقجیلر ذات همایونه تعظیماً آیاقده دیكه‌لیورلردی . ایكی طرفلی نوبتجی خاصه عسكرلری سلام دور وضعیتنده‌لردی . عبدلعزیزخان آغرآغر مردیوانلری اینیوردی . ریختیمه دوغری یوریوردی . آغر قلیجنك آلتون ایشله‌مه‌لی اوجی قوملری یاریوردی . قیزلر آغاسی ایله سر مصاحب آرقاسندن یوریورلردی . طوپ سسلری كسیلمشدی .

واپورلرك زورلی دودکاری دکزله هوایی صارصوب یرتیوردی . پادشاه عظمتله یدی چیفته قایغه بینمشدی. محفل محلنه چوب‌یا کلادی. فخری بك‌اللرینی کوکسنه قاووشدیرمشدی. مقابلنده اوطوریوردی . کوره‌کلر کومبورده‌یه‌رك دکزی کوپوردیوردی . قرمزی قاییق کسدیرمه‌دن آچیلوب یول آلیوردی .

(ئه‌غل) واپوری سرای‌بورنی کچمشدی . دودوك چالوب یواشجه دکزی‌یارارقدن کلیوردی . دکزاوزری قاییقلردن کچیله‌مه‌یه‌جك‌حاله‌کلمشدی . (هوبارت) پاشا بش‌چیفته برقاییقده نظامی ترتیب ایدییوردی . قره‌غول قاییقلری ، شوکتلو پادشاهك کیدرکاهنی آچوپ یول آرایورلردی . (هوبارت) اسکی بر بحریه‌لی ایدی . انکلیزضابطی‌ایدی . چوقدن عثمانلی خدمتنه کیرمشدی . کرید سفرلرنده بولنوب خیلی یارارلقلر کوستره‌رك فریقلکه ارتقا ایتمشدی . ترسانه‌یه نظارت ایدییوردی . دکز اوزرنده مکمل ترتیبات آلمشدی . سلطان عزیزك هیجانندن رنکی صارارمشدی . یدی چیفته‌نك خیزندن‌یوزی کوزی یلله‌نیوردی . تازه قرپدیغی صقال دیپلری سرپیلیوردی . خنکارنازلی رفتارایله کلن (ئه‌غل) واپورینه باقه‌رق قارشیسنده ادبله ال باغلایان فخری بکه دیدی :

— سلطانیه‌دن خیلی بویوکجه سفینه ایمش . هم سن کوررمیسك ؟ دقتلیجه‌باق . برده جهانماسی واردر . سریعجه اولدیغنی صانیورم .

— ولی نعمت بمنت کرامت بیوریرلر . اویله کورینور . سه‌رنده آلتون ایشله‌مه‌لی فرنك باندیراسی اوچوشور .

سلطان عزیز بر قاچ یوز مترو یاقلاشدقلری واپوره باقه‌رق :

— کوردکمی برکره ؟ دوربینمزی آلمغی اونوتمشز . عجله شی ایشته بویله قصورلی اولور . سه‌رنده ساده‌جه باندیرا یوقدر . آرما دخی کورورم . باق بزم عقل ایتمدکلرمزی آنلر ناصل ایجاد ایدوب طوررلر . آما ، اصابتلو دوشوندم‌ده شوتکنه محفه‌سی اوزرینه آلتون تاج قویدوردم . ایشته آنك‌ده بونقصانی وار ؟

— الهام ربانی واقع اولدیغی آکلاشیلور .

— هم پرده‌لری یشیل یاپدیردیغم اسبابنی بیلورمیسك سن ؟ نه کیزه‌ر . سنده اوقفامی وار ؟ یشیلك مراده علامت اولدیغی دوشونه‌دکمی برکره ؟

فخری بك ، قیزاران کوزلرینی اوکنه ایندیرمشدی. پرتوپیاله (ئه‌غل)واپورینك اوکنده کیدییوردی . چوق کچمه‌دن (چنکل کوی) اوکنه واراجقلردی . فرانسز واپوری یاناشدقجه خنکار نه ایده‌جکنی بیلمیوردی . صدراعظم عالی پاشایی چناق‌قلعه‌یه کوتورن (سلطانیه) واپوری کوزلره کورونمیوردی . سلطانیه یولسزدی . کیم بیلیر هانکی صولرده قالمشدی ؟ (فوربین) کده ایمپراطوریچه‌نك واپورندن چوق کریلرده قالدیغی آکلاشیلیوردی .

بویله کولوستور کمیلرله صوك سیستم واپورلری قارشیلامق جائز دکلدی. آما ، ایشته عالی برکره بوله دوزوله‌یی کوزه آلمش ، یوللانوب کیتمشدی . ایش اولوب

بیتدکدن صوکره دینه‌جك نه‌واردی؟ عبدالعزیز خان یشیل آطلاس پرده‌لی کوشك ایچنده عظمت وغرورله اطرافنی سوزییوردی . سعادتلو (هوبارت) پاشا قره‌غوللری ، قایقلری داغیدوب پادشاه جهانك قرمزی رنکلی قایغنه یول آچیورلردی. سلطانیه ایله (فوربین) کورنورده یوقدی. خنکارك جانی صیقان‌ده بو ایدی . عالی اولادجقه، خاص مسافرینی نصل استقبال ایده‌بیله‌جکدی ؟ پارسده ایکن فؤاددن [فؤادپاشادر] خیلی مراسم ایشلری اوکره‌نوب بلله‌مشدی . عجله‌یه کلمشدی . آز کچمه‌دن (ئه‌غل) واپورینه یاناشیلوب رامپا ایدیلمك مقرردی. پادشاه اولان عجب واپور اسکله‌سنه آیاق آتوب یوقاری‌یه چیقمق یاقیشیق آلیرمیدی ؟ یوقسه ایمپراطوریچه‌یی قایق ایچنده آیاق اوزرنده‌می قبول ایتمك لازمدی ؟ ایشته عالی اولسه‌یدی، بو اندیشه‌لره حاجت‌قالیرمیدی؟

— شوکتلو پادشاهم ، اویله یاپوب بویله ایتمك شان عالی اقتضاسندن اولور .

دییوررردی. عبدالعزیز خان نه ایی ایتمشدی‌ده حافظ محمدی اوکی صیره‌تشریفاتی‌ٔخارجیه کامل بکی آرایوب طارامغه یوللامشدی . حافظ محمد نره‌ده ایسه ، تشریفاتی‌یی بوله‌رق قرالیچه واپوری‌اسکله‌سنده شوکتلوپادشاهه انتظارایتمه‌سی اراده‌سنی اولاشدیره‌جقدی. بلکه‌ده بوآنه قدر کامل بکی بوله‌رق سلطان عزیزك اراده‌لرینی تبلیغ ایله‌مش ایدی . خنکار باشقه‌جه حرکت ایده‌بیلیرمی ایدی؟ عالیدن باشقه فرنکجه بیلن برآدمی میدانده یوقدی. اولور اولمز کسان پادشاه حضورینه یاناشه‌رق ترجمانلق ایده‌مزدی. کامل بك بردرجه مناسبت آلوردی. (ئه‌غل) واپوری چنکل کوی حذالرینه وارمشدی. دمیر آتمق اوزره ایدی. عبدالعزیزخان‌یدی چیفته قایقله‌واپور کنارینه ایریشمشدی. هوبارت پاشا ایله ضبطیه مشیری‌حسنی پاشا، پادشاهه حرمتاً قایقلرنده ال باغلایوب آیاق اوزری قائم دورییورلردی. خلق قایقلری اون بش یکرمی متره آچیقدن دولاشدیریلیوردی . سلطان عزیز ، قرمزی قایقده یان کلمشدی . وقار و عظمتله اوطورییوردی .

قایقجیلر پسدن کوره‌ك آلوب (سیا) ایدییورلردی. آزایلرده حافظ محمدك‌قایغی دورییوردی . ایمپراطوریچه‌نك واپوری اسکله‌سنه قانجه طاقشدی . ایمپراطوریچه واپور کوشکنده آشاغی باقوب دکزده چالقالانان آلقیشلرله (یاشا ..) آوازه‌لرینه دلبر باشیله سلام ویروب التفات کوستریوردی . عبدالعزیز خانك واپوره صوقولدیغنی هر کس کورمشدی . آقینتی‌یه کوره‌ك چکه‌رك کوچك دالغه‌جقلره باتوب چیقان قایقلردن، ساطان عزیزك تبعهٔ صادقه‌سی فریادی عیوقه چیقارارق قایقلرنده ته‌پینیورلردی :

— پادشاهم ، شوکتکله دولتکله بیك یاشا ...

عبدالعزیز خانك کبر وعظمتی زیاده باصمشدی. حرمسرایده‌کی خلجانیله شاشقینلغی اوزرندن کیتمشدی . ایمپراطوریچه اوژه‌نینك واپور کوشکی کنارندن آشاغی باقدیغنی کوز اوجیله کورییوردی . کورمه‌مزلکدن کلیوردی . ایمپراطوریچه‌نك آردنده لطیفه ندیمه‌لری‌ده واردی . آه ، بونلر کچن سنه پادشاه جهانه ئه‌لیزه سراینده کردن قیروب کوز سوزه‌ن فرانسه دلبرلرندن‌باشقه‌لری دکلدی. اویله اوزونجه لوند بویلری، یوارلاجق

دولفون کوکسری واردی . اینجه‌جك بللری درمیان ایدیلوب صاریلغه دکردی. اونلرك قدر و قیمتنی آکلایان بیلیردی . سورمه‌لی بادم کوزلرنده شطارت قایناشیوردی . پادشاهه اویانه باقوب رغبت کوسترمك یاراشمزدی . ایمپراطوریچه‌یی کورمه‌مزلکدن کلیوردی . بر سنه‌دنبری فتان اسپانیول دلبرینك یولنی کوزله‌یوب دورمشدی . تام بر ییل صبر ایتمشدی‌ده ، شیمدی‌یی اختیارینك الدن کیتدیکنی عالمه اعلان ایدوب دوراجقدی؟ مابینجی فخری بك ، حضور همایونده اللرینی کوکسنه چاپراستلامشدی. قائم دوریوردی . عبدالعزیز خان دوداقلرینی قیپرداته‌رق میرلداندی :

ـــ فخری سزدیرمه‌دن بر باق . عظمتم ناصل کورینور ؟ آما ، دوغروسنی سویله . بر جلاللی طورمقده‌می‌یز ؟

فخری بك یناقلری قیزارارق کوزلرینی اوکنه ایندیرمشدی . اصولجه :

ـــ شوکتلو پادشاهم بر مهیبجه طوررلرکه ، کوره‌نك دوداقلری چاتلر. جوابنی ویردی . عبدالعزیز خان غروروندن کوزلرینی سوزمشدی . یدی چیفته قاییق ، (ئه‌غل) واپوری اسکله‌سنه یاناشمق اوزره‌یدی . حافظ محمد بك واپوردن دکزه صالینان اسکله اوزرنده دوریوردی . یانـنده خارجیه تشریفاتجیسی کامل بك واردی . خنکارك یاناشدیغنی کورنجه یوزلرینی سلطنت قایغنه دوندیروب یردن یدی کره تمنا ایده‌رك ال باغلدیلر. حافظ محمد بکك آز اول کلوب یاناشدیغی بش چیفته‌قرلانغیج واپور اسکله‌سندن آچیلمشدی . عبدالعزیز خان قارشیسنده آیاق اوزری دوران فخری بکه دیدی :

ـــ حافظه سویله . او یانده‌کی کاملسه ایجابنی اجرا ایتسونلر . ایشته بورادەبکلرم. قیامت قوپاجغنی بیلسه‌م سفینه‌یه چیقمام . واروب اماتی آله‌رق کتیرسونلر . سن دخی آنلرله کیت . ایمپراطوریچه‌یی آلوب بکلر بکنه کوتورمه‌م مقرردر . نه‌دن اویله اوکنه باقوب طوررسك . سکا اراده ایتمدکمی ؟ دوشوندکمی لازم ؟

فخری بك ، یدی تمنا ایدوب اسکله‌یه طیرمانمشدی . پادشـاهه بر درلو آردینی دونه‌میوردی . دکزه دوشمك تهلکه‌سی واردی . حافظ محمد بکله تشریفاتجی کامل بکك یاردملریله اسکله‌یه چیقمشدی . ارادهٔ همایونی بیلدیردی. عبدالعزیزخان یدی چیفته‌سلطنت قایغنده‌کی یشیل اطلاس پرده‌لی کوشکده یانکلمشدی. عظمتله باشنی کوکسنه دوشوره‌رك قاشلرینی چاتمشدی . اطرافنه بیله باقمق ایسته‌میوردی . پادشاهم چوق یاشا آوازلری قولاقلرینی دولدیروب طرمالایه‌رق چینلادیوردی . تشریفاتی کامل بك مکمل فرانسزجه بیلیوردی . حافظ محمد بکله فخری بکك اوکنه دوشمشدی . (ئه‌غل) واپوری صردیوه‌نلرینی چیقمغه باشلدیلر . اسکله‌باشنده ایمپراطوریچه‌نك سریاوری بکلیوردی . کنج بر فرانسزدی. صیرمالی آپولتلری ایله کوکسنده‌کی چاپراست شریدلر کوزقاشدیریوردی. باش یاورك آدی (روفوسه بریساق) ایدی. صاریشین ضابطدی . دولغون یاناقلری قان قرمزی ایدی . کامل بك ؛ ذات همایونك یدی چیفته‌ده ایمپراطوریچه حضرتلرینه انتظار بیوردقلرینی سویلدی . یوز باشی (بریساق) شاشالامشدی . عبدالعزیز خانك زیاده

کبرنی ومتعظم اولدیغنی چوق دفعه ایمپراطوریچه‌دن ایشیتمشدی . سلطان عزیز کبی نفسنی جهاندن اقدم طوتان بر پادشاهك سرایدن قالقه‌رق چنکل کوی اوکنده‌کی واپوره قدر کلمه‌سنه احتمال ویرمه‌مشلردی . بریساق شاشقینلقله :

— ایمپراطوریچه حضرتلرینه عرض ایتمك شرفیله مباهی اولمقلغم لازمدر. لطفاً بیورکز.

دییه‌رك یول کوستردی . کامل بك بویله شیلره آلیشیقدی . دائم سفیرلرله تماس ایتدیکی ایچون صیقلمیوردی . فخری وحافظ محمد بکلر ترله‌مکه باشلامشلردی . ایمپراطوریچه حضورینه نصل چیقه‌جقلردی ؟ فرنك ارکاننی بیلمیورلردی . واپورده تلاش باشلامشدی. ایمپراطوریچه‌نك قاپدان کوپریسندن کچه‌رك یان طرفده‌کی مردیوانلردن اینمکه باشلادیغی کورولیوردی . خلقك نمایشلری روزکاره قاریشوب اطرافده عکسله‌نه‌رك اوغولدیوردی. ایمپراطوریچه واپور اسکله‌سی باشنه کلمشدی ..

عبدالعزیز خانك قرمزی کوملك و بول دونلی قاییقجیلری آیاقده دوریورلردی . تعظیم ایله بکله‌شیورلردی پادشاه اسکله باشنه کلن ایمپراطوریچه‌یی کورمشدی. اوژه‌نی‌نك ساده توالتی واردی . اینجه قاشلری آلتنه قوسله‌نمشدی . ایری کوزلری شاهانه کورونیوردی . یوزی پنبه‌له‌نمشدی . دوداقلری متبسم دوریوردی . آردنده ،(لیلاق) رنکنده فستان کیمش دام دونورلری کوزه چارپیوردی . عبدالعزیز خان یاصلاندیغی یردن دوغروله‌رق آیاغه قالقمشدی . زیاده اوطورامامشدی . غرورینی قیرمشدی . اللریله تازه قیرپدیغی صقاللی چکه‌سنی سرین روزکار اوقشیوردی . قالین دوداقلری تیتریوردی . تبسم ایده‌رك ایمپراطوریچه‌یه باقدی . ایمپراطوریچه ایله جاندن صمیمیتی واردی . (ئه‌لیزه) سراینده چوق التفات کوروب اکرام ایله قارشیلاشمشدی . فرانسزلرك نازك سلطانلرینه نه یاپیلسه آز اوله‌جغنی تقدیر ایتمیور دکلدی .

اوژه‌نی صامان رنکنده اوزون اتکلی برفستان کیمشدی. باشنده‌ده فستانی رنکنده برشاپقه‌جق واردی . شاپقه‌سنی سیاه توله اورتمشدی . اورتالق یرنده بیاض برتوی روزکارلانوپ صالینیوردی[*] . ایکی ندیمه‌سی اوزون اتکلرینی طوتیورلردی وایمپراطوریچه اسکله باشنده موزون اندامنی کوستره‌رك حشمتله عبدالعزیز خانه باقیوردی. تازه کول رنکنده‌کی دوداقلری کولوب نشئه‌لنمشدی. سلطان عزیز ، خلجانه ارغرامشدی. ایواه، ایشته زیاده حرمت ایتدیکی ایمپراطوریچه شاهانه رفتار ایله یوقارده مردیوان باشنده دوریوردی . خنکار کوله‌رك تمنا ایتمشدی . ایمپراطوریچه باشنی اکه‌رك پادشاهی ظرافتله سلاملادی . یاورلری ومابینجیلر آردنده دوریورلردی . بیکلرله قاییقدن : - ماشاالله، قرق بیك کره ماشاالله .. ندالری یوکسه‌لمشدی . عبدالعزیز خانك قاییغی اسکله کنارینه صوقولمشدی . ایمپراطوریچه آغیر آغیر مردیوه‌نلردن اینیوردی . عبدالعزیز خان النی اوزاتوب ویردی :

— خوش کلدیکز . صفالر ، سعادتلر کتوردیکز. محب عالیشانمز ناصلدر ؟ دیدی. ایمپراطوریچه صارارمشدی. پادشاهك الندن طوتارق یدی‌چیفته‌یه کیرمشدی. فرانسزجه بر شیلر میرلدانیوردی . طاتلیجه بر خوش تبسم ایدیوردی . عبدالعزیز خان برشیلر

---

[*] المزه کچن خصوصی مضبوطاتدن .

آ کلامیوردی . زیاده صیقیلمشدی . اسکله اوزرنده کامل بکله قرالیچه‌نك یاوری و دام دونورلری بکله‌شیورلردی . ماینجیلر دها آرقاده ایدیلر . سلطان عزیز کامل بکه چیقیشدی :

— نه‌یه اوراده دوروب جاموس کبی یوزومه باقارسك . بورایه کل . عالی یرینه ترجمانلق ایدرسك . باق ، مسافر خاصمز بر شیلر سویله‌شوب دورور . ایمدی نه سویله‌دیکنی آکلامق دیلرم .

کامل بك یردن تمنالر ایده‌رك قایقه کیردی . ایمپراطوریچه پادشاهك صاغنه اوطورمشدی . اطرافنه باقنه‌رق صاغنه صولنه سلام و التفاتلر یاغدیریوردی . دام دونورلرله سر یاور بریساق ، ماینجی فخری وحافظ محمد بکلر اسکله اوزرنده‌قالمشلردی . خنکار کامل بکه دیدی :

— کوره‌جکیلر دورماسینلر غیری . بکلر بکی ساحلسرایی لبنه یاناشسونلر . همم حافظله فخری‌یه سویله . آنلرده مسافرمزك آدملرینی آلوب آردمزجه کاسونلر .

تشریفاتجی کامل بك سوینج‌ایچنده‌یدی . دولت‌قوشی ایشته کندی آیاغیله کلوب‌باشنه قونمش صاییلیردی . بر یولنی بولوب خنکارك توجهنی قزانه‌جق زمان ایدی . بر کره پادشاهك کوزینه کیردکدن صوکره خارجیه ناظری اولمق ایشدن بیله دکلدی . یدی چفته قایق، سرعتله (تەغل) واپوردن آیرلمشدی . پادشاه جهانله ایمپراطوریچه بکلر بکی سراینه کیدیورلردی. سیرجیلر دکزی ایکله‌دیورلردی. ماین قیرلانغیچلری بربری آردنجه واپوره یاناشوب مسافرلری آلیورلردی. عبدالعزیز خانك کیفنه دیه‌جك یوقدی . لطیف مسافری صاغنده اوطوریوردی . طاتلی روزکار پادشاهك صقالنه‌سورتونوب ایمپراطوریچه‌یی طرمالیوردی. کامل بك اللرینی اوکنه باغلامشدی. آیاقده دوریوردی. اوکنه باقیوردی . ایمپراطوریچه تبسم ایده‌رك دیدی :

— شوکتمآب محبمزه عرض شکران ایدرم . منتدار بیوردیلر. نصل ونه‌صورتله تشکرلرمی تقدیم ایده‌جکمی بیله‌میورم . دیدی. عبدلعزیز خان کاملبکه باقدی :

— نه‌سویلر ؟ حرفیاً ترجمه ایده‌سك . باق سن دوشون. یاکلشلق یاپمقدن حذر ایله .

— پادشاهم ، مسافر خاصکز خاکپای ولی‌النعمه عرض شکران فراوان ایلر . محجوب اولدقلرینی سویلرلر .

— سن‌ده طرفمدن جواب ویر . تشکر ایتمك آ کا دوشمز. بکاترتب ایلر.نصل ممنون اولدقلری بزی کوردکلرندنمی ایلرو کلور ؟ هم‌ده کچن سنه‌دنبرو دورمایوب یوللرینی کوزله‌دیکمزی سویله .

کامل بك‌شاشیرمشدی . پادشاهك‌سویله‌دکلرینی‌ایمپراطوریچه‌یه‌نصل سویله‌یه‌بیلیردی . ایمپراطوریچه ،عبدالعزیز خانك آطلس قایق‌دوشه‌ملرینه‌یاصلانه‌رق‌دیك‌سسله‌سویله‌دکلرینی مراق ایدییوردی. تبسم ایده‌رك کامل بکك یوزینه باقیوردی. تشریفاتجی : پادشاهك بالمقابله

تشکر ایتدیکنی ، ناپولیون حضرتلرینك صحتلرینی استفسار ایده‌رك فرانسز ملتنه سعادتلر تمنی ایتدیکنی سویله‌دی. اوژه نی نك کوزلرنده نشئه وشطارت دالغالانیوردی. خنکارك یوزینه باقه‌رق کولومسه‌یوب تشکر ایتدی . سلطان عزیز غروریندن نه ایده‌جکنی بیله‌میوردی. قابنه صیغامیوردی. یوزینه وکوزلرینه برباشقه‌لق صینمشدی. قایق بکلر بکی سرایی ساحلنه یاناشمق اوزره بولونیوردی. ساحلده موسیقه چالوب عسکر سلام دوریوردی . اهالی : پادشاهم چوق یاشا حایقیریوردی. پادشاه کامل بکه‌دیدی :

— سویله . بو قایغی مخصوصاً کندیسی ایچون یاپدیردم . یدی چفته اولدیغنی البت کورر. بونده‌کی آطلس کوشك اوستنه قویدیردیغم تاج دخی آنك ایچوندر . بر یول باقوب کورمه‌مشمی ؟ کورمشسه بکه‌نمشمی ؟ باق ، آ کلا نه دیه‌جکدر ؟

خارجیه تشریفاتجیسی بیلدیرمله اوروله دونمشدی. بوسوزلری ایمپراطوریچه‌یه ناصل سویله‌یه بیلیردی؟ شوکتلو پادشاه بیوردقدن صوکره، سویله‌یه‌مه‌مزلك ده ایده‌مزدی. فنا اوله‌جقدی. کامل بك اطرافنه باقدی. فرانسزجه بیلن برکندی برده اوژه نی واردی. پادشاهك [illegible]له‌دکلرینی پك اعلا ده کیشدیروب یاقیشدیره بیلیردی ده. کیم دویه‌رق آ کلایابیلیردی؟ [illegible]لوریچه ینه کامل بکه باقیوردی . خنکارك سویله‌دکارینی آ کلایوب او کرنمك [illegible]ردی . کامل بك قیزارارق عرض ایتدی :

— شوکتلو پادشاهمز، قرالیچه حضرتلرینك استانبول خلقی حقنده‌کی احتساسلرینی اوکرنمك ایله مباهی اولمق ایسترلر .

اوژه نی قیزارارق عبدالعزیزخانك یوزینه باقمشدی. پادشاه باشنی کوکسنه دوشوروب قانادلرینی یلپازه‌له‌ین جنس بابا هندیلره بکزیوردی . ایمپراطوریچه طاتلی تبسمله جواب ویردی :

— اوخ ، موسیو . تورك ملتی شبهه‌سز دنیانك الك نجیب ملتیدر . بو کونی عمرمك صوکنه قدر اونوداماییه‌جغم . حشمتلو عبدالعزیز حضرتلرینك لطف التفاتلرینه تکرار عرض شکران ایتدیکمی عرض ایدیکز . پك رجا ایده‌رم .

عبدالعزیز خان کوله‌رك صوردی :

— نه دیر ؟ خوشنه کیتدیکنی می سویلر ؟ بیلورم آلایشی چوقجه سور. بزآنی دها کچن (۸٤) سنه‌سنده (ئه‌لیزه) سراینده آ کلامشدق .

کامل بك ایمپراطوریچه‌یه توجه ایتدی :

— پادشاهمز افندمز ، تورك ملتی حقنده‌کی احتساساتکزه ، کچن سنه پارسده فرانسز ملتنی حرمتله یاد ایله حق قازاندقلرینی سویلرلر .

یدی چفته بکلر بکنه یاناشیوردی. ریختم اوزرینه بر طابور عسکر صیرالانمشدی. سلام دوریورلردی . موزیقه فرانسز مارشنی چالیوردی . هوبارت پاشا قره‌قول صندالرینی اطرافه صیرالامشدی. انضباطی تأمینه چالیشیوردی. اهالی قاییقلری پادشاهله ایمپراطوریچه‌نك یدی چفته‌سی اطرافنی آلمشلردی. ایکی یان آچیقدن کورك چکوب یول

آلیورلردی. آرقه‌دن مابینجیلرله اوژه‌نی‌نك معیتی ارکانی کلیوردی. وکلا بکلربکی ساحلنده بکله‌شیورلردی. بحریه ناظری محمود ندیم پاشا ایله طوپخانه مشیری خلیل پاشا یان یانه دوریورلردی. صیرا ایله دیکر وکلا کلیورلردی. دیوان دعاوی ناظری فرید افندی کوریله‌جك شیدی. مالیه ناظری صادق پاشا کوزلرینی او کنه ایندیرمشدی. اوقاف همایون ناظری خورشید پاشا شیخ‌الاسلام رفیق افندی‌یه بر شیلر فیصلدایوردی. معارف ناظری صفوت و شروانی رشدی پاشالرله تجارت ناظری قبولی، نافعه ناظری داود پاشالر شیخ‌الاسلامدن صوکره صیره‌یه دوشیورلردی. سر عسکر حسین عونی پاشانك کنیش یوزلی پارلاق قلنجی الندہ ایدی. طابورك باشنده دوریوردی. پادشاه حسین عونی پاشایی کورونجه، ساحلده منتظم عسکر بولندیرلدیغنی آکلامشدی. حسین عونینك باشنده بولندیغی عسکر، البت یوز آغاردوب کوکس قابارداجق کبی اوله‌جقدی. وکلا آرقاسنده قالابالق‌ده واردی. آرتق ریختمه یاناشمشلردی. وکلا یردن تمنالر ایده‌رك پادشاهله ایمپراطوریچه‌یی استقبال ایدیورلردی ...

. . . . ن کره

سلطان عزیز بکلر بکی سراینده چوق قالمامشدی وکلاسنی ایمپراطوریچه‌یه . یدی ایتدکدن صوکره عظمتله بشکطاش سراینه دونمشدی. عالی‌یه‌جانی صیقلمشدی . اقشام اذانی یاقلاشیوردی . صدراعظم حالا میدانده یوقدی . سلطانیه واپورینه بینوب کیتدیکی ایچون بوبلایه‌باش‌صاردیرمشدی. ایمپراطوریچه‌دن ایکی ساعت صوکره دخی کلمیه‌جکدی. عبدالعزیز خانك دوله باغچه‌ده اقشام ضیافتی ویرمسی مقرردی . حرمسرای همایونده وافر حاضرلقده بولونلمشدی . عالینك وقتندن اول دوله باغچه‌ده بولنه‌رق تشریفات ایشلرینی صائب رأیی ایله تدویر ایتمسی ایجاب ایتمزمی ایدی ؟ ایمپراطوریچه خارجیه تشریفاتیسندن زیاده خوشلانمشدی. سلطان عزیز کامل بکی ایمپراطوریچه‌یه باش مابینجی ایدوب بکلر بکندن آیریلمشدی . پادشاهدن صوکره وکلاده برر ایکیشر داغیلوب کیتمشلردی . هپسی سرای همایونه قوشیوردی. سرایده ضیافت ویریله‌جکنی بیلیورلردی. حسین عونی پاشا عسکره منتظم ترتیبات آلدیرمشدی. قیشله‌لر باشدن آشاغی دونانمشدی. بحریه ناظری محمود ندیم پاشا ایمپراطوریچه شرفنه دونانماده کیجه حاضرلقلری یاپدیریوردی. طوپخانه مشیری خلیل پاشا یوز یکرمی یدی بیك مختلف جنسده فشنك والعاب ناریه حاضرلاتمشدی. قراکلقده یاقیلوب شنلك ایدیلمك مقرردی .

سرای همایونده عجله حاضرلق کوریلیوردی. ارمنی جماعتی ایلری کلنلرندن بعضیلرینك (مادامالری) حرم همایونه دعوت ایدیلمك ایسته‌نیوردی. والده سلطانله ایمپراطوریچه‌یه ترجمانلق ایده‌جکلردی . مابین قسمندن سفرایی قبول صالونی اعتنا ایله بزه‌نیوردی . پادشاه حرمدن خنکار دائره‌سنه دونمشدی . فخری بك (سلطانیه) واپورینك عودتنی کوزلیوردی . سلطانیه سرای بروندن کورونجه ، تیز الدن اوزرینه بش چیفته ایله صالدیرارق صدر اعظمی سرایه کتیره‌جکدی . خنکارك اراده‌سی بو وجهله ایدی .

بکلر بکی ساحلی دونانمشدی . سرای همایون باغچه‌لرندن چراغان واورته کوی ساحللریله (نصرتیه) یه‌قدر یریر فشنکلر آتیلوب العاب ناریه‌لر فیشقرتیلیوردی. مابین‌دائره‌سنده‌کی یمك صالونی ، انسان بوینده بللور ساقلر اوزرینه پوسکورمه آویزه‌لرله آیدینلاتیلمشدی. عبدالعزیز خان‌خاص مسافرینه چندسنه دیللرده داستان اوله‌جق بر ضیافت‌ویره‌جکدی. باشکاتب ایله قرینلر حاضرلقله اوغراشیورلردی. مطبخ عامره‌ده ایمپراطوریچه‌نك عمرنده ادینی دکل اسمنی ایشیدوب رنکنی بیله‌رك کورمه‌دیکی یمکلر وطاتلیلر حاضرلانیوردی. پادشاه جهانك دنیانك‌درت طرفنه (اون) صالان عظمت وشوکتی بر کوزل کوستریلمك ایسته‌نیوردی . آقشام اذانی چوقدن اوقونمشدی . اورتالق قرارمشدی . باب عالیدن انکلیز سفیری سیر (ئه‌لیوته) بیله ضیافت همایونه بیورمه‌سی تبلیغ ایدیلمشدی . انکلیز سفیرینك بکلر بکنده ایمپراطوریچه‌یی زیارته کیدوب التفات کوردیکنی عبدالعزیز خانه یتشدیرمشلردی :

— آنی دخی دعوت ایدك . دیه قاشلرینی چاتمشدی . بونده باشقه‌جه اصابت‌ده اوله‌جقدی؛ البت (ئه‌لیوت) اوژه‌نی‌یه ابذال ایدیلن التفاتی لوندره‌یه تفصیل ایده‌جکدی. ذاتاً ایکی کون اول لوندره بیوك ایلچیسی (قسطاکی موسوروس) پاشادن باب عالی‌یه بر تلغراف کلمشدی . بو تلغرافده انکلتره خارجیه نظارتنك ایمپراطوریچه سیاحتنه اهمیت ویردیکی بیلدیریلمشدی . روس سفیری اغناتیه‌ف‌ده آیریجه تلاش ایچنده ایدی . پادشاه ضیافت سنیه‌ده انکلیز سفیرینك بولوندیریله‌سنی، برادرمکرمی زماننده قریم اتفاقی خاطره‌سنی تأیید یوللی تلقی ایتدیرمکی دوشونمشدی . حرمسرای همایونده زیاده تلاش واردی . بکلر بکی سراینده دون عبدالعزیز خان، یوزی کوله‌رك والده سلطانی قبول ایتمشدی. پرتونیال سلطان‌ده‌ممنوندی.ایشته، آرسلانك نامنی بردرلو دیلندن‌دوشورمدیکی فرانسه پادشاهنك عصمتلو قادینی کوزلریله کوروب التفات ایده‌رك روبرو کوروشمك فرصتنه نائل اولاجقدی . کیم بیلیر ، بونجه عظیم سرورلر یاپیله‌رق قارشیلانان فرانسز سلطانی نصل شیدی ؟ سلطان عزیز والده‌سنی خاص اودا اوکنده کورنجه کولدی :

— سن نه کونه بزه‌نمزسك ؟ اینجیلو خوطوزك وافی دکل. وارآغرجه‌ئوابلریکی که‌ی . ایمپراطوریچه چوق اکله‌نمه‌دن حرمه کلسکه دعوتلیدر . البت یانه کلیر . صاقین اولمایه‌جق جاریه‌لرله قارشولایم دیمه‌یه‌سك . زیاده عیب اولور. نشئبرك قادینله استقبالنه چیقارسك. ترجمانك واری؟ یوقسه باب‌السعاده آغاسنه سویله برمناسبجه طوطی [ارمنی ویا خرستیان‌قادینی دیمك ایستیور .] تدارکله‌سونلر. برکره نافعه ناظری داووده [*] خبر صاوولسون . او فرنکجه بیلیر . خوش مادامالر بولمقده اهلدر . ایمدی بن ، مابینه کیده‌رم. طلحه اولمزسه جوهرله خبرلرمی آلورسون . وار اوستنه باشنه اهتمام ایله . قادینلر ایمپراطوریچه کوزینه کورونمه‌سونلر. آماکه ایچلرندن برینی سه‌چرسك.

---

[*] جبل لبنان متصرفلغی یاپمش اولان قتولیك داوود پاشادر . درت سنه نافعه ناظرلغی یاپمشدر .

ایکی اولماز . آنلرده ار کشی تك خاتونله عمرینی کچیرر . آ کلادکمی ؟ عثمانلو رعایاسی مثلودر . بن نشئبرك قادینی مناسبتلو کورورم . نازکجه دورور .

— آرسلانمه عالم . بر دیدیکك ایکی اولمق کورولوب ایشیدیلمش شیمی؟ بن دخی اوچنجی اقبالکی مناسب بولورم . آنکله چیقارز .

— آرتق زیاده آ کلاته‌مام . ماببنه کیدرم . باشك صیقیلورسه اعلام ایدرسك ایجابنه باقیلور .

عبدالعزیز خان حرم همایونده وقت کچیره‌دن مابین همایونه دونمشدی. فخری بکی « سلطانیه » واپورینی کوزله‌مکه مأمور ایتمشدی . مابین دائره‌سنده ضیافت حاضرلقلری کوزه چارپیوردی. مخصوصاً سفره‌یه جوانلر تدارك ایدیلیوردی. سفراصالوننده آویزه‌لر یاقیلمشدی . پادشاه خنکار اوطه‌سنده صبرسزلانیوردی . ایمپراطوریچه یاتسودن اول کله‌جکدی . شونده نه قالمشدی ؟ مابین اوکنده هوائی فشنکلر آتیلوب ، دکزه العاب ناریه‌لر صاچیلیوردی. سلطانیه‌واپورینك سرای برونندن بشکطاش آچیقلرینه دوغرولدیغی سویله‌نیوردی . فخری بك بش چیفته قایقله ، سلطانیه اوزرینه وارمشدی. صدراعظم پاشایی آلوب حضورهمایونه کتیره‌جکدی. آشاغی‌یه بر ر ایکیشر وکلاده کلمکه‌باشلامشلردی. کلنلری مابینجیلر قارشوله‌یه‌رق وکلا انتظار اوطه‌سنه کوتوریورلردی. سرعسکر حسین عونی پاشا یکی بحریه ناظری محمود ندیم پاشادن اول کلمشدی .

سلطان عزیز جوهر آغایی صاوارق ناظرلردن کلن اولوب اولمادیغنی صوردیرمشدی، پادشاهك جانی صیقلیوردی . هیچ اولمزسه وزیرلردن بری ایله کوروشوب آوونمق ایستیوردی. کوزلری دنیالری کورمیوردی. لطیف مسافرینه محجوب اولمق‌اندیشه‌سندن بونالوب خلجانه کلیوردی . فرانسه ایمپراطوری پارس سیاحتنده خنکاری آغرلامق ایچون آز بیوکلکلری کوسترمشدی ؟ پادشاهك شرفنه یاپدیردیغی سویله‌دیکی سرکی، تمام (١٤٦,٥٨٨) مترو مربعی زمین اوزرینه چوریلمشدی. یکرمی ملیون فرانق صرف ایدیلمشدی. یا،ایمپراطوریچه‌نك باغ ایرمه‌یکز تدیر دیکی (ته‌لیزه) سرایی کل بغچه‌لرنده برقاچ کون ایچنده آز صفالر سوروب چوق جنبشلرمی ایته‌مشدی ؟ اوژه‌نی حضرتلری رضوانك بکجیلك ایتدیکی جنتدن نصلسه بوفانی دنیایه نزول ایتمش ملکلره بکزه‌میورمی ایدی ؟ اوروحی یاقان رفتار ایله قناریه اوتر کبی چیقان موزیقه‌لی‌سسی، انسان‌اوغللرنده بولنوب کورولمش شیمیدی ؟

جوهر آغا ، وکلا اوطه‌سنه ایندیکی زمان ، دکزه باقان پنجره اوکنده قاییجنه دایانارق بکلر بکی ساحلی سیره دالان سرعسکر حسین عونی پاشایی کورمشدی . سرعسکر ، قپویه آرقه ویرمشدی . صیرتنی دونمشدی . دالغین دوریبوردی . جوهر آغا حسین‌عونی‌پاشانك کندندن زیاده دیك‌چیقان قالین‌صداسندن قورقه‌رق‌اوراکیوردی. پاشایه یردن تمنا ایده‌رك ایلرله‌دی. سرعسکر مصاحب پادشاهی‌یی [عینی‌زمانده ضمیمهٔ دارالسعاده آغاسی ایشلرینه‌ده باقان] کورمه‌مشدی . جوهر آغا یواشجه :

— باق دولتلو سرعسکر پاشا حضرتلری. دییه میرلداندی. حسین عونی پاشا اوموزلری اوزرینه یاتیق کبی دوران باشنی چویره‌رك قاشلرینی چاتدی. جوهر آغا قارشیسنده، اوکنده دوریبوردی.

— نه‌وار آغا حضرتلری. افندمز بزلریمی اراده ایده‌رلر؟ یوقسه باشقه‌جه برمصلحتمی واردر؟ والده سلطان جانبلرندنمی کاورسکز؟ دیدی. جوهر آغا، سلطان عزیزك اراده‌سنی تبلیغ ایتدی. پادشاه: کیم وارسه آل کل! دیمشدی. حسین عونی پاشا:

— کلورم. همان یول کوستر. افندمزك هانکی صالونده اولدیغنی بن نه بیلورم. دییه ایری چیزمه‌لرینی غجیرداته‌رق اودادن چیقدی. سرعسکر، یوقارده سردیوه‌نك باشنده قارشولقلی جامکانلرله آیریلان دائره‌لرده‌کی فعالیتی بیلمیوردی. معلوماتی اولمق احتمالی ده یوقدی. سفرا قبول صالونی قسمنده کاوب کیدنلر قارنجه‌لره بکزییورلردی. اویله‌جه قایناشیورلردی. جاملی قپولرك اوزرینه عثمانلی وفرانسز بایراقلری آرمالانمشدی. حسین عونی پاشا آردینه باقارکن، خدمه‌لرله، کوچك مأمورلر یرلره قاپانه‌رق سلام ویریورلردی. خنکار دائره‌سنه آچیلوب قپانان ایچ ایچه صالونلرله اودالردن هربرینك اوکنده ال پنجه دیوان بکله‌ین خادملر کورونیوردی. سرعسکر پاشا دورافلایه‌رق جوهره دیکجه صوردی:

— افندمز، دارالمساعیلرنده‌می؟ یا، دیکر اودالردن برنده‌میدر؟

جوهر آغا بیلیشوب مورجه دوداقلرینی قپرداته‌رق میرلدانمشدی:

— خنکار اوطه‌سنده آرام بیوریرلر. توقف بیورك. عرض ایدوب رخصت آلالم.

— حسین عونی پاشا قاشلرینی چاته‌رق کوچك کچید باشنده دورمشدی. آز اوته‌ده ایچ باغچه‌یه آچیلان قپویه اینه‌ن سردیوه‌ن واردی. بسبللی خنکار باشده‌کی اوداسنده‌یدی. جوهر آغا قپویی آچه‌رق اینجه سسیله باغیرز کبی سویله‌دی:

— سرعسکر پاشا حضرتلری. افندمز اراده بیوررلر.

جوهر، سرعسکرله برابر، خنکاره‌ده حضوره کیره‌نی اخبار ایتمش اولیوردی. حسین عونی پاشا فسنی دوزله‌یوب اوموز باشلرندن صارقان صیرما صاچاقلی آپولتلرینی الله‌یه‌رك حضور همایونه داخل اولدی. عبدالعزیز خان اوتوزیاشنده کنج کبی دوریبوردی. صقاللرینی کوچولتوب طوپلاشدیرمشدی. حالبوکه تام قرق بریاشنده واردی. یالدیزلی قولتوق اوزرنده اوطورویوردی. حسین عونی پاشا تعظیم ایله اوچ آدیم آتوب عسکرجه سلام دورمشدی. سلطان عزیزك بو یقینلرده سرعسکره توجهی واردی. اوردویه یکجه خدمتی دوقونمشدی. حسین عونی کریدده والی وقوماندان اولماسه‌یدی یوز آقیله آوروپایه کیده‌میه‌جکدی. زیاده اولارق ایمپراطوریچه‌نك استقبالنده فضله‌جه همتی کورلمشدی. بوقدن طابورلر یاراده‌رق آناطولی و روم ایلی ساحللرینی ایکی طرفلی سونکولیلرله چویرتمشدی. خنکار تبسم ایده‌رك:

— کل باقالم ، بنم اقتدارلی مجرب سر عسکرم. سکا ممنونیت بیانده‌یم . مکافاتکی کورورسک . شورایه کناره اوطور . سن مسافر خاصمزی کوردکمی بر کره ؟ نصل ایشته او ، محب عالیشانمز ناپولیونك حرمیدر . شاقراقجه شیدر . ظواهرینه آلدانغه کلمز . حاضر صره‌سنی کلمشکن سکا کچن سیاحتمزدن بر فقره نقل ایده‌یم : بر شب شویله قارشو قارشویه خلوتجه اوطورردق . فؤاد دخی واردی آما ، جانم صیقیلور . برذن یوزیمه باقوب عذار انورینی صولدیره‌رق قره طاغلویه شفاعت دیله‌دی .

عبدالعزیز خان ، بر قهقهه ایله کولدی . شیشمان کوبکی صارصیلوب اوینادی :

— نه جواب ایتدیکمی بیلورمیسك؟ بیلمزسك البت، سکا سویله‌یه‌یم : پادشاه اولان ملکنی ناصل ویرر . آماکه سن قادینسك . بر یول دخی ناپولیون حضرتلرینه طانیش. جوابنی ویردم . قزاروب بوینی بوکدی . اونك عیارلغنی آکلادکمی سن شیمدی؟

حسین عونی پاشا اوکنه باقیوردی . پادشاهی دقتله دیکله‌یوردی . جواب ویرمك دوشمزدی . سلطان عزیز تکرار دیدی :

— باق عونی ، سندن برعسکری تعلیم ایسته‌رم که.. مثلی دنیاده مسبوق اولماسون. ایمپراطوریچه‌نك حیرت پارماغی آغزنده قالملی کرك . خوش بیلورم . بو ایشك حقندن بر سن کلورسك . آکا کوره تدارکاتجه بولون . یوزینك آقیله قارشومه کل .

— فرمان پادشاهمکدر . یارندن حاضرلغمی اکمال ایده‌رم . تعلیمسز عساکر شاهانه‌یه اینکلترك هوسسارلری مقابل اوله‌مدیغنی عرضه اجتسار ایدرم . او رتبه تعلیملی افرادمز واردر .

— بیلورم . سن بر مراقلی سر عسکرسك . عالی دائم ستایشکده بولنور . شیمدیدن قولاغنه کوپه اولسون دیو سویله‌دم .

پادشاهك سوزی آغزنده قالمشدی . یقیندن کلن قالنجه بر واپور دودوکی خنکار اوداسنده اوغولدیوردی . عبدالعزیز خان قولاق ویره‌رك :

— سلطانیه‌در بو. ایوجه بیلورم. وار یتیش. عالی‌نك آنده اولدیغنی بیلورسك. اکله‌نیوب سرای همایونه کلسون . دیدی . سر عسکر سلام ویره‌رك قپویه دوغرو کریله‌دی . سلطان عزیز :

— طور ، دیدی .. فخری اونی کوزلردی . کیتمه‌مشسه برابرجه کیت .

حسین عونی پاشا کریله‌یه‌رك دیشاری چیقمشدی . آلت قاته سکیرتمشدی. خادم آغالری حیرت کوزیله باقیورلردی . آغر باشلی بیلوب طانیدقلری سر عسکرك تلاشنده البت بر سبب واردی . یوقسه شوکتلونك خاص مسافرینی کلیوردی ؟ حسین عونی پاشا آشاغیده‌کی مدخل صالوننده قوشارکن ، اوقاف همایون ناظری خورشید پاشا ایله مالیه ناظری صادق پاشالره تصادف ایتمشدی . ایکیسی ده دورمشلردی. ایری ملحم وجودیله قوشاراق قلنجی آیاقلرینه دولاشان سر عسکر پاشایه باقیورلردی . حسین عونی پاشا اوکلرندن کچرکن :

— بن سلطانیه‌یه کیده‌رم. افندمز اراده بیوریرلر. عالی پاشا سفینه‌ده‌در. دیدی.
صادق پاشا سرعسکری قولندن طوتدی:

— دور برادرم. عالی پاشا حضرتلری شیمدی مابینجی فخری بکله کلدیلر. بیهوده یورولوب تلاش ایدرسکز. صدر اعظم پاشا داوود پاشا ایله باشکتابت اوداسنده‌در. انکلیز ایلچوسی جنابلری تشریفاتنی قرارلاشدیررلر. بر تبده استراحت بیورك. خیلی خلجانکز سه‌زیلور.

حسین عونی پاشا صادق پاشانك جوابندن شاشیرمشدی. سلطانیه‌نك دودوکنی، ایکی دقیقه اول خونکار ایشیتمشدی. عالی پاشا نه زمان سفینه‌دن چیقوب قنغی وقتده مابینه کلمش اوله‌بیلیردی؟ بونده بر یاکاشلق اوله‌جقدی. پادشاهی یوق یره غضبله‌ندیرمکده معنا یوقدی. دیش مردیوانلره آچیلان محنلفه‌دوغرو ایلرولیه‌رك:

— البت کیده‌رم. یاکلشکز وار. دییه صولویه‌رق سویله‌ندی. بو دفعه خورشید پاشا تأیید ایتدی:

— والله و تالله. صدر اعظم پاشا بورده‌در. امنیتك یوقسه باشکاتب امین بك دائره‌سنه باش اور. کوررسك.

یان طرفده‌کی اوطه‌لردن برندن عالی پاشا چیقمشدی. آردنده اللرینی اوکلرینه قاووشدیرارق یوریه‌ن باشکاتب امین بکله فخری بك واردی. صدر اعظم تبسم ایده‌رك کندیلرینه دوغرو کلیوردی. حسین عونی پاشا کنیشجه بر نفس آلمشدی. آقشام قراکلغنده دکزه آچیلمقدن قورتیلمشدی. عالی پاشا یورغونجه دوریوردی. مالیه ناظری ایله اوقاف ناظری یردن تمنا ایتدیلر. عالی پاشا یانلرینه کلدی. سرعسکره:

— غیرتکز مشکور اولسون. ایمپراطوریچه‌یاوری (بریساق) جنابلری حشمتلونك عسکره سلاملرینی تبلیغ رجا ایدرلر. رسم استقبالی محظوظیتله یادایدرلرمش. سرعسکر سکز، فخری سزه دوشر. آفرین پاشا. دیدی.

حسین عونی پاشا ممنون اولمشدی. قولتوقلری قبارمشدی. ذاتاً عالی پاشانك کوزده‌سیدی. کندیسنی مقامنده طوتان عالی پاشا ایدی. یکیشهر فرقه‌سندن آلوب کریده قوماندان ایتمشدی. آردنجه‌ده سرعسکرلکه کتیرمشدی. حسین عونی پاشانك صدر اعظمه زیاده مجلوبیتی واردی. کولومسه‌یوب عالی پاشانك یوزینه باقه‌رق سس چیقارمدی. صدر اعظمك آردندن نافعه ناظری داود پاشاده یانلرینه یاناشمشدی. داود پاشا صدراعظمله برلکده باشکتاب دائره‌سنده برقاچ دقیقه مشغول اولمشدی. ایمپراطوریچه‌نك حرم همایونه کیده‌رك والده سلطانی زیارت ایته‌سی مقرر اولدیغی ایچون، دارالسعاده آغاسی امریله بر ترجمان قادین بولمق لازم کلمشدی. داوود پاشانك کبار ارمنی عائله‌لرندن طانیدیغی پك چوقدی. ارمنی ماداملری آراسنده عثمانلی تربیه‌سی کوردیکی حالده آلافرانغه‌یه دخی واقف برخانم بولمق لازمدی. سرایله معارفه‌سی‌ده اوللی‌ایدی. داود پاشا (مهران دوزیان) بکك حرمنی مناسب کورمشدی. مادام دوزیان حرمسرایه

دام‌دونور اوله‌جق درجه‌ده آشوری کوزلدی . فرانسزجه‌سی مکملدی . فضله اوله‌رق آوروپا کورمشدی. صدراعظمله باشکاتبه مادام‌دوزیانی عجله حرم‌همایونه دعوت‌ایتدیروب آلدیرماسنی سویله‌مشلردی[*] . نره‌ده‌یسه انکلیز ایلچیسی سیر(ئه‌لیوت)ده کله‌جکدی. فرانسز سفیری (بوره) مستشاری (اوترو) ایله دوغریجه بکلربکی سراینه کیتمشلردی. (فوربین) واپوری یولسز اولدیغندن اونلرده صدر اعظم کبی کیج قالمشلردی . یارم ساعته قادار دوله باغچه‌یه دونه‌جکلرینه سوز ویرمشلردی . ضیافت ایکیده باشلایوب کیجه درده قدر [آلالاتورقه‌در .] سوره‌جکدی . عالی پاشا صالونده اطرافنی آلوب قوشادن ناظرلره :

ــ حضور همایونه کیده‌رم . استراحت بیوریلسون . ایمپراطوریچه حضرتلری تشریفلرنده ریختیم اوزرنده اجتماع بیوریله‌جغنی تأکیده حاجت وارمی ؟ افندمزله تشریفات اوزرینه استشاره درجهٔ وجوبده اولدیغنی بیلورسکز دیدی. مابینجی فخری بکه باقدی:

ــ بیورك ، یول کوسترك . دیمك ایستیوردی. فخری بکله عالی‌پاشا ایلرولەدیلر. یوقاری قسمه چیقدیلر . صدراعظم قبول و ضیافت صالونی‌کوزدن کچیرمشدی. ترتیبات یولنده ایدی. انکلیز سفیری ایچون ماصه‌نك معتنا برنده بر یالدیزلی صندالیه‌آیرتمشدی. سیرئه‌لیوت نفوذلی ذات ایدی. عالی پاشا ایله ایی کچینیوردی . روس سیاستنه شدتله معارضه‌ده بولونیوردی . انکلیز سفیرینك فرانسز ایمپراطوریچه‌سی شرفنه ویریلن تاجدارانه ضیافتده حاضر بولوندیرلمسی پك معنیداردی. عالی پاشانك خصوصی سیاستی بویله ایجاب ایتدیریوردی. پاشا نشئه ایله فخری بکه دیدی :

ــ اوغلم فخری بك ، ممنونیت ایچنده‌یم . هایدی شوکتلو افندمزه کیده‌لم . تأخرمزدن جانلری صیقلمشدر. نه‌یاپالم؟ کور اولاسیجه واپور پك یولسزمش . بویله اولدیغنی زنهار بیلمزدك . محجوب دخی اولدق . نه‌یاپالم ؟ دیدی . خادملرك ایکی طرفلی آچه‌رق آرالادقلری جاملی قپولردن کچه‌رك مقابل قسمه یورودیلر . مصاحب جوهر آغا مابین ایله حرم همایون آراسنده مه‌کیك دوقیوردی، مصاحب اولدیغندن خنکارداثره‌سی اوکنده اکله‌شیوردی. دارالسعادةالشریفه آغاسی طلحه آغانك اختیارلغنده قزلرآغالغی وکالتنی‌ده کوریوردی . حرم سرای انضباطنه‌ده باقیوردی . پادشاهدن والده سلطانه اراده کوتورمك ایچون قوریدورده بکلیوردی .

عالی پاشا یردن تمنا ایدن جوهر آغایه صوردی :

ــ افندمز ، بزه انتظار بیوریرلرمی ؟

ــ سرعسکر پاشایی قوشدیرمشلردی . ظاهر بیهوده کیتمشلر . یازق اولدی . قایقله سلطانیه‌یه کیتمك فرمانی آلمشلردی .

ــ یوق آغاحضرتلری. سرعسکرپاشا بوراده‌در. بریره کیتدیکی‌یوقدر. افندمز، صقندیلو دکلدریا ؟ فخری بك ، عتبه‌لرینه کلدیکمزی عرض ایتسونلر .

[*] نزدمزده محفوظ خصوصی مضبوطات نوطلرندن .

« عبدالعزیز » ك خلعنده سكز اوده كوده اول چیقارتدیغی الك صوك رسمی
(عثمان فرید بكك قولكسیوننددن)

جوهر آغا یان طرفه چكیلمشدی. مابینجی فخری بك صاقوسنك اوكنی قاووشدوروب یاقاسنه چكی دوزن ویره‌رك ایچری یه كیردی. خنكارك دیك سسله اراده‌سی ایشیدیلیوردی؟

— باق سن. عالی ایچون ده رخصت دیله‌یرمی؟ قاچ ساعتدر آنی بكلرز. آفرین سر عسكره. یاقاسنه یاپیشوب كتیردی دیسه‌كه؟ حسین عونی‌نك ارباب آدم اولدیغنی بیلوردك. قالبنه باقان آیاغنه بورتبه چابك اوله‌جغنی فرق ایتمز. سن طشره‌ده كلەن. عالی‌یه بر باشقه دییه‌جكارمز وار.

صدراعظم عالی پاشا دیشارده بیق آلتندن کولیوردی . عبدلعزیز خانك یالکز قالمقدن صیقلدیغنی آکلامشدی . پادشاهك کیم بیلیر ینه صوروب سؤال ایده‌جکی نه‌کبی شیلر واردی ؟ ماینجی فخری بك حضوردن چیقارکن ، عالی پاشا بکلمه‌دن خنکار اوداسنه کیرمشدی . سلطان عزیز اوطوروب یان کلدیکی یالدیزلی قولتوق اوزرندن بر عجائب باقیوردی . جلاللی اولدیغی آکلاشیله‌رق سزیلیوردی آما ، ایشته قاشلری پك اعلا چاتقین دوریوردی . کوزلری اندیشه‌لی باقیوردی . صدراعظم سلام ویره‌رك ایلرولمشدی . عبدالعزیز خانك دوداقلری کولمشدی :

— عالی ، بونجه زماندر نره‌ده‌یدك ؟ ایشته اورتالق قراروب کیجه اولور . کمسه‌سز قالدق . نه‌ایده‌جکمزی شاشیردق . آما، دییه‌جکسك که ، پادشاه قسمی هیچ یالکز قالورمی ؟ باق قالورمش ایشته . سوز آکلایان بری‌یه کلسون . سن اولدقدن صوکره باشقه‌سنی نیله‌یم ؟ صاقین سلطانیه‌دن شکایت ایده‌یم دیمه . سندن اعلاسنی بیلورم. بریواسز سفینه‌در . صانکه وراسی یوصون و چاقل طوتمشدر . اولان اولدی. ایمدی یاپاجق نه‌در ؟ چوره‌یانده خاریل خاریل حاضرلق ایدر طوررلر . ایمپراطوریچه نره‌ده‌یسه ضیافته کلور . سن نه دیرسك ؟ آنی قولمزه آلوب حرمه‌می کوتوره‌لم ؟ یوقسه بوراده‌می اکله‌نمك مناسبت آلور ؟

عالی پاشا آیاقده دوریوردی . پادشاهك اصلسز اندیشه‌سنی آکلیوردی . عبدالعزیز خان ایمپراطوریچه‌یی نصل استقبال ایدوب قارشوله‌یه‌رق سرایه آلمق لازمکلدیکنی بیلمیوردی . عیب دکلدی . بو بر تشریفات مسئله‌سی ایدی . آوروپا کوره‌رك اجنبی سرایلرده‌کی مراسمه آشنا اولمق ایجاب ایدردی . عبدالعزیز خان کچن سکسان درت سنه‌سنده طوپی قرق یدی کون سورن آوروپا سیاحتی یاپمشدی . آز چوق تشریفات اصولنی کوروب آکلامشدی . لکن ، آیاغنه قدر کلن فرانسز ایمپراطوریچه‌سی بر قادیندی . فضله رعایت شرطدی . عالی پاشا :

— پادشاهم . مابین همایون مردیوانلرنده استقبال بیوره‌رق اولا حرم همایونه کوتورلمك یاقیشیق آلور صانیرم .

— بم آنك قولنه دخی کیرمه‌م لازم‌میدر ؟ بر غریب معناسز شی اولورکبی کلور بکا . سن نه دیرسك ؟ پارمقلری اوجندن خفیفجه طوتوب نردبانه‌می چیقاردام؟ یوقسه دوغریجه کلین کوتورر کبی‌می ایله‌یه‌لم ؟

عالی پاشا بلیرسزجه کولومسه‌مشدی. شوکتلو پادشاه خیلی مراقله دوشونیوردی. ایمپراطوریچه‌یی حرم همایونه ایلتمك ایشی‌ده مشکل شیدی . صدراعظم خنکارك عجله‌ایله بوط فرماسندن اورکیوردی . اویله‌یا ، عبدالعزیز خانك صاغی صولی بلیرسزدی. کوکلی چکوب آرزو ایدیویرنجه عقلنه‌اسدیکی کبی یاپوب یاقیشدیرمغه قالقمق محتملدی. اوزمان متناسزلق اوله‌جقدی . عالی پاشا :

— افندمز ، رخصت بیوریلیرسه بو عبدکمتر ریختیمدن آلوب تقدیم ایده‌رم .

دوغریجه قبول صالوننی تشریف ایدیلور . ایمپراطوریچه معیتزی صالونده قالور . بعده شوکتلو پادشاهم خاص مسافرینی حرم همایونه دعوت بیورمق اوفق اولور . بنده‌ٔ کمترلرینه .. سلطان عزیز اللرینی دیزلرینك اوزرینه باصدیرارق کوره‌جه کولوب کوبکنی اویناتدی :

— ای بنم وزیر مقبلم . بر خوش سویلرسك که ، مثلك بولونماز . اوژەنی اتباعی صالونده قالوب ، کندوسنك تنها تنهاجه حرمه کلمه‌سی ایو اولور . البت یاورلری ، طشره‌ده قالور . آما بن آنك نزدنده اوچ ماه پیکر [قرالیچه‌نك دام‌دونورلریدر .] دخی کوردم . آنلری نصل ایده‌رز ؟

— پادشاهم ، آنلردن بری رفاقتی شرط اولمدر . ایمپراطوریچه کاملاً یالکز قاله‌مز . دام دونورلری محرم اسرارلری صاییلور .

— آکلادم . طوتالم اویله اولسون . باقالم دوران نه جلوه کوستریر . ایمدی سن ایمپراطوریچه‌نك سن وسالنه نه دیرسك ؟ قاچنی ادراك ایلەمشدر . [قاچ یاشنی دیمك ایستیور .] نه دیرسك بزدن قاچ ییل صغیر صاییلور ؟

عالی پاشا اوکنه باقمشدی . پادشاهك سؤالی غریبدی . ایمپراطوریچه اوژەنی‌نك یاشنی صورییوردی . عالی پاشا چوق اولندن مادریدده عثمانلی ایلچیلکنده بولونمشدی . اوزون مدت قالمشدی . اسپانیول اصیلزاده‌لرینی بیلوب طانیوردی . ماری اوژەنی‌حقنده تام معلوماتی واردی . ($\frac{۱۸۵۱}{۱۸۵۲}$)ده فرانسز رئیس جمهوری لوئی ناپولیونك اوژەنی‌نك دست ازدواجنی آرزولادیغنی بیلیوردی . او وسیله ایله ماری اوژەنی ایله علاقه‌دار اولمشدی . ذاتاً آوروپا اصیلزاده‌لریله اوزاقدن یقیندن علاقه‌داردی . کوزلرینی قالدیرارق :

— شوکتلو ، پادشاهم . الحالت هذه قرق اوچنجی سالنده اولدقلرینی خاطرلارم .

— بره عالی بشیکنی الکله صاللامش کبی سویلرسك . از دها کیمك نه‌سی اولوب هانکی کون طوغدیغنی دخی بیلدیکنی سویله‌مکدن چکینمه‌یه‌جکسك . سن ده‌لیردکمی یوقسه ؟ لاحول ولاقوة . بر کره آنك ماه جمالنه نظر ایتدکمی ؟ قرق اوچ یاشنده دیدیکك ، الله اعلم اوتوزنده دکلدر . کلینلك تازه با کرلره بکزه‌مزمی ؟ آما سن سویله ؟ بن قرق برنده وارم . وار آکا کوره قیاس ایت .

— خاکپای ولی‌النعمه دوغروسنی عرض ایده‌رم . ایمپراطوریچه حضرتلرینك (غره‌ناد) شهرنده (٥ مایس ۱۸۲۶) سنه‌سنده تولدلری کاذب دکلدر .

— ۱۸۲٦ دیدیککده نه اولیور . ایمدی آنی عربی آیه تنزیل ایچون قفامی پاتلادالم ؟ شونك هجریسی نه اولدیغنی بیلمزمیسك ؟

— ۱۲٤۳ سال هجریسی اولدیغنی عرضه مجاسرت ایلرم .

— چابوجاقده یاپوب یاقیشدیردك . آفرین سکا . زهی سرعت انتقال . آنك شجره‌سنی ایو بیلورمیسك ؟ هانکی سلاله‌دن کلەدر ؟ یوقسه ، دیدکلری کبی بر اصلسز نسنه‌میدر ؟

— پادشاهم اوژه‌نی حضرتلرینك ، اسپانیا قونتلرندن قونت (مونیژو) کریمه‌سی اولدیغنی خاطرلارم . حتدن آشوری حسن آنی ایمپراطور ناپولیونی تسخیر ایله‌دیکی سویله‌نور . ۱۸۵۳ افرنجیسی کانون ثانیسی اوتوزی تاریخی ایله پارسده (نوتردام) نام کلیساده ازدواج مراسملری اجرا ایدلدیکی تواریخده مسطور اوله کلمشدر . اون سنه اقدمنجه ایتالیا حربنده نائب ایمپراطوری اوله‌رق پارسده اجرای حکمرانی ایله‌دیکنی خاطرلرم .

سلطان عزیز کوزلرینی آچمشدی . صدراعظمی دقتله دیکلیوردی . باشنی ایکی طرفنه صاللایه‌رق :

— بیلورم . انکلتره‌لو قرالیچه‌سی ویقتوریادن اوستوندر . آنی دخی کوروب التفات دریغ ایتمه‌مشدك . لکن بوکا هر نسنه یاراشور . اولغونجه بر عیار افسونکردر . رفتارنده اندامی شکلله‌شور . حقسزمی‌یم آما؟ سن ایسه قرق اوچ یاشنده‌در دیرسك .

— عتبهٔ سنیه‌یه دوغروسنی عرض ایده‌رم .

— الله الله . حقك قدرتنه بر باق . حکمتندن سؤال اولونورمی هیچ ؟ قرق اوچ یاشنده‌کنی ، نازنین کلینلره بکزه‌تمکده‌کی مرادی نه اوله ؟ والده‌م کورسه حسننه حیران اولوب نه ایده‌جکنی شاشیرر . خنده‌سنده یاناقلری چقورلاشور . کم فندق قویساك طورر .

عبدالعزیز خان زیاده سویله‌مکه وقت بوله‌مامشدی . خنکار اوداسی قپوسنده بر تلاش واردی . دیشاردن کورولتیلی صدالر ایشیدیلیوردی . صدراعظم قولاق ویرمشدی . سلطان عزیز اللرینی بربرینه اوروب سسله‌ندی :

— فخری .. نه ایسترلر طشره‌ده؟ اوراده شماته ایدن کیمدر؟

فخری بکك یرینه ، یوزی قزارارق صیق صولویان حافظ محمد بك حضوره کیرمشدی . تلاشلی تمنالر ایده‌رك ال باغلامشدی :

— مهابتلو پادشاهم . مسافرکز کلورلر . سرای همایوندن بر صاچمه منزلی آشوری درلر . آنك عرضنه رخصت نیاز ایده‌رم . دیدی . عالی پاشا عجله یرندن فیرلادی . عبدالعزیز خان شاشقنلقله باشندن فسنی دوشوره‌رك صیچرامشدی :

عالی . بنم سرپوشمی ویر . ایمدی بن نردبان باشنده‌می بکلرم ؟ تیزسویله . تصل یاپالم ؟

صدراعظمدن اول ، قرنا محمد بك پادشاهك کنیش آغزلی فسنی یوشاق خالی اوزرندن آله‌رق اوپوب اوچ کره باشنه قویدقدن صوکره تقدیم ایتدی . سلطان عزیز ، صدراعظمك یوزینه باقیوردی . عالی پاشا خنکاره آرقه‌سنی دونمه‌دن قپویه دوغری کریله‌یوردی :

— افندمز طیش مردیوان باشنده انتظار بیوروب ایکی باصامق اینه‌رك مسافرینی الندن طوتوب قول ویررلر . قولکز قارشولارم . دییه‌رك اوزاقلاشدی . عبدالعزیز

خان یرلره قپانارق رکوع ایدن خادملر آراسندن کچوب آغر آغر ایچ صوه دیوانلری ایتمکه باشلامشدی. آشاغیده وزرا ، مابین همایون قپوسی دیشنده صیره‌لانوب صفه باغلامشلردی. پادشاهی کورونجه هپ بردن اللرینك ترسنی قوملره دکدیره‌رك تمنا ایتدیلر. موسیقهٔ همایون فرانسز مارشنی چالیوردی. دولمه‌باغچه ریختمنده اوچ آدیمده بر مشعله‌لر یانیوردی. قزل قلنجلر اوزرینه قره‌دومانلی آلولر صاوروليوردی. قرا کلقده دورمایوب دونه‌شه‌رك چویریلن چرخ فلكلر یالازی پوسکوریورلردی. ایمپراطوریچه‌نك یدی چفته قرمزی سلطنت قایغی دولمه‌باغچه ریختمنه یاناشمشدی. یشیل پرده‌لی کوشك ایچنده ایمپراطوریچه‌نك نورلی یوزی آغاریوردی. دام دونورلری اووه‌ز کوزلی جیلانلره بکزیورلردی. بیاض الدیونلی کوچك اللرینی دیزلری اوزرینه قویمشلردی. کردن قیروب سوزولیورلردی. اوژه‌نی‌نك سریاوری آرقادن کلن قرلانغچده ایدی. یانندە فرانسز سفیری (بوره) ایله مستشاری (لابوری) واردی. ایمپراطوریچه شطارتلی ایدی. ایری سوز کون کوزلری ، دولغون یوزینه بویولی بر آغرلق ویریوردی. صدراعظم عالی پاشا ، ریختم اوزرنده بکلیوردی. ایمپراطوریچه سلطنت قایغندن چیقارکن، موسیقه سسلریله فشنك کورولتولری بربرینه قاریشیوردی. مشعله قزللقلری سرای همایون پنجره‌لرینه اوروب عکس ایدییوردی. اینجه یوزلی چکیك کوزلی سرای قزلرینك خیاللری آغاروب سه‌چیلیوردی. عبدالعزیز خانك وکلاسی ریختم پارمقلرینی کچه‌ن ایمپراطوریچه‌یی بکلیورلردی. عالی پاشا اوژه‌نی ایله کولوشوب سویله‌شه‌رك ایلرولیورلردی. آردلرندن سریاور (بریساق) کلیوردی. قرا کلقده بیاض کوکرچینلره بکزه‌ین دام دونورلر ، ایمپراطوریچه‌نك موقت مابینجیسی کامل بکله یوریورلردی. عبدالعزیزخانك یوزی صارارمشدی. دوداقلری تیتره‌یوب قلبی خلجانله چارپیوردی. صودیوان باشنده بر هیبتله دوریوردی. اطرافنی مابینجلرله خادم آغالری صارمشدی. صودیواندن بر باصاماق اینمشدی. ایکنجی باصامقده ، کوزلرینی؛ کندینه باقه‌رق ایری کوزلرینك ایچی کولوب پارلایان ایمپراطوریچه‌نك قزللق اوران یوزینه وکوزلرینه صاپلادی. اوژه‌نی عالی پاشایی براقشدی. قسمتنی اویوشدیره‌رق پانچالرینه چکه‌ن پوهو کوزلو پادشاهه دوغری آتیلدی. شماریق مکتب چوجقلرینه بکزیوردی. فرانسز سفیری (بوره) حیرت ایچنده ایدی. اوژه‌نی آلتون قفسدن قورتیلوب آزاد بولان قناریه‌لر کبی خنکاره قوشمشدی:

— ذات شاهانه‌لرینی بر آن اول کورمك ایچون صدر اعظمی فدا ایتدم . [*] دیه کولوب اریه‌رکدن خنکارك الفلری (!) قیویلجیملانوب طوتوشان کوزلرینه باقدی. خنکار، غرور وعظمتله کوز قپاقلرینی قیایوب سوزمشدی. یوشاق النی اوزاده‌رق اوژه‌نی‌نك نارین پارمقلرینی طوتوب خفیفجه کندینه چکدی. ایمپراطوریچه‌یی صمیمیت واشتیاقله آله‌رق صودیوه‌ندن چیقاردی. ایمپراطوریچه ایله قول قوله بللور آویزه‌لر آراسندن، یوشاق خالیلری چکنه‌یه‌رك یوقاری‌یه چیقدیلر. پنجره‌لری باب همایونه باقان سفرا قبول صالونه کیردیلر . اوژه‌نی‌نك

---

[*] ایللوستراسیون ۱۸٦۹ قولکسیونی .

معیتی ایله وکلا بیوك صالونده آیاق اوسته قائم دوریورلردی . پادشاهله ایمپراطوریچه دکز طرفنده صولده‌کی اوطه‌یه چکیلوب استراحته واردیلر . سر و اندام فرانسز سرایلیلری قپو اوکنده بکلشیورلردی. سلطان عزیز ایمپراطوریچه‌نك عوشاق جلدی یانان النی طوتمشدی. دالغه‌لی ودومانلی کوزلرینی چنکل کوی‌ساحلنه دیکمشدی. بر دقیقه دوروب ایکی طرفدن قاراکلقلری ییرتارق شمشکلدن فشنکلری سیر ایتدیلر . صدر اعظم عالی پاشا ایچری‌یه کیرمشدی . پادشاهه ترجمانلق ایده‌جکدی. سلطان عزیز صاغ الیله بوغازی اشارت ایده‌رك عظمتله سویله‌دی :

— بزم حشمتلو مسافر خاصمز. بوراده سرایکزده کبیسکز . وافر انتظارکزده بولنوب خیلی آرزولامق مقدر ایمش . داغ داغه قاووشمز ، انسان انسانه قاووشور دیدکاری بر حقیقت ایمش . ایمدی خوش کلدیکز . صفالر کتیردیکز . ایمپراطوریچه بر شی آکلامامشدی . صول ألنی کوکسنه باصدیرارق کوزلرینی قپایوب مرلداندی :

— اوخ ، حشمتمآب ·. رؤیا کوریورم صانیورم . اویانمقدن قورقیورم . دیه تبسم ایتدی . صدراعظم عالی‌پاشا اوچ بش آدیم آچیقده دوریوردی . ایچندن ذوقله نشئه‌لنیوردی . عبدالعزیز خان یوزینی صدر اعظمه دونه‌رك دیدی :

— کوردکمی سن بر کره . بوکا جانمی دایانور ؟ حقسزمی‌یم بن ؟ ایمدی نه دیه سویله‌نوب عشوه ایلر ؟ منامده اولدیغنی صانورم . عالی پاشا کولدی :

— افندمز مثللو ، کوردکاری رؤیادن بی‌دار اولمقدن قورقارلر . دیدی ..

ایمپراطوریچه . عالی پاشانك یوزینه باقیوردی . صدر اعظم. ممنون ایدی . روس سفیری شو دقیقه‌ده کیم بیلیر نصل آلوب ویره‌رك خفقانلرله بوغولیوردی . عالی پاشا، سیاسی حیانده‌کی موفقیتی دوشونیوردی. باشقه‌جه دوشوندیکی یوقدی. ایمپراطوریچه‌نك حضورنده اکیله‌رك طلاقتله دیدی :

— ذات حشمتانه‌لرینك لطفاً حرم همایونه تشریفلرینی متبوع مفخمم ناملرینه رجا ایده‌رم. ذات حشمتانه‌لرینك‌عثمانلی سرای ایمپراطوریسنده‌حرم دائره‌سنی شرفله‌ندیررکن، یاورلری و ندماسنی ، رفاقتلری شرفندن محروم قاله‌جق اولان بزلره بخش بیورمالرینی استرحامه جرأت ایده‌جکم .

اوژه‌نی کولدی . صدر اعظم عالی پاشایه :

— اوخ ، ارککارك حرم دائره‌سنه کیره‌مدکارینی‌فرانسه‌ده‌ایکن‌ایشتمشدك. ذات وکالتپناهیلرینه ، نزاکتلرندن دولایی تشکرلرمی تقدیم ایده‌رم .

— ذات حشمتانه‌لری ، دام دونورلرندن آیریلمامقده مختاردرلر .

عبدالعزیز خان صدراعظمله ایمپراطوریچه‌نك نه‌کوروشدکلرینی مراق ایدیوردی . سورمه‌لی کوزلرینی آچمشدی . دقتله دیکلیوردی . ایمپراطوریچه‌نك کولدیکنی کوره‌رك مراقی آرتمشدی . عالی پاشایه صوردی :

— ینه نه وار ؟ چوق شیلر کوروشورسکز . بن بر شی آکلامام . هم،حرم

همایونه کیتمك زمانی کلمه‌دیمی؟ بوراده اکلنمك ایسته‌مدیکمی آکلامیورمیسك سن. وقت
ساعتی کلمه‌دیمی؟

— ایمپراطوریچه حضرتلرینه افندمزك آرزوسنی تبلیغ ایتدم. آکا ممنونیتله
کولوب تبسم بیوریرلر.

سلطان عزیزك جانی صیقلدیغی بللی ایدی. ایمپراطوریچه کسمه بللور قرق قوللی
آویزه‌لردن طاشان آل یشیل آیدینلغه تمثل ایتمشدی. پری ماصاللری سلطانلرینه
بکزیوردی. عبدالعزیز خان بر آدیم آتارق قوانی عرض ایتدی:

— رغبت بیور. دولتلو سلطانم. دییه مرلداندی. عالی پاشا اکیله‌رك یول
ویردی. ایمپراطوریچه ایله سلطان عزیز یواش یواش اوطه‌دن چیقوب کنیش صالونه
کلدیلر. وکلا یردن تمنا ایدیورلردی. اجنبی سفیرلر حرمتله باش اکیورلردی. یوزلرجه
مومك، آویزه‌لردن عکس ایدن آیدینی؛ اولغون ایمپراطوریچه‌نك شفاف کوکسنه اوروب
(بلقیس) له‌نیوردی. پادشاهله ایمپراطوریچه‌یی شهلوند بر فرانسز دلبری تعقیب
ایدیوردی. سفرا صالونی جامایسندن چیقارق مردیوان بوشلغنی کچوب خنکار دائره‌سی
قسمنده خرامان اولدیلر. مابین دائره‌سندن حرم سرای همایونه کچیورلردی...

. . . .

مابین همایون ایله حرم سرای آراسنده‌کی قپو آرنده بللی بر تلاش واردی. خزینه‌دار
قالفه‌لر باشدن آشاغی بروجکلر کییه‌رك کافور بیاضلغنده کردنلرینه اینجی کولجه‌لری
طاقشدیرمشلردی. ابرو کمان و عرض نیاز قالفه‌لر والده سلطان ایله (نشئه برك) قادین
افندینك [*] آرنده دوریورلردی. کچیدیرینه قرمزی عزیزیه فسلری قولاقلری اوزرندن
طاشان قیویرجیق صاچلی خادم آغالری صیرالانمشلردی. قوریدور باشنده‌کی خاص اودا
قپوسی اوکنده کوموش طباقلرده سیلمه آلتون طوتان ایکی کوچوك جاریه بکله‌شیوردی.
خنکار ایله فرانسه‌لو قادینی اوژه‌نی سلطان اودایه کیررکن، پرتونیال والده یوللرینه
آووچله آلتون سرپوب سخاوت کوسترمك ایستیوردی. ایمپراطوریچه‌نك دولمه باغچه‌یه
کلدیکنی، حرم پنجره‌لرندن کورمشلردی. والده سلطان لاندوسیله مهران بك دوزیانك
ظریف مادامه‌سی‌ده مصاحب شهریاری رفاقتنده والده دائره‌سنه کلمشدی. اوژه‌نی ایله
پرتونیال والده‌یه ترجمانلق ایتمه‌سی مقرردی. والده سلطانك تلاشی واردی. آرسلانك
دائم دیلندن دوشورمدیکی ایمپراطوریچه‌یی ناصل قارشولایوب نه‌یولده اکرامده بولنه‌جغنی
بیلمیوردی. خاص اوداده‌کی مرمر اوجاقده چیرا کوتوکاری یاقیلوب اودا بر کوزل
ایلیقلاندیریلمشدی. هوا ایلك بهاری آکشیریوردی اما، ینه اوجاغه یاغلی اودونجقلر
آتیلمقده محذور کوریلمه‌مشدی. شربتجی جاریه‌لر بوزکبی تازه قالایلی کوکوملرده خوش

[*] نشئه‌برك قادین عبدالعزیز خانك اوچنجی و زیاده سودیکی قادینی ایدی. خلعنده
خسته ایدی. عبدالعزیزك وفاتندن صوکره کدرندن ترك حیات ایتمشدر. ١٢٩٣
جماذی‌الاول ١٩ پازار

طعملی شربتلر ازوب حاضرلامشلردی. پرتونیال قادین افندینك ایچی‌ایچنه صیغمیوردی.
جمالنك مدحنی یچن سنه‌دنبری قولاقدن ایشیده‌رك اوك دیشلری چوروك آغزینك
صولرنی آقیتدینی رفتاری مثلسز سلطانی ، انجامنده کوره‌جکدی . آرسلانی کیجه
کوندوز دوومایوب اوژه‌نی سلطانك مدحنی ایدوب ثناسنده بولونیوردی . عبدالعزیز
خانك دکمه کوزلره کوکل ویره‌رك کندینی قاپدیردینی کورولمش شی دکلدی . کیم
بیلیر ، پادشاهك (اولغونجه دیو) وصفنده بولندینی صاحب سعادت، نصل کوریلمکه
سزا شیدی؟ پرتونیال والده اللی یدی یاشنده [*] واردی. کوکلی هر دم تازه‌ایدی.
آرسلانی تام قرق بر یاشنده ایدی . بهارینك اون آلتنجی سالنده محمود عدلیدن حامل
قاله‌رق عبدالعزیز خانی دوغورمشدی. والده سلطان تازه‌جه دوریوردی. دورماسه‌ده
اللی یدی یاشنده‌کی قادینك دنیادن ال اتك چکمه‌سیمی لازمدی؟ ایشته النده دکلدی.
جوان و یه‌تکین ارککدن زیاده اولغونجه لوند قادین حسنی سیر ایتمکه دویامیوردی .
هانی،ساده‌جه شویله‌قارشیدن تماشا ایدوب ذوقله‌نه‌رك نشئه‌له‌نیوردی. ایمپراطوریچه‌یی‌ده
اویله دوبوم اولمایان اشتیاقله سوزوب ، مدام جماله تحسر چکن غریب کوکلنی
شنله‌ندیره‌جکدی . بونده نه واردی ؟ ایشته خاص مسافرلرینك مابین ریختمنه چیقدیغنی
کوردکلری دقیقه‌دن‌بری اتباعی ایله حرم همایون قپوسنده بکله‌شیورلردی. نه آرسلانندن
نه‌ده یارندن خبر واردی؟ طلحه آغانی تمام اوچ کره کیزلیجه مابین قسمنه صالمشلردی.
خنکارك حرمه کلوب کله‌جکنی مراق ایده‌رك اوزولوب ایچله‌نیورلردی .
(نشئه‌برك) قادین افندی، کشمیر شالندن برقوشاقله‌انجه بلنی صیقدیروب شیرازه‌یه
ویرمشدی . شالك اوچلری صول یانندن صارقه‌رق دولغون قالچه‌لرینك یانلرینه
سورتونیوردی . آه ، (نشئه‌برك) سلطان ایچلی برقادیندی. مریض یاپیلی، صولغون
بکزلی ایدی. ولکن ، سیاه چکیك کوزلرینك کیرپیکلری جانه دوقونیوردی . سحر
وقتی صباح روزکارینه بل باغلایوب ناز ایله صالینان دیکنلی کول فدانلرینه‌بکزیوردی.
ایسته‌مه‌یه‌رك اوداسندن چیقاریلمشدی . پادشاهه‌زیاده کوکل‌ویردیکندن‌اوتوری،ایچندن
قاینایوب حس اوبه‌کله‌ن کوزلری دنیایی کورمك ایسته‌مه‌یوردی . خدا قسمت ایتمشسه
والده سلطان دخی اوله‌جقدی . شوکت اسمنده‌کی شهزاده‌سندن غیری دردی‌یوقدی.
پادشاه جهان بر قاچ کل ایله یاز ایده‌جك کبی دکلدی . ال ایریشوب کون کورمه‌ین
نازنینلری قوقلایوب صولدیرارقدن اریدیوردی . سنه‌ده قاچ جوانك چراغ عمرینی
توکه‌دوب دوریوردی . شمدی‌ده ایله خاص اودایه کتیره‌جکی ایل عالمك نه ایدوکی
بلیرسز (فرنك قادینه) اوز نکاحلی قادینی ال باغلادوب‌یر اوپدیرتمکه چالیشیوردی.
والده پرتونیال ، خزینه‌دارلرله فیصلداشیرکن ، خسته روحلی (نشئه‌برك) قادینك
یوره‌کنه قان چوکوب صیزیوردی . اوته‌کی قادینلر برر ایکیشر اودالرینه قپادیلوب
اولمایاکه ، میدانه چیقارلر؟ اندیشه‌سیله حجره‌لرینه کلیدله‌نمشلردی . عبدالعزیز خان

[*] ۲۷ ربیع‌الاول ۱۳۰۰ده وفات ایتمشدر .

خان اوچنجی اقبالنی ایمپراطوریچه استقبالاه مناسب کورمشدی . نشئه‌لرك ، بادیه‌ده یتشمش ایلیق قانلی چول قیزلرینه بکزه‌یوردی . زیاده نازکدی . یوزینه باقیلامازدی . قیزاروب کوزلرینی اوکنه ایندیره‌رك صدفدن کوچك تسبیح دانه‌لرینه بکزه‌ین بیاض دیشلری ایله کل دوداقلرینی ایصیروب قیزاردیردی . خنکارك اوژه‌نی‌یه اوچنجی قادیننی چیقارمقدن مقصدی ، ایمپراطوریچه‌یه تورك صباحتنی کوسترمکدی . ایمپراطوریچه سسسز قادین افندی‌یی بو رتبه حساس واینجلی کوروبجه ، خدابیلر شاشیروب دوکا قاله‌جقدی . عبدالعزیزخان ایشته بویله مهتابه رنك ویرمه‌ین دلبرلری صاروب قوقلیوردی .

پارس سفارتنده بولنان وایمپراطوریچه‌نك
سیاحتنده استانبولده اولان

جمیل پاشا

(عثمان فرید بکك قوللکسیونندن)

دوز اوغلنك دولغون کوکسلی (دودوسی) ده والده سلطان قارشیسنده ال باغلایه‌رق بوینی بوکمشدی . پادشاهله ایمپراطوریچه‌نك کلمه‌سنی بکلیوردی . مهران بکك مادامه‌سی خلجان ایچنده ایدی . آز صوکره ایمپراطوریچه‌دن باشقه ، عمری اولدقجه حضورینه چیقه‌بیله‌جکنی تخیل ایتمه‌دیکی پادشاه جهانله‌ده کوروشمش اوله‌جقدی . مملکه‌ده بر وقتلر چوق ظلم کوروب غدره اوغرامش اولان عائله‌سنك استقبالنی تأمینه موفق اوله‌بیلیردی . پادشاه قپوسی کرم قپوسی دییه مشهور بر شیلر واردی . دنیاده سعادت ، اومولمادق زمانده انسانك آیاغنه کندیلکندن کلیوردی . اوکا کیتمکه حاجت بیله یوقدی . بر کره جناب مولا ، بر قولنه : یورو یاقولم ؟ دیمه‌سوندی . دیدکدن صوکره ایکی جهان بربرینه کچوب خلاج پاموغی کی آتیلسه عکسی اوله‌مزدی . اولمایه‌جق تصادفلر چوق بیوك حقیقتلری دوغوریوردی . تصادفك قدری کتیردیکی‌ده اولیوردی . نه کیدی دنیا نه ؟ بر زمانلر جنتمکان محمود ثانینك

غضبه اوغرایان دوزیانلر ، اللی شو قدر سنه صوکرا سرای همایونده ال اوستنده مقبل طوتیلیوردی . لطیف ارمنی خانمی نشئبرك سلطانله پرتونیال والده‌یه یاقوب ایچنی چکیوردی . بونجه دبدبه‌ایچنده یوزه‌رك دنیازینتندن غنا کتیردکاری حالده کندیلرینی بیلمیورلردی . اوکره‌نه‌مه‌مشلردی . اولمایه‌جق زمانلرنده بویله قول و رعایه قسمنه محتاج اولیورلردی .

والده سلطان بوینه آصیلی قپلومپغه یاوروسی قپوقلری اوزرینه الماس قاتقالی پرپول ساعتنه باقارق سویله‌ندی :

— غیری چوق اولدی . ساعت ایکی‌یه کلور . آرسلانم کلمز. عجب اوراده طعام ایدرمی صانورسکز؟ آما که بکا کله‌جکنی سویله‌مشدی . شکایت یوللوسویله‌مه‌م. حدیه‌می دوشمش بم؟ اوپادشاه جهاندر. البته‌دیله‌دیکنی اجرایه‌قادردر. خبرصاوالم‌می دیرسکز؟

پرتونیال‌سلطان صیرتی‌دیواره ویروب‌یاصلایان‌نشئبرك‌قادین‌افندی‌یه‌باقه‌رق‌چیقیشدی :

— سکا نه اولور ؟ یوزیمی کدرلی کوررم الله اسیرکه‌سون. بوقسه‌نامزاجمیسك صباح عارف بر شیئك اولمدیغنی سویله‌یوب طوروردی . [باشنی معنیدار ایکی یانه صاللایه‌رق تبسم ایتدی :] آ کلادم . بر فنا ایچله‌نورسك . مراق ایتدکك شیئه‌ده باق . سیل کیدر قوم قالور . آرسلانمك کوزی کوکلی داخی باشقه‌سنده دکلدر . ایوجه بیلیرسك . قرق بر بجق ماشاالله ، آنلردن اکسیك کدیك طرفکمی‌وار؟

ابرو کمان قالفه ایله عرض نیاز مادام دوزیانك طرفنده ال باغلامشلردی . حرم قپوسندن کوزلرینی آیرمیورلردی . اوته یاندن آیاق سسلری ایناشیوردی . عوشاق یوزلی خالیلراوزرینه‌سوروه‌نه‌اوزون‌اتکلی فیستان فیشیرتیلری کلیوردی . پرتونیال‌قادین قولاق ویره‌رك سونجله :

— انجام حال کلورلر . بر ایو ایشیدیرم . سزده طویارمیسکز؟ بو کلن آیاق سسلری آرسلانمکدر. دیه ، قپویه دوغری آتیلدی . ایکی طرفلی خادم آغالری قپو قنادلرینی آردینه قدر دایامشلردی . بش آدیم ایلرده آویزه ایشیقلری آلتنده یورویه‌ن عبدالعزیز خانله ایمپراطوریچه نازلی و مغرور آدیملرله یاناشیورلردی. حرم‌همایونه کیررکن والده سلطان کندینی طوتامامشدی :

— قرق بر کره ماشاالله . تاکری‌یه امانت .. دیه ایلروله‌یوب دوردی . نشئبرك سلطانك اینجه قاشلری چاتیلوب‌طوزپنبه‌آلننه قوسله‌نمشدی .

عبدالعزیز خان، کوزلکی کوزلرینی‌قماشدیران ایمپراطوریچه‌نك صولنده یوریوردی زنجیرلری قریلوب بندلری پارچالانمش هیبتلوجه آرسلانلره بکزه‌یوردی . اوژه‌نی والده سلطانه باقه‌رق تبسم ایتدی . عبدالعزیز خان عظمتله :

— مهد علیا. پرتونیال والده‌مزدر بزم. سن آنی بیلمزسك . ناصل بکا هیچده بکزه‌مز . دیدی. ایمپراطوریچه بر شی آکلامامشدی. والده سلطان اولدیغنی کندیسنی قارشیلاماسندن آکلامشدی . نزاکتله اکیله‌رك سلاملادی . سلطان عزیزك کوزی

مادام دوزیانه ایلشمشدی . ترجمان اولدیغنی آکلایامامشدی . بر خوش بو دلیجه قادیندی . طاتلی اسمر یوزی شیرین کورینیوردی . اوژه‌نی‌نك سرو اندام ندیمه‌سندن البت کوزه‌لدی . خنکار مادامد و زیانه باقه‌رق صوردی :

— سن کیم اولورسك ؟ بوراده ایشك نه ؟ جواریمز ایچنده سن کبیسنی کورمه‌مشدك . نه‌یه اویله ارمنی کلینی کبی سوزولوب دورورسك ؟

ایمپراطوریچه مدخلده دورمشدی . سویله‌یه‌جك چوق شیلری واردی . لکن ایشته بر درلو قولاینی بولوب سویله‌یه‌میوردی . صدر اعظم آرقه طرفده قالمشدی . ترجمانلق ایده‌جك کیمسه‌لر یوقدی . نه قدر فنا اولیوردی . حرمده بویله بابل اهلی کبی سویله‌نیلنلری آکلامیه‌رق اشارتله‌می کوروشولك عادتدی ؟ پرتونیال والده آرسلانه جواب ویردی :

— دوزیان قولکز طوطیسیدر . ترجمانلق ایچون کتوریلمشدر . آرسلانك خاص مسافرینه سویله‌یه‌جکلرمزی افهامه‌قادار اولدیغنی سویلرلر آما ، آثارینی کورمه‌دك .

خنکار دوزیان خانمه باقوب کوزلرینی سوزه‌رك :

— شویله میدانه چیق . بوینی بوصنی کوره‌م . صیقیله‌جق نه‌وار ؟ ایمدی اوژه‌نی حضرتلرینه خاص اوطه‌یه واراجغمزی سویله . دقتلیجه سویله‌یه‌سك . مکافاتکی کورورسك .

مادام دوزیان قریته‌رق ایمپراطوریچه‌نك اوکنده اکیلوب سلام ویردی . پادشاهك سویله‌دکلرینی آغزینی یایه‌رق فرانسزجه‌یه چویریوردی . اوژه‌نی فرحلامشدی . آمان یاربی ، سلطانك حرم دائره‌سنده فرانسزجه بیلنلرده واردی . تشکر ایتدی . نشئبرك سلطانك النی صیقدی . ایمپراطوریچه نشئبرك قادینك پادشاهك خاص خاصکیسی اولدیغنی اوکره‌نجه ، مراقی زیاده‌لشمشدی . اوژه‌نی صولوق یوزلی سلطانی شرقك بویولرایچنده بیویه‌ن مخیل پری قیزلرینه بکزه‌تمشدی . تقدیرله باقوب سوزیوردی . نشئبرك قادین اوزون کیرپیکلی کوزلرینی یره‌دیکمشدی . کل بکزلی‌دوداقلری تیتره‌یوردی . حزینه‌دارلر خنکارك یانی باشنده کوزلکی دیللرده دولاشوب سرایه اون صالان ایمپراطوریچه‌یی کوزلیورلردی . والده‌سلطان اوکه دوشمشدی . . یول کوسترمك ایستیوردی . خادم آغالر ، اون ایکی قوللی کوموش شمعدانلرله قوریدورلری آیدینلاتیورلردی . ایلرده‌کی آویزه‌لردن تمش ایکی درلو رنك ویره‌ن ضیا صاچیلیوردی . اوژه‌نی عبدالعزیز خانك قولنه میل ایتمشدی . پرتونیال قادین ممنونیتله صیرتیوردی . فرانسه‌لو سلطانی اویله ایتمکده معذور اولمق کرکدی . آرسلانی کیسنه کوکل ویروب امل باغلامایوبده کیمه بند اوله‌جقدی ؟ اعلاسنی‌می بولابیلیردی ؟ نشئبرك قادینك آیاقلری کریلیوردی . خاص اودا قپوسنه یاناشمشلردی . قپونك ایچ طرفنده ، یانار اطلس کیمش چرکس قیزلری اللرنده کوموش طباقلر ایچنده ، سیلمه‌لنمش آلتون طوتیورلردی . والده سلطان آووچلایه‌رق اکله‌نیوب اطرافه سرپشدیریوردی . عبدالعزیز خانله خاص مسافری خاص

قبول اوداسنه کیرمشلردی. طوانده‌کی طوب آویزه‌دن کون کبی نورلو ایشیق سرپیلیوردی.
پادشاه، اوژه‌نی‌یی الندن طوتارق قوش تویی سدیرلر اوزرینه اوطورتدی. اوسته باشه‌ده والده سلطان اوطوردی. نشئه‌لك قادین پادشاهله والده‌سی و مسافرلرینك قارشیسنده آیاق‌اوزری دوریوردی. تعظیم ایدیوردی. اوطورامیوردی. مادام دوزیان صول آچیقده خزینه‌دارلر آراسنده ایدی. والده سلطان ایمپراطوریچه‌نك یوزینه باقوب تبسم ایده‌رك:

— صفالر کتیردکز. آستانه‌مزی بکه‌ندیکزمی؟ سزده‌دخی بومثللو سرایلر وارمیدر؟ بیلورم. آرسلانم آکلاتمقله توکه‌دوب مدحنی بتیره‌مزدی. آما، بحردن ایراق سراییلیه‌یم؟ دیدی.. ایمپراطوریچه مادام دوزیانه باقیوردی. پرتونیال والده‌نك دیدکلرینی ترجمه ایتمه‌سنی بکلیوردی. عبدالعزیز خانك کوزلری اوژه‌نی‌نك ده‌قولته دانتلالرینه صاپلانوب باتیوردی. ایمپراطوریچه‌نك دام دونوری اوژه‌نی‌نك قارشولق طرفنده دوریوردی. مادام دوزیان، والده سلطانك سویله‌دکلرینی عیناً ترجمه ایتمشدی. اوژه‌نی قزاروب تبسم ایتمشدی. عبدالعزیز خان اللرینی بربرینه اوورارق شاپلاتدی:

— تیز، بزه شربت صونك. دیدی. عرض‌نیاز قالفه آلتون ورقلی تپسیلر ایچنده مرصع قوپالرله بال شربتی کتیرمشدی. ایمپراطوریچه بویله شی کوروب ایشتمه‌مشدی. ایچدکلرینك نه‌اولدیغنی صورمشدی. والده سلطان مادام‌دوزیانه ترجمه ایتمه‌سنی سویله‌مشدی. ایمپراطوریچه ایله سلطان عزیز کوز اوجی ایله بربرلرینه باقیشیورلردی. ترجمان‌مادام:

— خاص مسافر شهریاری، نوش ایله‌دیکی نسنه ایچون لاف ایدر. بونی‌کم نوش ایده‌رم. برنادر شیدر دیر. انواع بهارات ایله‌م عسل شربتی اولدیغی جوابنی ویرمش ایسه‌م ممنونیت کتورمش‌ایتمشدورر.

عبدالعزیز خان کندینی طوتامایه‌رق قهقهه‌ایله کولدی. شیشمان کوبکی صارصیلوب اوینامشدی. بودوزیان دیدکاری ذاتك مادامایی، برخوش تورکجه تکلم‌ایدیوردی. الله الله، بورتبه لطیف قادینك اول درجه مناسبتسز مصاحبتی واردی‌که، کولوب ذوقله‌نمکدن غیری خوشه کیده‌جك طرفی یوقدی. ایمپراطوریچه خنکارك دوروب دورورکن کوله‌سنه ویریله‌جك معنا بوله‌مامشدی. والده سلطانله آیاقده دیکه‌لوب دیوان دوران خزینه‌دارلرده کولیورلردی. عبدالعزیز خانك‌دوزیان (طوطی) خوشنه کیتمشدی.

— باق طوطی. سکا نشان عثمانی باغشلادق. بو ساعتدن تیزی یوق. مهرانی مسکوکات مدیری ایله‌دك. صباح اراده‌سنی آلیرسك. [١] ایمدی‌ایوجه دیکله. والده‌مز نه‌دیر. آکا کوره ترجمه‌سنی ایدرسك.

پرتونیال والده ایمپراطوریچه‌یه دقتله باقیوردی. انجه اوجلی قاشلرینی جانه یاقین

[١] دوز اوغللری وقتیله درت قرداش ایمشلر ١٢٣٦ ده سلطان محمودك غضبنه اوغرامشلردر.

بولیوردی. اوژه‌نینك بورنی اورته‌به کوزل ایدی که، خنده‌سنده یاناقلرینك چقورلرینه باشقه بر حلاوت کلیوردی. کردنی دوکمه بللور کبی مصفا کورونیوردی. دولغونجه سینه‌سی امثالسزدی. اویله شفافجه طوریوردی. دقتلی باقیلیرسه نازك ته‌نینك صاقلایوب اورتدیکی باشقه جاذبه‌لرپیدا اوله‌جق ظن ایدیلیوردی. بوینه بوصنه دییه‌جك یوقدی. اون سکزنده الی قنالی بورمالی صاچلی چرکس کلینلرینی آکدیریوردی. توکلی، آنك ایچون بونجه زماندن بری آرسلانی غم چکوب سحرلره‌دك بیلدیزلری صایه‌رق نه‌ی اوفله‌یوب آه وواه ایتمه‌مشدی؟ ایشته ایشك مخفیجه طرفلرینی بو کیجه آکلایه‌رق اوکره‌نمکه فرصت بولمش ایدی. آرسلانی کوزلرینی فرانسه‌لو دلبرینك سمین سینه‌سندن بر تورلو آییرامیوردی. پرتونیال سلطان ایمپراطوریچه‌نك حسننه حیران اولمشدی. جاذبه‌سنه قاپیلمشدی. باقدقله اوجسز بوجاقسز ذوق دوییوردی. کندینی طوتامیه‌رق عبدالعزیز خانك قولاغنه دوغری فیصیلدادی:

— زهی منندسز سلطاندر بو. آرسلانمه یاقیشیق آلوردی. اومارم آخرنفسنده هدایت ایریشور.

ایمپراطوریچه مادام دوزیانه استانبول احوالنه دائر بعض شیلر صوروب اوکرنمکه چالیشیوردی. عبدالعزیز خان رخاوتله ایچنی چکوب صولویه‌رق والده‌سلطانه باقمشدی. کوزلرینی سوزمشدی. پرتونیال سلطان آرسلاننك آتشلی نظرلرندن معنالی شیلر سزمشدی. خفیفجه کولومسه‌یه‌رك کوزلرینی اوکنه ایندیردی. پرتونیال سلطان مادام دوزیانه:

— فردایه زیارتنه وارمامز مقرر اولدیغنی سلطانمه سویله. آما که، یالکزجه کلورم. آرسلانم واررمی بیلمه‌م.

اوژه‌نی‌یه والده سلطانك اعادهٔ زیارت آرزوسی ترجمه ایدلمشدی. ایمپراطوریچه تشکر ایده‌رك والده سلطانه باقدی. پرتونیال قادین:

همم بر حاجتی وارمیدر؟ بر صوروب اوکره‌ن. جواری آرزولرمی؟ ادب اهلی، دارالسعادةالشریفه تربیه‌سی آلمش اوچ جاریه احسانی دیلرم. خدمتنده بولونوب بر کوزل آغرلامغه چالیشورلر. یاریندن تیزی یوق. عرض نیاز قالفه‌یی دخی موقتجه کونده‌ریرم.

عبدالعزیز خان دقتله عرض‌نیاز قالفه‌یه باقمشدی. قالفه‌یه ایما ایتمك ایسته‌دکلری واردی. والده‌سنه دونه‌رك:

— عرض‌نیازدن مناسبتلوسی اولمدیغنی دوشونورم. دأب دیرینه واقفدر. دورمایوب کیجه‌دن بکلربکنه وارسون. بر کره‌ده سعادتلو سلطانك رأینی آلمق اوفق اولور. بی طوطی. آیاغك بورنه باقه‌رق طورمایوب عرضده تعلل کوسترسك.

دوزیان خانم ایمپراطوریچه‌یه خنکار ایله والده‌سنك سویله‌دکلرینی ترجمه ایتمشدی.

— افندم و والده سلطان ، حشمتلو ایمپراطوریچه حضرتلری خصوصی خدمتلرینه کوزده خزینه‌دارلری عرض نیاز قالفه‌یی تقدیم ایدرلر . قبولی رجاسنده‌درلر .

ایمپراطوریچه سوینچ ایچنده‌یدی . شرق ماصاللرنده اولدیغی کبی سوسله‌نوب بزه‌نه‌رك، شرقلی ندیمه‌لر آراسنده کوموش مارپوچلی نارکیله‌لردن چکوب آتشلی کوکسنی شیشیره‌رکدن ذوق آلمایی چوجوقلغندن بری امل ایدینمشدی . اوزون ییللرك دومانلی خیالی ایشته بر حقیقت اولمشدی . بکلر بکی سرایی امرنده ایدی . تورك سلطانلرینه بکزه‌مه‌سنه، خدمتنه ویریلن خزینه‌دار پك اعلا یاردم ایدر ، پری پادشاهلری قیزلرینك کینوب قوشانمه‌لرینی تقلید اده بیلیردی . پارسده اولسه ، بو ممکن اولورمیدی ؟ آه، ایکی پشلری یاندن برتماچلی شال فستانلر کیوب بلنه مادام (مونتاکو) کبی [*] کنیشجه قوشاق صارارق قوش تویی یاصدقلره یان کلوب بوغازك مائی آقینتیلرندن قوپوشوب کلن طاتلی ملتملره یوزینی کوزینی ویره‌رك کوکسنی کره‌جکدی . طاتلی و رخاوتلی رؤیالر کوره‌جکدی . مهابتلو خنکاری شرق قیافتنده قبول ایتمك ایستیوردی . برده شرق حماملرینه اوزه‌نیوردی . شویله صیجاق کوبك طاشی اوزرینه بویلی بوینجه یاتوب که‌رینه‌رکدن آیاقلریله بازولرینی عبدالعزیز خانك دلبر جاریه‌لرینه اوغدیرمق ایستیوردی. سوینجندن یرندن فیرلایه‌رق :

— نه بختیارلق عزیزه‌م . ذات ملوکانه ایله والده‌لرینه ناصل شکران ایده‌جکمی بیله‌میورم . بیك بر کیجه مصاللری دهلیزلرنده یاشایوب کزینیور کبی‌یم . اوخ، نه‌سعادت نه مظهریت . دیه میرلداندی . خنکار آیاقده . دورارق کوزلرینی سوزوب حرارتله سویله‌نن اوزه‌نی‌یه باقوب اسنیوردی . آغزی قولاقلرینه کیدیبوردی . کوز قاپاقلرینی قاپایه‌رق دیدی :

— بوراده زیاده اکلنمه‌یه‌لم . والده‌مزله البت اطرافلیجه آکلاشوب دیکلنه‌شیرلر. اویله دکلمی آما . همده طوطی قادین [مادام دوزیانه خطاب ایدیبور] یارین کونلرده پنجشنبه‌در . والده‌م بکلر بکی سراینه واروب خاص مسافرمزه ملاقی اولور. سرایده بر جان صحبتی ایدرلر . ایمدی مابینده بکله‌یه‌نلر واردر . جمعیتلری زیاده‌جه‌در . آنلره کورونمك ملزوم اولدیغنی دخی سویله . والده سلطان ایمپراطوریچه‌نك ایری کوزلرینه باقه‌رق کولدی :

— یاریندن تیزی یوق. بکله‌یکز. وازیرم ایشته آرسلانم اراده ایدر. دیلرسه تفرجده ایدیلور. آستانه‌ده صیقیلوب اوزولمه‌سون . کزوب کوریله‌جك محللر صایلقله توکنمز . کاغدخانه صفالرینی بیلیرمی او؟ حیف‌که ، زمانی دکل. صاحب دولت اولان ایچون أولومك قولایی بولونمز. کاغدخانه مسیرینی کورمه‌سنی ایسترم . وافر عالی قصرلر اولدیغنی بیلورلرمی ؟ که هر بری جهان دکر .

---

[*] سلطان مصطفای ثانی زماننده انکلیز ایلچیسنك حرمی: ۱۱۰۶ - ۱۱۱۵ هـ

مادام دوزیان ، اوژه‌نی‌یه ساده‌جه خنکارك سویله‌دكلرینی ترجمه ایتمشدی آلت طرفنی کتیروب چیقارامامشدی. والده‌سلطانك دیدکلرینی اونوتمشدی . ترجمان قادین سویله‌دکجه ، ایمپراطوریچه تبسم ایده‌رك باشنی اکوب کیفله‌نیوردی . عبدالعزیز خان آیاغه قالقمشدی . (نشئبرك) سلطانك صولغون یوزی زیاده صارارق صولمشدی . اینجه قاشلری چاتیلمشدی. پادشاه :

— مابینده بر عظیم ضیافتمز وار . خبری اولدیغنی بیلورم و لکن ، قیدسز طوررلر. یوقسه حرمدن آیریلقمی ایسته‌مزلر ؟ اویله‌یسه چکینمه‌دن سویله‌سون. کافه‌سنی صاووب محبتمزه دوام ایده‌لم . بکا آنلر کرکمز . دیدی . مادام دوزیان خنکارك آجیق صاچیق سوزلرندن صیقیلوب قزاریبوردی. اوژه‌نی‌یه اونده برینی ترجمه ایتمکدن چکنیوردی. والده سلطان‌ده آیاغه قالقمشدی :

— یارین صباح کلورم. غم‌یه‌یوب غصه چکمه‌سنك . پادشاه جهان مهد علیاسی‌یز آما ، کوکلمز برکنیش ویا کچه‌در. دیدی. ایمپراطوریچه دام دونورینه‌اشارت‌ایتمشدی. مابین قسمنده‌کی ضیافته کیتمك اوزره حاضرلانیوردی . دام دونور اوژه‌نی‌نك اوزون أتکنی طوتوب قالدیرمشدی. سلطان عزیز عرض نیاز قالفه‌یه چیقیشدی :

— سن نصل خزینه‌دارسك ؟ باق آنك کی‌نه تربیه‌لودر؟ قارشیمده کوزسوزوب کردن قراوسك. هانی والده‌مزك اتکنی طوتمق یوقمی؟ سن بر کره آنك‌ندیمه‌سنك معامله‌سنی کوروب دقت ایتمه‌دکمی؟

خزینه‌دارك بیاض یوزینه قان دالغه‌سی هجوم ایتمشدی . بوغوله‌جق کبی اولمشدی. مادام دوزیان خوفندن تیتریبوردی : پادشاهلرك غضبندن اورکولمك لازم کلدیکنی یوزلرجه دفعه زوجی ایله باباسندن ایشیتمشدی . ایمپراطوریچه اولوب بیته‌ندن بر شی آکلامیوردی . پادشاهك قول ویروب یول کوسترمسنی بکلیوردی . خنکار نشئبرك سلطانله پرتونیال قادین افندی‌یه باشیله اشارت ایتدی :

— بردن تمنا ایدوب ، التفات کوسترك . نه‌یه اویله پت کبی طورورسکز . یاقیشیق آلورمی ؟ باقندی عبدالعزیز خانك حرمسراینه واردق‌ده بردعجوزدن نمونه‌لك صغوقلقمی کوردك دیسون . ایل عالمه کبازه ایدیلوب رسوا اولمق‌ده وار بونده .

— آرسلانم . بزلر فرنك عادتنی نه‌بیله‌لم ؟ تعلیمی کوردك . حرمسرایه بویله مسافر کلدیکی واقعده‌میدر ؟ نشئبرك نه بیلسون ؟ پستر شوکتدن غیری الفت ایده‌رك انسیتده بولندیغی نسنه‌می واردر ؟ نه‌دن بویله عتاب ایدرسکز ؟

— بن عتاب ایتمم . آنجق نزاکت قاعده‌سی اوکره‌تمك ایسترم . حقسزمی‌یم آما ؟ پادشاه سراینده قادین سلطان اولانك عبس یوز کوسترمه‌سی مناسبت آلورمی ؟

عبدالعزیز خان آیاق اوزرنده والده‌سنه چیقیشیرکن ، ایمپراطوریچه کندی یوزلکندن بحث ایدلدیکنی صانه‌رق غرور کتیریبوردی . حرم قسمنده‌کی خنکار اوداسندن چیقمق ایچون صبرسزلق کوستریبوردی . سلطان عزیز شیشمان کوبکنی

ایمپراطوریچه‌نك استانبوله زیارتنده دکز اوزرنده انضباطی تأمین ایدن

آمیرال هوبارت پاشا

(عثمان فرید بکك قولکسیونندن)

ایچنه چکه‌رك وجودینی اوکه بوکمشدی . طبقی عالی‌نك یاپوب ایتدیکی کبی اکیلیوردی . صدراعظم‌ده آز اول مابین‌همایون ریختیمنده اویله‌جه رکوعه واریر کبی صاللانوب بوکولمشدی . قول قسمی یاپاردی‌ده ، افندیسی دها اعلاسنی نه‌دن یاپماسوندی؟ صانکه بو او قدر کوچ بر ایشمی ایدی؟ آز دها اکیله‌رك الیله یول کوستروب :

— غیری ضیافت ماصه‌سنه کیده‌لم . ساعت‌ده ایکی‌یی کچر . سن خیلی آجیقمشسکدر . بزسنی کورمکدن یپه‌جکمزی شاشیروب اونوتدق . دییه ایمپراطوریچه‌نك یوزینه باقدی . قیصه آدیملرله حرم قوریدورینه چیقدیلر . والده سلطان آرسلانیله‌دلبر مسافرینك باشلرندن آلتون صاچیوردی . نشئه‌برك قادین ایچرده قالمشدی . قوریدوره چیقمامشدی . ایمپرا. طوریچه‌نك ، ایرکن یکیتلری طاتلی رؤیالرنده باصدیروب غیدقلایان آنچه‌یوزلی ندیمه‌سی ، صوتوق هوالرده طوپراغه دوشن ایلیق (جمره) لر کبی اویوشوق یوریوردی . قیمزلی کردانلی دوزیان (طوطی) بر کناره چکیلمشدی . یرلره قپانوب تننالرایدییوردی . پادشاهك کوزلری قاراروب کوکای غدقلانه‌رق دماغی بولانمشدی . مادام دوزیانه دیدی :

— هم سن بو شب حرمسرایده قال . کیدوبده نیله‌یه‌جکسك ؟ یارین والده‌مزله بکلر بکنه کیدرسك . فرنکجه اوکره‌ندیکنه ایو ایتمشسك . أولدن دوشونه‌مه‌رك اکمشسك آما ، باق چوق صوکره محصولنی بیچرسك . علی‌الصباح نشانکی آل . کوکسنه طاق . خاتون کیشی‌یه نشان ویرلدیکی کورولوب ایشیدیلمه‌مش بر شیدر . ایشته سندن زیاده‌جه خوشلاندیغمزه دلیلدر . قالفه‌لر یر کوسترسونلر . حرمسرایده یاتارسك . مادام دوزیان تکرار یردن تننالر ایده‌رك قرالیجه ایله یورویوب قوریدورده

ایلرولەین پادشاهك اتكنی اویدی. اوزەنی‌نك كوزلری پارلایوردی. تورك عادتلرینه جاندن اوزەنوب بایبلەرق بیتیوردی. عبدالعزیز خان مابین قپوسندن كچر ایكن ایمپراطوریچه ظرافتله باش كسەرك والده سلطانی سلاملایوردی. پادشاه، دوزیان خانم ایچون والده سلطانه :

— قادین طوطی‌یی بر یانه صالایم دیمه. حرمده اكله‌نسون. سكا ترجمان ایتدم. ابر وكمانك یانه قات. دیدی وایمپراطوریچه ایله مابینده یمك صالونده بكلەشن اجنبیلرله وكلایه قاوشمایه كیتدی...

سلطان عزیزك ١٢٨٤ پارس سیاحتنده معیتنده بولنان خارجیه ناظری مرحوم
فؤاد پاشا
(عثمان فرید بكك قولكسیوننده)

— ٣ —

١٨٦٩ سنه‌سی تشرین اولنك ایكنجی و ١٢٨٦ سنه‌سی رجب شریفنك اون برنجی پنجشنبه صباحی اولمق اوزرەیدی. عبدالعزیزخان كیجه ساعت درده قدر [آلاتورقه‌در] مابین دائرەسنده‌كی ضیافت صالوننده ایمپراطوریچه اوژەنی حضرتلری ایله قارشی قارشی‌یه قالمشدی. ساعت ایكیده یمكه باشلامشلردی. صدراعظم ایله وكلاده حاضر بولونمشلردی. فرانسز سفیری (بورەنك) نشئه‌سنه دییه‌جك یوقدی. ایمپراطوریچه، دردی كچه خصوصی سلطنت قایغنه بینەرك بكلربكنه آچیلوب كیتمشدی. ضیافت عبدالعزیز خانك زیاده ذوقنه كیتمشدی. امام خیرالله افندینك مابین دائرەسنده براقلمه‌سنی اراده ایتمشدی. خیرالله افندینك خوب صداسی واردی. خنكارك یورەكی یانیقدی. سحر وقتی قوشلر جیولدایەرق دالدن داله صیچرارلركن كوزل سسله ویریلن صلاةسلامی غشی اولەرق دیكلیوردی. صباح اذانی ویردیرەرك سكونتله اویویوب بایبلان راكد دریایی چنلاتمق ایچون اكثر كیجه‌لر خیرالله افندی مابین همایونده براغلیوردی. اورتالق آغاروب ییلدیزلر قرارنجه‌یەدك (نای) اوفلەیوب یانیق تقسیملر ایدن عبدالعزیز خان. خیرالله افندی‌نك دوقوناقلی سسنی. حرمسرای قفسلرینی قالدیروب آچه‌رق دیكلەمكدن ذوق

آلیوردی . سلطان عزیز ضیافتدن صوکره حرمه کیتمشدی . اورتالقدن ال آیاق چکیلمشدی . تشرین اول آینده بیله بوغازدن طاتلی روزکارلر اسیوردی . کوك یوزینه بیلدیزلر سرپیلمشدی . آی ایشیغی دکزی کوموشلیوردی خنکار خاص اوداده اویویامامشدی . کوزلرینه اویقو کیرمیوردی . قپو دیشنده خزینه‌دارلر بکلەشوب فرمانینه انتظار ایدیورلردی . والده سلطان کورونورده یوقدی . بسبلّی ایرکنجه یاتوب طاتلی رؤیالره وارمش اوله‌جقدی . خنکارك دردی بیوکدی . یوره‌کنده نره‌دن کلدیکی بلیرسز بر بحران واردی . کوکسی صیقیلوب قلبی دارالیوردی . سلطان عزیز بویله زمانلرنده خاص اوطه قفسلرینی آچه‌رق دکزه قارشی (نای) اوفلیوردی . یالی‌بوینده کزینه‌ن نوبتجیلری بیله اولدقلری یره میخلیوردی . بیلدیزلر آی ایشیغنده برسونوك ، جانسز کورونیورلردی . (نای) ایله تقسم ایتمکدن پادشاه جهانك کوکسی طوتیله‌رق نفسی که‌سیلمشدی . آه ، بوکیجه‌نك شطارتله کچن حرارتلی ساعتلرینی عمری اولدقجه اونوتمایه‌جقدی . ایشته‌قارشیده بکلربکی‌سراینك ایشیقلری تیتره‌شیوردی. ایمپراطوریچه دوله باغچه ایله چراغان آراسنه باقان کوشه اوطه‌سنده اوله‌جقدی . کیم بیلیر بلکه اوده ، عبدالعزیز خان کبی ، تشرین اول آینده صیجاقدن بونالارق پنجره‌لرینی آی ایشیغنه قارشی آچمشدی. عوشاق باشنی ، پروازلری اویعالی پنجره‌لره‌دایایارق یوارلاق کوکسنی ، کیجه روزکارینه ویریبوردی . آستانه‌دن زیاده ممنون اولدیغی محققدی . ذاتاً ، پادشاهك قولنه کیررکن :

— سزه یاپوب آغرلایامدقلرمزك یره ، بیکنی کوریورز . دیمشدی . نه بأس واردی ؟ الندن کلسه ، عبدالعزیز خان، عثمانلی اولکه‌سنی خاص مسافرینه پیشکش ایتمکدن چکینمیه‌جکدی . سلطان عزیز وجودینی‌صیقوب بوینی دالایان(قره‌صاقوسنی) صیرتندن آتمشدی . دار آغلی‌پانطالون ایچنده بردرلو راحت‌ایده‌مه‌مشدی. شو (حما) قاشی انتاریسی‌ده یوقمی ایدی ؟ ایشته اونی بر کوزل صیرتنه کیوب کوکسنی باغرینی آچه‌رق کنیشجه دوکیلوب صاچیلمایی بر شیئه دکیشمیوردی . نوبتجی خزینه‌دارلر شوکتلو خنکارك خوابه وارماسنی بکلیورلردی . کیدوب‌والده سلطانه خبر ویردکدن صوکره ، خاص اوطه اوکنه تك نوبتجی براقه‌رق چکیله‌جکاردی . لکن عبدالعزیز خان اویومیوردی . بر ساعت (نای) چالمشدی آردندن بیتاب قاله‌رق عوشاق‌سدیر اوزرینه یان کلوب اوزانمشدی . پنجره‌دن اسه‌ن روزکار ، کوکسیله یوزینی کوزینی یالایوب سرینله‌دیبوردی. خنکارك والده سلطانه‌ده جانی صیقیلمشدی. ضیافتدن‌دوندیکنی بیلیوردی‌ده ، بر یول کلوب :ـ نه ایتدك ؟ـ دیمه‌مشدی . باشقه زمان اولسه‌یدی ، بر تونیال والده باشی اوجندن آیریلمزدی. شویله راحتجه باشنی بر یره یاصلایوب کندینی دیکلمك ایسته‌دیکی زمانلرده ، والده سلطان یوسکوللی بلا کسیلیوردی . بیك ده‌ره‌دن یوزاللی بیك‌دستی‌صوکتیره‌رك پادشاهی اوبالایوب‌دوربیوردی. عبدالعزیز خانك، دردینی دیکلیه‌جك والده کبی صادق و وفاکار یاری، مومیاقوب درت آرادیغی‌بویله‌بر کیجه‌ده ،

بر تونیال قادین باشنی آلوب دائره‌سنه صاووشمش اوله‌جقدی : بر یول آرسلانه کلوبده: فردایه‌یاپیلماسی لازمکنلری. صوروب سؤال ایته‌مشدی. هیچ بویله‌ ولورمیدی؟ سرای همایونده نه رتبه (دنسز) ایشلر ایدیلیوردی. ایشته‌سس چیقارمه‌یوب کوزیومه‌رق قاتلانیوردی . والده سلطان والده‌لکنی بیلملی دکلمی ایدی ؟ فردایه کندی باشنه قالقوب ایمپراطوریچه‌یی زیارته کیده بیلیرمی ایدی . البت هر شیئك بر یولی ایزی واردی . خلافنه حرکتدن فائده‌می مأمول ایدیلیردی؟ بر صایغیسزلق ایدیلمشدی‌که ، پادشاه اولان بو جرمی عفو ایدوب صفح ایله کورمه‌مك کرکدی . غیری حرمسرای همایونك انضباطی ایدن ایی‌یه دوزه‌ندن چیقه‌رق باشدن قره ایدن کهنه تکنه‌جکلره بکزیوردی . عبدالعزیزخان وقت ایلرولەدکجه، بر یرده آرام ایده‌من اولیوردی. سدیردن قالقمشدی . آیاقلرنده‌کی قیرمزی مرجان ترلکلرینی سورویه‌رك خاص اوطه ایچنده کزینیوردی . دیك سسله سویله‌نوب دوریوردی. قپودیشنده‌کی خزینه‌دارلر، خوفلرندن تیتره‌شیورلردی: پادشاه جهانه بویله کیجه‌یاریسی نه اولمشدی‌ده غضبله‌نوب جلاله کلمشدی. قادین افندیلردن برینك یوزینی کورمك ایسته‌مه‌مشدی. (تشئبرك) سلطان ایچون جانی کیدیوردی‌ده ماییندن عودتنده بر کره خاطرینی صوروب کوکانی آلمایی بیله‌دوشونه‌مشدی. بونده ألبته بر ایش واردی. خزینه‌دارلر، فرانسه‌لو سلطانه (!) بهانه بولوب حرمسرای همایونك راحتنی بوزدیغنه اینانیورلردی . اویله اولماسه‌یدی ، شوکتلو پادشاه ، بوینه سویله‌نوب اوفله‌یه‌رق سینه‌سنی چاك ایدرمی ایدی ؟ بر آرالق خاص اودادن عبدالعزیز خانك اللرینی بربرینه اوردیغنی ایشیتمشلردی . او هیئتی ایله خنکارك حضورینه کیرمه‌یه کیمسه‌ده جان کورولمیوردی. پادشاه : صغوجق شربت ایستیوردی . نه‌ده اولسه حرارتنك زیاده‌لکندن یوره‌کی یانمشدی . اوچ بش خزینه‌دار بردن خاص اودایه سکرتمشلردی . اللرنده کوموش قوپالرله سیلمه شربت صونمایه قوشمشلردی . هر قوپه‌ده بر درلو شربت واردی . (دارچینلیدن) (عسللوسنه) قدر ازیلوب حاضر بولوندیریلیوردی . وقت کیجه یاریسنی چوقدن کچمشدی . چوغه وارمادن کوك یوزی آغاروب کون دوغاجقدی . صباحه بر قاچ ساعت واردی . خنکار شربتلردن ساده‌جه (دارچینلیسنه) رغبت کوستروب التفات بیورمشدی . خزینه‌دارلر اراده بکلەشیورلردی. سلطان عزیز یوزینی دیواره دونه‌رك قاشلرینی چاتوب هیبتلوجه صوردی :

— ایمدی والده‌من یاتورمی ؟ الله الله . بو نه ایشدر ؟ نه‌دن یانمزه کلمز . تیز واروب نومدن بیدار ایله‌یك . سنی افندمز ایستر دیو سویله‌یك . وقت کچیرمه‌سنی ایسته‌مم . آنکله عجله کوروشه‌جکلرم وار .

خزینه‌دارلر شاشقینلامشلردی . کیجه‌نك بو ساعتنده والده سلطانمی اولوردی . قورد قوش بیله یاتوب اویومشدی . شوکتلو خنکاره نه اولمشدی ؟ تکری تعالی ایته‌سون عقلنه خفت کلمش اولماسوندی ؟ نه دیه امام افندی یه یدی کره آیت الکرسی اوقودوب سرای همایون اطرافنه اوفله‌تمه‌مشلردی . پیغمبرلره (بوبو) یاپیلدیغنی بیله

ایشیدیله‌مش شیمیدی ؟ ایتمشسه بو کوتولکی فرانسه‌لو سلطانی ایتمش اوله بیلیردی . هم باقالم ، بر لحظه ایچنده آرسلان کبی پادشاهی نه‌ایده‌جکنی بیلمز حاله کتیرمکده‌کی قصدی بر باشقه افکاردن اوتوری دکلمی ایدی ؟ سلطان عزیز هیبتلو کوکسنی کورله‌ده‌رك حایقیرییوردی :

ـــ نه‌یه قارشیمده دوروب اویله آلیق آلیق باقنیرسکز ؟ بن سزه دیمه‌دممی ؟ یوقسه سز لافدن آکلامزمیسکز ؟ قامچی قرباچمی ایسترسکز ؟ خزینه‌دارلر پادشاهك آیاقلرینه قپانه‌رق خالیلره سورتونوب دیشاری یه چیقدیلر . عرض نیاز قالفه‌قوریدوروباشندن یواشجه کلیوردی . النده کوموش برشمعدان طوتیوردی برالنده‌ده آلتون صاپلی قرباچی واردی . خزینه‌دارلرك نوبتلرینی دکیشدیروب تبدیل ایده‌جکدی . جاریه‌لری صاچلری داغنیق پریشان بر وضعیتده کورمشدی . حدتندن کوزلری آچیلوب بویومشدی . عجبا هپ بردن خنکاری باشندنمی چیقارمشلردی ؟ عبدالمجید خانك‌ده بروقتلر (تیرمژ کان) جاریه‌یی آیاق خدمتندن بر کیجه‌لك قوینه آلدیغی دیللرده دولاشمیورمی ایدی ؟ اوزمان (تیرمژکان)ی قاقیه‌رق نمسه‌میه‌نلر ، دوقوزآی اون کون صکره شهزاده (حمید)[*] افندی دنیایه کلنجه آیاقلرینه قپانمشلردی . عادی جاریه مقوله‌سی بش اون کون ایچنده والده سلطان اولوب کیتمشدی . آما ، عمری وفا ایتمه‌مشدی‌ده (حمید) افندی‌یی اوکسوز براقشدی . احتمال دنیاسی ایدی بو .. جاریه اولانك کوزی دائم زیرده‌اولمایوب بالایه صاپلانوردی . پادشاه اولانه زیاده دوشکون اولورلردی . عرض نیاز عبدالعزیز خانك الك کوزده‌سی ایدی . بومثللو یولسزلقلره قاتلانوب کوز یومامزدی . النده‌کی شمعدانی یره دوشوره‌رك سسله‌ندی :

ـــ بره قزلر . صاقین دلیرمه‌یه‌سکز ؟ جمله‌کزی بر بر معاینه ایتسه‌م کرك . دیه ایلری‌یه آتیلدی . جاریه‌لر ، یاموق کبی بیاض اللرینی کوکسلرینه باصدیرییورلردی . بری کوچلکله ککه‌له‌یه بیلمشدی :

ـــ قالفه افندمز . شوکتلو پادشاهمزه بر حال اولوب دورر . بو ساعت والده سلطانی ایستر . خوفمزدن ایده‌جکمزی بیلمه‌یز .

عرض نیاز قالفه ، نوبتجی خزینه‌دار جاریه‌لرك سویله‌دکلرندن اساسلی بر شی آکلایامامشدی . خنکارك زیاده دمله‌نه‌رك کیف اولمدیغنی ایپدن ایی‌یه بیلیوردی . کیجه‌نك بر وقتنده بویله والده سلطانی آرادوب ایسته‌تمه‌سنده البت کیزلی سببلر واردی . اویله اولماسه‌یدی ، عبدالعزیز خان کیجه یاریسنه‌دك چوقدن اویویوب دنیادغدغه‌سندن موقتاً چکمك کرکدی .

ـــ افندمز نه یاپارلر ؟ سز اویله سویلرسکز آما ، آز مقدمنده (نای) اوفله‌یه‌رك تقسیم ایتدکلرینی ایشیدیردك . نای نغمه‌سی دیوانخانه‌یه‌دك کلوردی . والده سلطان افندمز بو ساعت طاتلیجه اویقولرنده‌در . نصل واروب اویاندیرمق ممکن اولور ؟ لازمکلورکه اصولتله دائره‌سنه یاناشوب تلاشسزجه اویاندیره‌سکز . سزه بن سویله‌مه‌دم بیلمه‌م . پادشاه جهان امرینی ایفا ایدوب دورورسکز . والده خزینه‌داری دخی یاتمش

[*] عبدالحمید ثانینك والده‌سی .

اولدیغنی صانورم . غیری صباح اولمق اوزره‌در . باری یواشجه کیدیکز . بن بونده اکله‌نورم . نتیجه‌یه کوره حرکت أیده‌رم .

خزینه‌دارلر ، قالفه‌نك یردن آله‌رق قوریدور باشنی آیدینلاتدیغی موم ایشیغنده یوریه‌رك والده دائره‌سنه دونه‌شدیلر . پرتونیال سلطان چوقدن یاتمشدی . یاتمزدن اول‌ده یدی اخلاص شریف ایله برفاتحه وآیت‌الکرسی اوقویوب اطرافنه اوفله‌یه‌رك نفسنی وآرسلانی اولو تاکرینك برلکنه امانت ایلمشدی . کوزلرینی یوموب راحت اویقولره دالمشدی . دیشارده‌کی نوبتجی جاریه‌لری‌ده قپو کنارینه صیزوب قیوریله‌رق کندیلرندن کچمشلردی . اویویورلردی . اغیار کوزینه ایلیشمه‌یه‌جکلرندن امین اولدقلرندن ، اکنه بوینه سرپیلوب اوزانمشلردی . یقالری آرالانان یووارلاق کوکسلرندن ، ارککه کوزلرینی قاشدیروب قراردان یوصوجه بر شیلر بلیریبوردی . پادشاهك نوبتجی جاریه‌لری ، موم ایشیغنده یرده یاته‌رق کندیلرندن کچن کوریه باکرلره باقوب قیزارمشلردی . تدبیرلی بولنه‌رق احتیاطلی داورانمغه حاجت وارمیدی ؟ سرای یاپیلدی یاپیله‌لی بر قاچ خادمله جوهر وطلحه‌دن باشقه کیجه‌نك کچ وقتلرنده ارکك خروس کولکه‌سی بیله کورمه‌ین دهلیزلرده ، باباسینك اوندن امنیتلی بولونمه‌یوبده نه یاپیلیردی ؟ کیجه یاریسی یوسف عزالدین شهزاده بیله بو جانبه کچه‌مزدی . پادشاه جهاندن غیری کیمسه‌لرك صالینوب قوللرینی قبارده‌رق آیاق باصامه‌یه‌جغی والده قوریدورلرنده اون سکز یاشنده ، کانلك دلبر بکر بالغلر ، ایشته بویله سرپیلوب سه‌ریلیورلردی . آه ، سرت ارکك بیقلرینك باتوب دیکه‌نله‌مه‌دیکی بوینبه دوداقلرده قدرتلی بر اشتیاقك جربزه‌سی سوزیلیوردی . بونلرك جوانلقلری صیق قفسلی حجره‌لری ، ایله والده دائره‌سی قوریدورلرنده سونوب کیده‌رك اریبوردی . والده سلطانك یاتاق اوداسنده یواشجه خورولدادیغی ایشیدیلیوردی . سلطان عزیزك ایچ قادین نوبتجیلری ، والده جاریه‌لرینی اویاندیرمغه قیشامادن اوده قپوسنی دوکمشلردی . پرتونیال قادین افندی ، بسبللی درین اویقولره وارمشدی . ایچردن سس ویرمیوردی . والده سلطانك طبیعتی برباشقه ایدی . ساده‌جه خنکاره ملایم کورینوردی . برباشقه‌سنه الندن کلدیکی شدتی کوسترمکدن چکنمیوردی . اوچ یوز جاریه ایله سعادتلو پادشاهك قادین افندیلری ، والده‌دن یقا سیلکوب : الامان دیورلردی . ایچردن جواب کلمه‌نجه ، خزینه‌دارلر آلاجه قرا کاقده بربرینك بیاض یوزلرنده پارلایوب ایشیلدایان کوزلرینه باقه‌رق نه‌یاپه‌جقلرینی دوشـونیورلردی . اویله‌یا ، آرسلانی دخی ایسته‌مش اولسه مهد علیایی تعجیز ایده‌رك حضورینی بوزو ویرمك برعظیم مسئله ایدی . صوکنده ناحق یره خشمه اوغرایارق کوزدن دوشمك‌ده واردی . نوبتجی مقوله‌سی قالفه‌لرك کچیکمه‌سندن خزینه‌دار عرض نیاز قالفه‌ده قوشقولانوب اندیشـه‌یه دوشمشدی . کوموش شمعدانی النده طوته‌رق خاص اوده قپوسی کنارینه یاصلانمشدی . مراقله بکلیوردی . عبدالعزیز خانك اوطه‌سنده صولوق ایشیدیلمیوردی . یوقسه شبهه‌لندیکی کبی جاریه‌لر شوکتلو پادشاه ایله یوز کوز اوله‌رق صیره ایله ذوق همایونله لذتله‌نمشمی ایدیلر ؟ بونك پك استبعاد ایدیله‌جك طرفی یوقدی . قرق بر نجق ماشـا اﷲ سعادتلو پادشاهك کوجی قوتی زیاده‌جه

پرنده ایدی . اوچ درت دكل ، اشرف ساعتنده اوچ بش كره اوچ درت تازه باكره‌ی درآغوش ایله‌یوب اوسته‌سندن كلمكه قادر ایدی. خزینه‌دار قالفه ، جاریه‌لرك مكرینه آلداندیغنی صانیوردی. الندن قولایجه یقایی صیرمق ایچون آرایه والده سلطانی قاریشدیرمش اوله‌بیلیرلر ایدی. نه‌ده اولسه، آیاغنه اوشه‌نمه‌یه‌رك والده‌سلطان دائره‌سنه قدر واروب حقیقت حالی اطرافلیجه تحقیق ایده‌بیلیردی. كندیسنی آلداتمشلرسه ، اونلرك باشلرینه كله‌جكلری آللهدن باشقه كیمسه‌جكلر بیلوب تقدیر ایده‌مزلردی . عرض نیاز قالفه‌یه آل ایتمه‌نك كفارتی نه اولدیغنی البته كوروب آكلایارق اوكره‌نه‌جكلردی . شمعداندن صیزان ایصیجق موم یاغلری، عرض نیاز قالفه‌نك بیاض پارمقلرینه دولانوب یاقیوردی . خزینه‌دار اللری تتره‌یه‌رك آیاقلری بورنه باصوب اوصولجه یوریوردی . باقالم، قحبه‌لر آزاول سوزله‌شوب دیدكلری كبی والده سلطانی اویاندیرمایامی كیتمشلردی. یوقسه ، عبدالعزیز خانك صیتوب صاردقجه اولدیریر كبی بایلدان محكم بازولری آراسندن صییریله‌رق حجره‌لرینه دوشوب یورغانلرینی باشلرینه‌می چكمشلردی ؟ بر وقتلر ، عرض نیازده بویله ایتمشدی . خنكارك (افندیلكنده) او ذوقی بر كیجه‌جك داملە دامله جكرلرینه و روحنه آقیدوب داغیتمشدی . یكی یاقه اوچ بش جاریه‌نك فندینه،قولایجه اوغرایه‌رق دوشه‌جكلردن دكلدی . آلاجه قوریدورلرده احتیاطله آدیم آتیوردی . یواش ایلروله‌یوردی . بار خدادن كندینی آلداتمش اوللرینی دیله‌یوردی . او زمان ، سرایده قوپاجق قیامتی كوروب آكلایه‌جقلردی . فتان قحبه‌لری یاتدقلری یرده تولكنك بورنی ایله دورتوب : عرض نیازبودنلو اوچ آلیر دیه‌جكدی . عرض نیاز قالفه والده دائره‌سی كوشه‌سنی دولانه‌جنی زمان ، كریله‌مشدی . پرتونیال قادین افندی خاص جاریه‌لری، قپو اشیكنه باشلرینی قویمشلردی. آچیق صاچیق یاتیورلردی . كندیلرندن كچمشلردی . بر یكی طاقم ، آیاقده فیصیلداشارق خوف ایله قپویی ووریورلردی . عرض نیاز ، صاف قزجغزلردن یوق یره شبهه‌لنمشدی. اصلی یوق معنایه قاپیلوب اویمشدی. ایشته اوچی دردی بر آراده والده‌سلطان قپوسنی اوریورلردی . طوی جوجقلردی . چكینكه‌نلكلرندن ، قپویه لایقی كبی اورامیورلردی . خزینه‌دار قالفه كوله‌رك یانلرینه یاناشدی :

نه‌یه یكجه اورمازسكز ؟ بونده نه‌وار ؟ افندمز اراده‌ایدر. سز سسله‌نور چاغیریرسكز . البت اجابت بیورلر . صاوولك اورادن . والده قپوسی ایشته بویله‌جه ضرب ایدیلور. دیدی وجاریه‌لردن ایكیسنی غوشاق بازولرندن طوتارق سیلكوب كناره ایته‌له‌دی . اوده قپوسنه یكجه اوردی :

— سلطانم . اغیار دكل كلن . عرض نیاز قولك . دیه ، سسله‌ندی . والده سلطانك كسیك خورولتیلری دورمشدی . ایچریدن تلاشلی چاتلاق بر صدا كلیوردی :

— كیجه‌نك بووقتنده‌نه‌ایسترسكز؟صباح اوله‌خیر اوله. قپومده سویله‌شه‌ن كیمدر؟

عرض نیاز قالفه‌نك یوزی صارارمشدی . والده سلطان اویقوسندن اویانمشدی اما ، نوم خماریله طشره‌دن سویله‌نه‌نی آكلامیوردی :

— شوکتلو افندمز ، اراده بویوریرلر . مهد علیایی ایسترلر .

والده سلطان سرای همایونده قادین افندی اولدی اوله لی بویله کیجه یاریسی تلاشله اویقودن اویاندیرلدیغنی بیلمیوردی . جنتمکان محمود عدلی خانك مرض موت ایله نیجه لوشوب اسما سلطان قصرنده کوکی بولاندیغی دملرده بیله راحتنی بوزان اولمامشدی. کیجه یاریسندن صوکرا قپوسنی شدتله اوروب چاغیرمق نه دیمکدی ؟ عجب آرسلانه آکسزین بر فنالقمی کلمشدی . انسان حالی ایدی. اومولمدق شیلر اولمق احتمالی واردی. آلنه یازیلان باشه کلوب چکیلمك مقدردی. یاتاغندن صیچرایه رق قپو آرقاسنه قوشدی . ضعیف باجاقلری تیتره شیوردی . بتی بکزی کول که سیلمشدی . نه واردی که ؟ قاچ ساعت اولندن خنکار دائره سنده بر کیفلی کوروشوب کولوشمشلردی . فرانسه سلطانی دخی حاضر بولونمشدی . بر آرالق یوسف عزالدین افندی یی ده چاغرتمشلردی . آما ، افندی مابین دائره سنده اولدیغندن کلوب چاتامامشدی . والده سلطان قیصیق قندیل حزمه لری آراسنده قدیدن برخیالت کبی کورونیوردی. قپویی آچمادن تکرار صوردی:

— بووقت آرسلانم بنی نه ایتسون ؟ ایمدی آچیق سویله بکا . سن کیمسك ؟ نه ایسترسك ؟

— عرض نیاز قولك . افندمز بر تورلو اویومزلر . کوزلرینه قطره اویقو کیرمه دیکنی سویلرلر . والده لرینی ایسترلر .

پرتونیال سلطانك دیزلری که سیلمکه باشلامشدی . قپو آردینه ییغیله جق کبی اولمشدی. کوزلری قرارارق خفقانی طوتمشدی. دیشاردن کلن سس ، عرض نیاز کدی. انسك ال اتك چکه رك میدانی جن طائفه سنه براقدیغی کیجه یاریسنده خزینه دار قالفه نك کلوب بکچه قپو اورمه سنك کیم بیلیر نصل سببلری واردی ؟ خاص اوداده بر فلاکت اولمشدی ده ، والده سلطانی بردنبره اویاندیروب خبر ایتمکدن حذری ایله مشلردی ؟ پرتونیال قادین افندینك بوغازی قورومشدی . تیتره ین پارمقلری ایله قپو سورکوسی چکه رك باشنی قوریدوره اوزاتدی. باشلرینی اشیکه قویوب یاتان جاریه لرده اویانمشلردی. کوزلرینی اوغوشدیریورلردی . بولانیق کوزلرله معناسز باقیورلردی . عرض نیازك یوزی صارارمشدی. پادشاهك دائم نوبتنده بولنان جواریدن اوچی دردی ده اورادهیدی. پرتونیال سلطان صول الیله قلبنی باصدیره رق (ایچقرقلی) کککه له دی :

— ارسلانمه بر شیئمی اولدی ؟ الله کوسترمه سون . غیری بودنیا باشمه زندان که سیلور . صاقلامه . دوغروسنی سویله .

— والله وتالله دکل . مقدمنه قدر سعادتله (نای) اوفلر ، تقسیم ایدرلردی. ظاهر افکارلری اوله جق . سلطانمی کورمك دیلرلر .

— باق . خلاف سویلرسه ك انجامنی سن دوشون . حالك برنیجه اوله جغنی ملاحظه ایدرده می سویلرسك . نافله . مکردن خوشلانمدیغمی بیلورسك .

— باشك ایچون خلاف عرض ایتمم . همم الاهه امانت . افندمز ، لانه لرنده(!) هیبتلوجه دولاشور طوررلر . بر شیلری یوق .

عرض نیازك آردنده دوروب سیرله‌نن جاریه‌لر ، بر طرفه چکیلمشلردی . والده سلطانك خشمنه اوغرامقدن قورقیورلردی . پرتونیال سلطانك کدرلی شبهه‌دن یانارق‌قان صیزان یوره‌کنه فرحلق کلمشدی . ایشته آرسلانه برشی اولمامشدی . ظاهر تنهاجه (نای) اوفله‌مکدن غنا کتیره‌رك والده‌سنی اوزله‌مشدی . بویله بد خویلق ایتدیکی کورلمش دکلدی . وقتنده بالین سعادته باش قویار ، زماننده بی‌دار اولوب حرمسرای ایچنده صالینه‌رق کزینیردی . بوکیجه سیکیرلری طوتغش اوله‌جقدی . والده سلطان اولوب پادشاه جهان کبی آرسلان یه‌تیرمك بر قولای ایش دکلدی . صفا ایله فخری اولدیغی مثللو ، قهروجفاسی‌ده اولمق کرکدی . پرتونیال سلطان :

— واروب شالمی صیرتمه آلایم . اوکم صیره قاووشوب خبر ویرك . شمدی کلورم . دیدی . ضعیف وجودیله کولکه کبی ایچری‌یه چکیلدی . چوق کچمه‌دن جاریه‌لر آراسندن کچه‌رك خنکار اوداسنه کیتمکه باشلادی . عرض‌نیاز قالفه چابك داورانوب اولدن پادشاهه خبر کوتورمکه سیکیرتمشدی . عبدالعزیز خان سدیره یان کلمشدی اوزانمشدی . (نای) ی یانی باشنه دوشمشدی . تاکه‌سی یصدق اوزرنده دوریوردی . انتاریسنك یاقاسی آچیلمشدی . اتلی بیاض کوکسنده قیویرجیق قیللری کورونیوردی . عرض‌نیاز قالفه قپویی طیقردانه‌رق‌ایچری‌یه کیرمشدی . پادشاه کوزلرینی قپامشدی . بسبللی درین شیلر خیال ایده‌رك آوونیوردی . خزینه‌دار قالفه مایس آیلرنده کول غنجه‌لری اوزرینه اسوب سورتونه‌ن‌خفیف صباح روزکارلری کبی سسسزجه یاناشمشدی . عبدالعزیز خانك آیاغنی اوپمشدی . پادشاه بردنبره سیلکینه‌رك کوزلرینی آچمشدی . ایرکیلوب خزینه‌داره باقمشدی :

— نه وار ؟ سنمیسك ؟ عقل ایتدك‌ده کلدك . آفرین خوشندق. [خوشنودق خوشنودز .خوشنوددق دیمك] بویله اولمالی. بیلورم. علی‌الصباح بکلر بکنه کیده‌جککدن اوتوری کلدك‌سن. اوراده‌بز شی یاپاجق دکلسك. قادین سلطانك خدمتنده‌بولونورسك. بن کیجه کاورم آما ساعتنی که‌سدیروب آتامام . آردنجه حرمه کلن ندیمه‌سنه دقت ایتدکمی بر کره ؟ شیطانه پاپوج چیقارتیر . آنلر کبی اوچ دانه دها واردر. یاتسودن صوکره کافه‌سنی بر کوزل اکلندیروب آووندیریرسك . باق . حاجتك اولورسه ایکی جاریه دخی آل . لکن ساز بیلمه‌لری شرط اولسون . چالوب اوینارسکز .

عرض‌نیاز قالفه ، اولا خنکارك یان کلدیکی سدیر کنارنده دیز چوکمشدی . عبدالعزیز خانك چوق نوشاق طومبول النی آله‌رق اوپوب باشی اوزرینه قویدی . والده سلطانك کچیکمه‌دن کله‌جکنی بیلدیکندن کری‌یه چکیلدی :

— ابروکمان بوکارك اعلیدر. آنی بیله آلمق دیلرم. سلطان‌عزیزیاتدیغی‌یردن ایمپراطوریچه قدر اولغون خزینه‌دارك کووه‌م رنکلی قدیفه کوزلرینه سوزولیوردی . خزینه‌دار آز کوزل دکلدی. ایشته دیله‌دیکنی یاپمق النده ایدی. آما ، انسان اوغلی ایراق‌اولانه ایریشوب قاووشمغه جان آتیوردی. دیشارده آیاق سسی اولمشدی . عرض نیاز :

سلطان عزیز طرفندن ایمپراطوریچه نك خصوصی مابینجیلکنه تعیین ایدلمش اولان

تشریفاتی خارجیه مستشر معاونی کامل بك

(عثمان فرید بکك قوله کسیونندن)

ـــ والده سلطان افندمز کلورلر.

دیه کریله‌دی . عبدالعزیز خان سدیر اوستنده آزبچق طوپلانوب (حما) انتاریسنك دیزلرینه صییریلان اتکنی چکوب اورتدی . والده سلطان تبسم ایده‌رك خاص اودایه کیریبوردی. قپو ایچنده دوراقله‌یه‌رق:

ـــ قرق برکره ماشاه، آرسلانمه.

بن ده نه اولدی دیو معناسزجه اوزولوب طورمشم . بویله‌نه‌یه جانك صیقیلور . بونجه جواری وار . خوبجه لری حجره‌لرنده آرسلانمدن التفات بکلرلر . آنلرله‌ا کله‌نوب جونبوشله‌نمك طوررکن اویقوسز قالما که شاشارم .

ـــ به جانم . دائما آ کلامادن سویله‌نیرسك. ایعدی سکا جاریه سوزی ایده‌نمی اولدی ؟ خوش بن ده بیلورم . جانمز چکرسه سکامی صورارز . سنکله برباشقه خصوصدن سویله‌شه‌جکرم وار.

ـــ آرسلانمی دیکلرم .

ـــ هله شویله یانمه کل . جانم یوزینی کوره‌لم . قارشیدن لاف ایتمکدن خوشلانورسك . یانمه اوطورده آردنجه دیکلرسك . پرتونیال سلطان عبدالعزیز خانك یانینه اوطورارق ، چکه‌سنی اوقشادی . خنکار غرورندن کولیوردی . عرض نیاز قالفه ایچرده ایکن آ کلاتمق یاقیشیق آلمزدی. رخصت ویریله‌رك چیقدی . سلطان عزیز آرقاسندن دیك سسیله سسله‌ندی :

ـــ آ کلادك . درسنی آلدك‌یا . غیری زیاده‌سنی اوکره‌نه‌جكك یوقدر . بیلدیکك کبی یاپارسك ..

پادشاهك والده‌سی ، آرسلاننك سویله‌دکلرندن برشی آ کلامامشدی . قپودن چیقان عرض نیازك آردندن ، باشنی ایکی یانه صاللامشدی . عبدالعزیز خان پرتونیال سلطانه دیدی :

ـــ بن ده سنی بچریکلی شی صانوردم . مکر هیچ ایمشسك‌یا. یارین بکلربکی سراینه کیده‌جکسك . آلی بوش کیتمك‌می یاراشیر ؟ نه دوشوندك باقالم . سویله‌ده برکوروب

آ کلایالم . پادشاه آناسی هدیه‌سز کیتمك یاراشورمی ؟ آنلر (پارس) ده بزه هر تکرارینك صباحی هدایا ایله کلورلردی . سنك ایسه واروب دائره‌کده خورولدامقدن غیری یاپدیغك یوقدر .

— آرسلانم بوشنه‌اوزولور . خزینه‌کده ؛ کسیکسی‌وار؟ برچیفت کوپه هدیه ایده‌دم . اولمزسه زمرد یوزوك یوللارم . بو دخی دوشونیله‌جك شیمیدر ؟ اونی یوقسول اولان دوشونسون .

عبدالعزیز خان قهقهه ایله کوله‌رك خاص اوده جاملرینی زنغیرداتدی :

اللی یدیسنی کچمشسك آما ، کورورم‌که ، صبیدن‌ده بدترسك . هیچ آکا کوپه و یوزوك مقوله‌سی‌شیلرهدیه ایدیلورمی ؟خوش خاتونك قولاقلرینه باقادکمی ؟ پارمق اوزونلغنده کوپه‌لری اوموزلرینی دوکر . پارماغنده‌کی زمردلری کورمدکمی بر کره ؟ فرانسه پادشاهی حرمیدر . اینجولری دیرسه‌ك سنك‌کیلردن آشاغی دکلدر .

والده سلطان قیزاراراق اوغلنك یوزینه باقیوردی . آرسلانی کرچك ، اویغونجه سویله‌یوردی . فقط ، فرانسه‌لو سلطانه زیاده نادر نسنه‌لردن نه ویره‌بیلیردی ؟

— ایو اصابتلو سویلرسك . آرسلانم نه دوشونور . مناسبتلوجه یاقیشیق آلاجی سویله‌ده ، آنی تقدیم ایده‌یم .

— باق اطرافلوجه ملاحظه ایدیلورسه کوچك دوشولمز . سن ده اعلاسندن « کشمیر) ویا (لاهور) شالی وارمیدر ؟ بویله‌سنه آغزینك صویی آقوب بایلیر سنك فرنك قادینلری دیدیکلرینك .

— جنتمکان (مصطفی) خاندن آرمغان [*] بر کرانبها شال واردر کم ، بر یوزنده مننده یوقدر .

سلطان عزیز کوله‌رك والده‌سنك صیرتنی اوقشادی :

— او دخی‌ویرلمز . بر برتماج فستانلق قادارى اقتضادر . حقسزمی‌یم آما سن‌سویله؟ پادشاه اللرینی اوروب سسله‌ندی . تکرار ایچری کیرن عرض‌نیازه :

— تیز ، جوهری چاغیر . دیدی .

عرض‌نیاز قالفه آشاغی‌یه سیکیرتمشدی : والده سلطان پادشاه جهانك قارشیسنده اوطوریورردی . جوهری بکلیورلردی . اویله‌یا ، بو مهم کاری جوهردن باشقه‌سی باشارامزدی . جوهر آغا ، والده سلطان خزینه‌داری ایدی . کیجه یاریسی قپالی چارشی‌یه واراراق ارمنی دکانلرینی آچدیرتوب . حشمتلو ایمپراطوریچه‌یه آغرجه قماشلر تدارك ایده‌جکدی . عبدالعزیز خانك عقلنه مادام دوزیان کلمشدی . شرنجه طوطی کیم بیلیر شو ساعت نصل خلیالر قوره‌رق سرای قبه‌سی آلتنده کلیشوب سرپیله‌رکدن یاتیوردی . سلطان عزیز پرتونیال قادینه صوردی :

— دوز اوغلی کلینی نرده‌در ؟ صاقین آنی صالیوبرمه‌یه ایدك . موکره سکا

[*] مصطفی ثالث :

کیم ترجمانلق ایدر . بو فرنکجه بیلیر بر خاتوندر . الله الله کوردکمی سن بر کره ؟
قادین قسمنك دیل بیلمه‌سنده دخی فائده‌لر کوریلورمش .

والده سلطان کوزلرینی سوزه‌رك تبسم ایتدی . آرسلانی غالباده دوز اوغلی
قادینه کوکل ویرمشدی . هیچ بویله شی اولورمیدی؟ شویله بایغین جانه یقینجه شرین
ودلبازلری دوروب دورورکن قایری رعایا قسمی قادینلرینه‌می تنزل ایدیلوب رغبت
بیوریله‌جقدی ؟ یاقیشیق آلور شیمی ایدی ؟ آرسلانی ایسته‌دکدن صوکره : اولمز .
دینه بیلیرمیدی ؟

— ابروکمان ایله‌در . خوشندق . شرنجه طوطیدر . آما ، آرسلانه یاقیشیق
آلوب مناسبت دوشمز .

— سکا اونی صورانمی وار ؟ بزده قالقوب‌ده آنکله بزم اولوب خلوت قیله‌لم
دیمدك‌یا؟ شویله بر صوردق. آکلامق ایسته‌مه‌یه‌لم‌می؟ سنك یانکده‌ده قادین لافی‌ایدیلمز.

— خوش آرسلانك طبع همایونی بیلورم‌ده اوندن . آرسلانك هیبتندن
تیرتیر تیتره‌ر ایدی .

عبدالعزیز خان غرور کتیره‌رك یوزینی‌شیشیروب اوکنه باقشدی. پوتونیال سلطان
قپودن یاکا باقیوردی . جوهر حالا کلمه‌مشدی . وقت ایر دکلدی . بر قاچ ساعت
کچمه‌دن طاك یری آغاره‌رق کون دوغه‌جقدی . شرین کفتارلی مسافرلرینه کینمکده
عجله ایدیوردی . جوهر آغا قپودن کیریوردی. اویقو سرسمی حالیله کولنج برهیئتی
واردی . سلطان عزیز کوزلرینی قالدیره‌رق دیدی :

— وقت کچیرمه‌یوب درت آتلی آرابه‌یه بین . چارشوی کبیره کیت . شالجیلری
باشنه طوپلا [*] آغیر قماشلر بول . بدلنی حساب ایتمه‌دن آل . والده‌مز خاص
مسافرمزه هدیه صونمق ایستر . نم ایچون‌ده آل . آما ، نمکیلر آلتون ایشله‌ملی
اولسون . یوقسه‌ده ایکی ساعته قدر کرکف کریلوب نقشلری اورولسون .

پرتونیال سلطانك آغزی قولاقلرینه واریوردی . جوهر آغا ، نه جواب
ویره‌جکنی شاشیرمشدی . بیلمیوردی . کیجه یاریسی نره‌یه کیده‌رك کیمی بوله‌بیلیردی ؟
خنکاره ترس جواب ایده‌رك جلالاندیرمغه کلمزدی . اراده‌سنی کیری آلدیغی کوریلمش
شی دکلدی . چارشی پازار دولاشوب شالجیلرك اولرینه وارمقدن غیری چاره‌سی
یوقدی. پاره پوله باقمایه‌جق، نه ایسترلرسه همان ویره‌جکدی . ذاتاً سرای همایون اصنافی
واردی . آرانیلان اونلرده بولونمزسه باشقه طرفلره باش اورولمق مصلحت ایجابی
ایدی . جوهر اکسیك زیاده سویله‌مکدن چکنیوردی . یردن تمنا ایده‌رك کریله‌دی .
عرض نیاز قالفه قپو دیشنده ایدی . پادشاهله والده‌سی ایچرده دیلك سسله کوروشوب

[*] تمام ایمپراطوریچه‌یه (١٦٠٠٠) کیسه‌لك یعنی سکسان بیك آلتونلق برکیجه‌لك
انتاریسی یاپیله‌بیله‌جك شال قماش تدارك ایدیلمشدر . عبدالعزیزك تقدیم ایتدیکی ایکی
خالی ایله آلتون ایشله‌مه‌لی قماشلر حساب خارجیدر . (نزدمزده محفوظ نوطلردن)

کولوشیورلردی . . . .

. . . .

کونش خیلی یوکسه‌لمشدی . ساعت آلاتورقه اوچه کلیوردی . قماشجی باشیلر کیجه‌دن درت آیاقلی اوله‌رق اوته‌یه بری‌یه باش اورمشلردی . جوهرآغا بر آغیرشال بوله‌بیلمشدی . بوشال ایمپراطوریچه‌یه اوده‌لق انتاریسی اوله‌جقدی . والده سلطانك ایچی ایچنه صیغمیوردی . فرانسه سلطانی حرمنه والده سلطانك داراتی کوسترمکه کیده‌جکدی . سرای همایون ریختیمنه یدی چفته سلطنت قایغی یاناشمشدی . آردنده‌ده ایکی قرلانقیچ بکله‌شیوردی . سلطنت قایغنه پرتونیال سلطانله شیرین ترجمانی دوزیان خانم بینه‌جکدی . عرض نیاز ابروکانی آله‌رق قرلانقیچلردن برینه یرله‌شه‌جکدی . اوته‌کی قرلانقیچه ، یاورلر راکب اوله‌جقلردی. صباحدن ایمپراطوریچه‌یه خبر صاولمشدی . والده سلطانك زیارته کله‌جکی سویله‌نمشدی . عبدالعزیز خان پرتونیال قادینی اللریله زه‌یوب‌سوسله‌مشدی . نه‌ده اولسه ایمپراطوریچه‌یه کیدن اوز والده‌سی‌ایدی . قصورسز دوره‌رق نقصانسز کورونملی ایدی . خنکار ، کیجه بکلر بکنه کچمك نیتنده ایدی . کیجه‌نك لطافتی باشقه‌جه ایدی . هم ایمپراطوریچه سفرا تعجیزندن‌ده بری بولنوردی .

نشئبرك قادین‌افندی ایله باش‌قادین والده‌سلطانی قپو آرالغندن سیرایده‌رك بربرلرینی دیرسکلریله دورتوشدیروب فیصیلداشیورلردی . پرتونیال سلطان کندینه اورتبه‌چکی دوزن ویرمشدی . که ، کورنلر تقاعد ایدیلمش برکلین صانیرلردی . سلطان عزیز قیوریق اوجلی قلنجی برده سورونه‌رك قوریدوردوه‌والده‌سنك رفتارینی‌سیر ایدییوردی . پادشاهك والده‌سی اوزون اتکلی فستانتی ایکی یانلرندن طوتوب قاصه‌رق قوریدورده نازله خرامان اولیوردی . کیدر آیاق جمالنه باقق قینوسیله الیچه‌دیوان دوروب سوزولن جاریه‌لردن آیینه‌سنی ایسته‌مشدی. عبدالعزیز خان قاشلرینی چاته‌رق سویلندی :

— یترغیری آیینه‌لره باقندیغك . نقصانك یوق . مراقك قالماسك . هم‌سنی بن سوسله‌دم. ذوقمدن اشتباهمی ایدرسك؟

— شبهه‌لندیکمدن دکلدر . هیچ آرسلانم فناشی ایدرمی ؟ بر کره اینجولرك طوروشنی کوره‌یم دیدمدی .

— اعلا سویلرسك . بن بورادن کورورم. هیچ انسان کندینی باشقه‌سی کبی کوره‌بیلورمی؟ اینجیلرك مثلسز دوروورلر. نافله وقت کچیرردوروورسك . وقتلی‌کیت. سن بیلیرمیسك؟ دور بنی دیکلده اوبله کیت. چوق قالمادن دون. عیب اولور . فرنکلر مسافرلکده زیاده قالدقلری کوریلوب ایشیدلمش دکلدر. هایدی . شمدی اوغورلر اولسون . سلامتله کیت‌ده کل. فضله اوکونه‌یم‌ده‌دیه .

والده سلطان حرم دائره‌سنك ایچ مردیونلرندن اینه‌رك ریختمه آچیلان قپویه چیقمشدی. بورادن‌مابین قسمی دکز باغچه‌سنه کچه‌رك، دمیر پارمقلقدن‌چیقوب یدی چفته‌یه بینه‌جکدی. پادشاه جهان ایچرده قالمشدی. پرتونیال قادین افندی اوچ آیاق کریدن کلن مادام دوزیانله عرض نیاز وابروکان قالفه‌لرك آیاقلری آلتنده ازیلن قوملرك سرچه

کمیکی کبی چتیرداديغنی دوییوردی . او کنه باقه‌رق عظمتله یوریوردی . ریختیم طاشلری اوزرینه حرم آغالری صیرالانوب صف طوتمشلردی . قایقجیلر آیاقده دوریوردلردی . کوزلرینی قایق تکنه‌سندن قالدیرمادن بکله‌شیورلردی . حرم طاقمی کلیرکن ، اطرافنه باقنمق یاساقدی . والده سلطان جوهر و طلحه آغالرك یاردیمی ایله یدی چفته قایق کوشکنه کیروب قورولشدی . جوهر آغایی ده قارشیسنه آلمشدی . قالفه‌لرقزلار نعچلره بیندیلر . مادام دوزیان پرتونیال سلطانك مقابلنه اوطورمشدی . اللرینی او کنه قاووشدیرمشدی . آرقه‌ده سرای همایوندن عبدالعزیز خانك النی آلننه سپرله‌یه‌رك باقدیغی کورویلیوردی .

ایمپراطوریچه والده سلطانك کله‌جکندن خبری اولدیغی ایچون قرمزی قایغی ایله باری یوله قارشی‌یه چیقمشدی . کافرك کایینی بر دولغونجه دوریوردی که ، کورنلرك کوزلری قماشوب دیللری لال قالیردی . والده سلطان مادام دوزیان طوطی‌یه صوردی :

— اوژه‌نی سلطاندر او کلن . ایمدی نه یاپمق لازم ؟ تمنامی ایده‌لم ؟

— سلطانمك یانلرینه کلورلر . دوروب بکله‌مك مناسبتلی اولور . دعوت بیوریرسکز .

— حالا سویله‌نوب طورورسك . بن نصل دعوت ایده‌رم . آنك لسانني بیلمه‌م . او دخی بنمکنی آکلامز . سویله‌ده یانمه کلسون .

ذاتاً ایمپراطوریچه‌نك قرمزی یدی چفته‌سی والده قایغنه چاتمشدی . اوژه‌نی بتون کوزللکی ایله تبسم ایدییوردی . پرتونیال سلطانه اعتبار ایتمك ایسته‌یه‌رك تمنا ایدییوردی . والده سلطانك زیاده‌جه خوشنه کیتمشدی . ایشته اوژه‌نی سلطان صیق الدن تمنا ایته‌یی بیله بلله‌مشدی . آما . یانده پانجار یوزلی بر یاورله فسلی بری واردی . اونرده کیم اولیوردی . والده سلطان نزدینه ارکك قوش بیله کتیریله‌مزدی بسبللی ارکان بیلمه‌دیکندن اوژه‌نی سلطان بویله ایتمشدی . جوهر آغانك حدتندن قاشلری چاتلمشدی . ایمپراطوریچه‌نك یدی چیفته‌سنده‌کی فسلی‌یی طانیوردی . خارجیه تشریفاتجیسی کامل بکدی . کامل بك تأدباً کوزلرینی او کنه ایندیرمشدی . لکن اوژه‌نی‌نك یاوری ، کستاخجه والده سلطانه باقیوردی . کوزلرینی بیوده‌رك باقیوردی . آراده بر ، بش آرشون کریدن کلن اولغون خزینه‌دارعرض نیازله ابروکمانی‌ده سوزیوردی . بونا بکاره حدینی بیلدیرمك لازمدی آما ، پادشاهك خاص مسافری یاوری ایدی . جوهر آغا بر شی دیه‌مزدی . ایمپراطوریچه‌نك قایغی یانشدیغی زمان والده سلطان قیام ایدر کبی کورندی . ایمپراطوریچه کوله‌رك جوهر آغایه النی اوزاتمشدی . دوزیان طوطی فرنکجه بر شیلر سویلیوردی . ایمپراطوریچه‌نك نشئه‌سی آرتیوردی . جوهر اوژه‌نی‌نك یموشاق النی طوتوب والده‌سلطانك یانه‌کله‌سنه یاردم ایتمشدی . خادم ایدی ولکن کوزللردن خوشلانیردی . الده دکلدی . غشی اولوب کندیندن کچمشدی . بو سلطان چوق کون کورمه‌مش پالوزه‌تنلی بر سلطان‌ایدی . ایمپراطوریچه والده سلطانك یانه اوطوردقدن صوکره ، جوهر کوره‌کجیلره :

— قزل قایقدن ایراقلاشلق . آنده نامحرم وار . دییه خورداندی :

« تا تشریفاتجی کامل بك یوزینی سرای بروننده یانا دوندیرمشدی . الله ایچون
بر لحظه بیله کوزلرینی قالدیروب یان باقمامشـدی . کاملك یاننده‌کی عجمی فرنك اوغلانی
ساده‌جه کوتو باقینوب دوریوردی . قایق آچیلمشـدی . بکلر بکی سـاحلنه دوغری
دکزی یارارق کیدییورلردی . پرتونیال والده مادام دوزیانه :

— بر یول صور باقالم؛ آستانه‌یی ناصل بولیرلر ؟ دیدی . مادام دوزیان قرمزی
دوداقلرندن لطیف تبسملر اکسیك اولمیان ایمپراطوریچه‌یه والده سلطانك سؤالنی تکرارلامشدی .
ایمپراطوریچه ، حرم دائره‌سنده‌کی آلتون قفسلرده اوتوشه‌ن قارایاجقلر کبی جیویلداشارق
سویله‌شییوردی . آمان نه طاتلی طوطی دیللری واردی . هانی پرتونیال سلطان
فرنکجه بیلمیوردی آما ، قولاق ویردکجه اونك دیدکلرینی آکلار کبی اولیوردی .
ایمپراطوریچه کوله‌رك جواب ویردی :

— اوخ، اوکله‌دن صکره استانبولی کزمك نیتنده‌یم . باب عالی ، طوپقپوسرایی ،
سلیمانیه جامع شریفنی کورمك ایسترم . لطفاً سلطان حضرتلرینه صوریکز : روقسه‌للان
سلیمانیه ده مدفون دکلمیدر ؟

مادام دوزیان قزارمشدی . (روقسه‌للان) دیه بر قادین بیلمیوردی . والده سلطان
نره‌دن بیلیردی ؟ ایمپراطوریچه‌نك آرزوسنی یرینه کتیرمك مجبوریتنده ایدی . باشقه
درلو یاپامازدی . پرتونیال سلطانه ترجمه ایتدی :

— اوژه‌نی حضرتلری درعلیه‌یی کزمك ایسترلر . روقسه‌للان دیو بر قادین صورارلر .
سلیمانیه جامع شریفنده یاتدیغنی سویلرلر .

پرتونیال قادین افندی بر شی آکلامامشـدی . یوقسه فرانسه سلطانی دلیرمشمی
ایدی؟ روقسه‌للان .قادین نامنده کیمسه یوقدی . سلیمانیه‌یه نه دییه دفن ایدلمش اولسوندی .
بیله‌مزلکیده والده سلطانلق غرورینه یاقیشدیرامیوردی . اولسه اولسه بو روقسه‌للان
بر وقتلر صرافلق ایدن طائفهٔ یهوددن برینك مادامه‌سی اوله‌بیلیردی . والده سـلطان
بونی نره‌دن بیلیردی . او مقوله خاتونلر سرای اشیکی آشمش دکللردی :

— اول دیدیکی کیم بیلیر هانکی بازرکان حلیله‌سیدر . بز نه دیو بیله‌لم ؟ آنی
بیلسه صراف باشی ظریفی ایله خرستاکی بیلور . دونوشده جوهرله بر صوروشدیریرز .
مادام دوزیان ایمپراطوریچه‌یه توجه ایتدی :

— ظریفی ایله خرستاکیدن صوروشدیریله‌سنی وعد ایدرلر . والده
سلطان حضرتلری . دیدی.. ایمپراطوریچه اوژه‌نی دوداقلرینی ایصیرمشدی . والده سلطان
عثمانلی تاریخنی بپاسه‌یدی شبهه‌سز روقسه‌للانی‌ده بیله‌جکدی . بلکه‌ده خاطرلایامامش
اولوردی . فقط پادشاهك والده‌سی بر وقتلر سرایی پارمقلری اوجنده اویناده‌رق
(قانونی)یی صاراردوب صولدیران روقسه‌للان یاخود (خرم) سلطانی نصل بیله‌مزدی .
ایمپراطوریچه کوزلرینی قپایه‌رق مرلداندی :

ــ خرم سلطان .

دوزیان طوطی والده سلطانه :

ــ خرم سلطان دیو سویلرلر . بویله بر سلطان وارمیدر سرای همایونده ؟

پرتونیال قادین افندی کوزلرینی آچەرق باشنی ایکی یاننه صاللادی :

ــ والله ایناناماسونلر . سرای همایونده ایشته بن وارم . پرتونیال سلطان دیرلر . جنتمکان اقباللرندن مرادک والدەسی شوق افزا واردر . محمود عدلی قادینلرندن تریال ایسه یکجه خوشمه کیدر . آرسلانمه صادق بر قادیندر .

مادام دوزیان والده سلطانک سوزلرینی حرفیاً ترجمه ایدرایکن، اوژەنی کولمەمک ایچون دوداقلرینی ایصیریوردی . بکلر بکی ساحلنده ایمپراطوریچه طاقمی صف باغلامشلردی . آقشام سرای همایونه کان ندیمه قیز دخی اوراده ایدی . یاننده کیلره ایشته والده سلطانی اشارت ایدیوردی . ایمپراطوریچه دالغین کورونیوردی . ساحله چیقارلر ایکن ، مخصوص خنکار یاورلری سلام دورییورلردی . پرتونیال سلطان ایله ایمپراطوریچه عظمتله یکەرک یورییورلردی . سرایلی یاشماغی آلتنده آی یوزی بلیرن جاذب خزینەدارلر آردلری صیره کیدیورلردی . کوچوجک آیاقلری اوتانجلرندن طاشلر آراسنه طاقیلیوردی . دها آرقاده ایکی خادم آغاسی والده سلطانک هدیەلرینی باشلری اوزرنده طوتدقلری کوموش سینیلرده کتیرییورلردی . کورنلر ، جهاز کوتورییور صانیرلردی . ایمپراطوریچەنک زیاده خوشنه کیدییوردی . شو تورکلرک نه صمیمی حاللری واردی . عادتلری ده بر باشقه ایدی . مادام دوزیان اوژەنی‌نک سؤاللرینه اوتانوب قیزارق فیصیلدی قبیلندن جوابلر ویرییوردی . والده سلطان کچن یازدن بری بکلر بکی سراینه کلمەمشدی . اکثر زمانلرینی یشیل آغاجلری آلتنده سرینلەیەرک کچیردیکی سرای باغچەسنی ده اوزلەمشدی . آه ، هله سرایک حرم قسمنده بر حمامی واردی که ، دییەجک یوقدی . قیزدیرلدیغی زمان کمال حرارتندن انسان رنکنک آلی مورینه قاریشیردی .

عبدالعزیز خانک ارادهٔ سنیه ایله کوندردیکی شربتجی باشیلر مس قوقولی شربتلر ازوب حاضرلامشلردی . عرض نیاز قافلەایله آرقەاشی ایمپراطوریچەنک ندیمەلری آراسنه قاتیشمشلردی . والده سلطان چوق دورمامشدی . بر ساعت صوکره کلدیکی بردن‌یدی چفته سلطنت قایغنه بینەرک سرای همایونه عودت ایتمشدی . عبدالعزیز خانی صبرسزلغندن (نای) اوفلەیەرک یانیق تقسیملر ایدرکن بولدی .

— ٤ —

عبدالعزیز خان آقشامی صبرسزلقله بکلیوردی : یاتسودن صوکره یدی چفته ایله سسزجه بکلربکی ساحلنه چیقمق افکارندەیدی . ایمپراطوریچەیه خبر بیله ویردیرمک ایستەمیوردی . اویله آکسزین یاپیلان زیارتلرک ذوقی باشقەجه ایدی . تکلفه نه‌لزوم واردی ؟ ایمپراطوریچه ، پادشاه جهانک تشریفنی دوبوبچه شبهەسز آرزو ایدیلەبن

حاضرلقلرده بولنه‌رق ندیمه‌لرینی هپ
آیاق اوزره طوته‌جقدی . شویله بر
خلوت اوله‌رق تنهاجه باش باشه
ویروب ذوق چاته‌رق صفاسورمدکدن
صوکره ، عبدالعزیز خان نه دیه‌ه
راحتنی بوزه‌رق کیجه‌نك بر وقتنده
دولمه باغچه‌دن قارشی یقه‌یه کچسوندی !
بویله اوله‌جق اولدقدن غیری ،
وارسون فائده‌سز قوزی‌یی داغده‌کی
قوردلر پاره‌له‌سوندی .

والده سلطان بکلربکندن یاناقلر-
ینك آلی مورینه قاتیشوت قزارارقدن
دونمشدی بر خیلی یورولمشدی .
آرسلانه فرانسه سلطاننك سلاملرینی
صارقیدبیوردی . سلطان عزیز ،
سدیر اوزرینه‌یا کلامشدی. آغزینك
صولرینی آقیده‌رقدن دیکلایوردی .
والده‌سنه ایچندن کلوب کچه‌نلری
سویله‌یوردی . صایقلایوردی . کیمه
ال آیاق چکیله‌رك ایچه قراکاق
باصدقدن صوکره مابین همایون ریختمندن
یدی چفته ایله ییرتیجی شاهینلر
کبی دکز اوزرندن سوزولوب

فرانسه ایمپراطوریچه‌سنك استانبول
سیاحتنده بش آیلق سرعسکر اولان

حسین عونی پاشا

(عثمان فرید بکك قولکسیوننندن)

کیده‌جکدی . آه ، کیم بیلیر بکله‌نه‌ین زمانده چیقه‌کله‌سندن خاص مسافری نه‌قدر ممنون
اوله‌جقدی . یاردن‌ده اغیاردن‌ده خالی صحبتلر ایده‌جکلر ، طاتلیجه سویله‌شوب حرارتله
کوروشه‌جکلردی . بوکا ، جانی دایانیردی ؟

والده سلطان خنکاری قپودن کوروب خانم سلطاننك سلاملرینی سویله‌یه‌رك دائره‌سنه
چکیلمشدی . صویونوب دوکونه‌جکدی ، آردنجه‌ده عبدالعزیز خانك یاننه دونه‌جکدی .
پرتونیال قادین افندی چیقارکن عبدالعزیز خان تبسم ایده‌رك دیدی :

— برشی سویله‌مه‌دك . آنی نصل کوردك ؟ شالدن ممنونیت کتوردیمی ؟ ـم
آلتون ایشله‌مه‌لی قاشی بکه‌نه‌دیسه باشقه‌لرینی آراشدیروب تدارك ایتدیره‌لم .

— بکه‌نمزاولورمی ؟ سرورندن آغزلری بر یایلیردی‌کم ، کورمکه یاراشیوردی .
عرض نیازه پرلانطه یوزوکنی ویردی .

ایمپراطوریچه اوژه‌نی‌نك استانبول سیاحتنده
نافعه ناظری بولنان قشولیك

داوود پاشا

(عثمان فرید بکك قولکسیونندن)

— صاقین آلمامزلق ایتمه‌یه‌یدی.
زیاده عیب اولوردی .

— عرض نیاز یوزمه باقوب کوزلرینی قرپشدیردی . آلایمی دیمك استردی . باشمله اشارت ویردم . آندن صوکره آلوب تمنا ایتدی .

— تمناده‌می ایتدی ؟ الله الله. باق شونك ایتدیکی ایشه . صانکه قرق ییللق فرنك آدابی بیلورمش . ایمپراطوریچه سکا تکرار کله‌جکنی سویله‌مه‌دیمی ؟

— والله خاطرلامام . برشیلر سویله‌دی آما ، بن آکلامادم . ساعت سکزده آستانه طرفنه کچوب مسیره محللرینی تماشا نیتنده اولدیغنی بیلورم .

— سکزه دها درت ساعت وار . بن بیلورم . سکا دیدیکی مسیره دکلدر . طوپقپو ایله سلیمانیه‌یه کیتمك ایستر . فرنك دکلمی ؟ البت طوپقپویه علاقه کوسترر . سن دورمه ، یورولمشسك . عجبا ، عالی‌نك خبری وارمی ؟ واپورلرمزدن بریسی کوندرسه‌لر ایی ایدرلردی .

عبدالعزیز خان ، اللرینی اورارق قپوده بکلشه‌ن خزینه‌دارلردن بریسی چاغردی . دیشارده ایکنجی خزینه‌دار واردی . پادشاهك سسله‌نه‌سنه قولاق ویرمشدی . حضوره کیره‌رك بر کنارده دورمشدی. والده‌سلطان البسه‌لرینی صویونمق ایچون دائره‌سنه چکیلیوردی . خنکار خزینه‌داره اراده ایتدی :

— اورادن ، دولابدن شو دیویتله کاغدلریمی کتیر . سن‌ده بوراده بکله

خزینه‌دار ، قپاغی صدف قاقمه‌لی دولابی آچه‌رق عبدالعزیز خانك دیویتی ایله کاغدلرینی آلدی . خنکارك اوکنه چوکه‌رك آلتون دیویتی دیزی اوزرینه قویدی . قلمدانلقدن چیقاردیغی ساز قلمی عبدالعزیز خانه صوندی. پادشاه بحریه ناظری ندیم پاشایه بر تذکره یازه‌جقدی . تیز ، پیاله واپور همایونك نکار بکنه تحریکنی اراده ایده‌جکدی.

ایکی سطرده باشکاتب امین بکه یازیبوردی . مصلحت عجله ایدی . باشکاتبی حضورینه دعوت اوزون بویلی مراسمه تابعدی . ایسیمی ایکی اوچ کلمه ایله ؛ سرای برونه درت آتلی بر سلطنت آرابه‌سی کوندریلمه‌سنی اراده ایتمك کفایت ایدردی . سلطنت آرابه‌سی ، شبهه‌سز اوزه‌نی حضرتلری رکوبی ایچوندی . معیتلرینه‌ده ایکیشر توانا بارکیرلی درت آرابا تخصیصنی فرمان بیوریبوردی .

حشمتلو ایمپراطوریچه ، سکیزدن‌اول پرتو پیاله واپور همایونك بکاربکنه یاناشدیغنی کورنجه حیرتی آرتوب ممنونیتی زیاده‌لشه‌جکدی . هله ، سرای برونده اطرافنی صیرمالی ، صاقولی مزراقلی خنکار سواریلرینك ساردقلری سلطنت آرابه‌لرینی کوررسه ، کیم بیلیر نصل صبی چوجوقلر کبی سونجله صیچرایوب کوله‌جکدی ؟

سلطان عزیز ، قامش قلمی ایله ایکی تذکره‌یی‌ده یازوب بتیرمشدی . خزینه‌دار دیز اوستی وضعیتده بکله‌یوب دوریبوردی . شوکتلو پادشاه فرمان بیورمادن یرندن دورا کله‌مزدی . عبدالعزیز خان تذکره‌لری بوکارك اوزاتدی :

— آل بونلری . آما سن الکله طلحه‌یه ویر . جوهره دخی اولور . ایکیسنك فرقی یوقدر . (امینه) کوتورسونلر . وقت فوت ایتمه‌دن اجابته باقلسون . صوکنی کندیلری دوشونسونلر .

خزینه‌دار یر اوپوب تمنا ایده‌رك کری چکیلدی . ایچ مردیوان باشنده والده سلطان خزینه‌داری جوهر آغایه تصادف ایتمشدی . تذکره‌لری جوهره اوزاتدی :

— افندمز ، ار...ه بیورردلر دورمایوب باشکاتبه کوتوره‌سك . دیدی . جوهر کیجه صباحه‌قارشی اون‌آتی بیك کیسه بها ایله آلنان شالك بدلی ایشی ایچون پرتونیال سلطان نزدینه کیدیبوردی . رمنی شالجی ، سند کتیره‌مشدی . یوزده یکرمی نقصاننه جوهر آغا ایله اویوشوب اوزلاشمشدی . ایشته بر پارتیده بش اون بیك آلتون اورمش‌اولیوردی . جان‌آله‌جق مسئله دورورکن ، ما بینه تذکره کوتورمه‌نك صیره‌سیمی ایدی ؟ نه یاپابیلیردی ؟ بلکه‌ده خنکار عجله بر شی ایچون باشکاتب امین بکه اراده بولیوردی . بکله‌ده‌مزدی . والده سلطانله نه زمان اولسه حساب کوریله‌بیلیردی . ذاتاً آله‌جقلی رعایادن ارمنی‌نك بری ایدی . بکله‌مه‌یوب‌ده نه‌یاپابجقدی ؟ عبدالمجید خان زماننده سرایه‌اوشوشوب عرضحال‌ویره‌رك سرعسکر رضاپاشایی صیقیشدیران‌بازرکانلر کبی‌یاپامزدی‌یا ؟

باشکاتب یرنده‌می بیلمم ؟ لکن بر کره واروب بقایم . یوقسه کاور عرض ایده‌رم . افندمزه بویله‌جه رفع ایده‌سك . دیدی .. خزینه‌دارك الندن کاغدلری‌آلدی . قوینه سوقدی . انجه اوزون باجاقلریله مردیوانلری پرکارلیه‌رك اینمکه باشلادی . والده قپوسندن چیقوب جاده‌یی دولاشه‌رق مابینه‌اولاشمق خیلی مشکل‌ایدی . معایده صالونی طرفندن خنکار دائره‌سنه کچمك مناسبتلی دوشیوردی . اورادن مردیوانلری اینه‌رك

امین بکك یاننه وارابیلیردی . . . .

. . . .

سلطان عزیز بو پنجشنبه آقشامی بر قاچ تك ساقز ماستیقه‌سنه رغبت کوسترمشدی. کوزلری مخمورلاشمشدی. یاناقلرینك صقال قیللرندن آزاده طرفی آماسیه الماسی کبی قیزاروب پوتره‌کله‌نمشدی . آقشام یمکنی خاص اوداده آیریجه یه‌مشدی. والده‌سلطانی حضورینه قبول ایتمه‌مشدی . کونش باتارکن بکار بکی ساحلنه یاناشوب سرای همایون پیشکاهنه عودت ایده‌ن پرتو پیاله واپورینی کوزه‌تله‌یوب دورمشدی. ایشته پرتو پیاله دمیرآتیور، دکز یوزنده قزل قبوقلی نارلره بکزه‌ین شاماندیره‌یه بند اولونیوردی . دیمك که خاص مسافری کزوب طوزدقدن صوکره بکار بکی قصرینه چکلمشدی . نره‌ده‌یسه چنکل کوی و اسکدار طرفلریله قندیللی ساحللرنده ایشیقلر یانمایه باشلایه‌جقدی . والده سلطان اوچ کره خبر یوللادیغی حالده ، خنکار رخصت ایسته‌مکه کلنلری بر کوزل آزارلایوب باشندن دفع ایتمشدی . اویله یا بویله ایچلی زماننده اوزون بویلو چکه یوروب قفا یاطلاده‌جق زمانده دکلدی . اقباللر ایچنده زیاده محبتله‌ندیکی (کوهری)قادینی بیله باشدن صاووب آتلاتمشدی . بر کره سرای همایون مؤذنی یاتسو اذانی اوقوسون ، او زمان یاپیله‌جق کیزلی ایشلری واردی :

— بن مابینه کیده‌رم . مصلحت مهمجه‌در. دیه،اصولتله مابین‌قسمنه‌کچوب،کیسه‌یه سردیرمه‌دن ریختیمدن یدی چیفته سلطنت قاییغنه بینه‌رك ویر النی‌بکاربکی دیه‌جکدی. کونش ایجه باتمشدی‌ده ، قحبه زمان بر درلو کچمیوردی .

یاتسودن یارم ساعت اول ، صدر اعظم عالی‌پاشا مابین‌همایونه اوغرامشدی. عبدالعزیز خانك حضورینه چیقمق ایستیوردی . حرمسرایه مخصوصاً خبر کوندرتمشدی: خاکپایه اهم ایشلر ایچون یوز سورمك دیلرم . دیدیرتمشدی . بونلرك صیره‌سیمی ایدی ؟ صباح اوله خیر اوله . تام ایش باشه دوشدیکی آنلرده ایشی یوقدی‌ده، عالی‌نك روسلری چکیشدیره‌رك انکلیزلرله فرانسزلری کوك یوزینه‌چیقاراجنی‌ماصاللرینیمی دیکلیه‌جکدی ؟ عالی‌نك کوتو طبیعتلرندن بری‌ده پولتیقه دردی‌ایدی. الك‌راحت‌وآسوده زمانلرده جامی قیریلوب سونن فنر کبی اورتالنی ظلمت دومانلرینه‌بوغوویریوردی. عالی پاشا شوکتلو افندیسنك :

— علی‌الصباح کلسون ، اوزونجه بویلو سویله‌شورز .

جوابنه اصرار ایتمشدی :

— ثانیه فوتنه تحمل یوقدر . صباحه ایش ایشدن کچر . ارادهٔ همایونه انتظارده‌یم. دیه اصرار ایله‌شدی . واسطه مصاحب هاشم آغا ایدی . هاشم آغا خوندن نیتربیوردی . صدر اعظمك سوزلرینی هیبتلو خنکاره عیناً نقل ایده‌مزدی . عبدالعزیز

خانك تكرار حضورینه كیرمشدی. پادشاه هر شیٔ اكلامقده كجیكمه‌مشدی . عالی‌نك كچی طبیعتلی بر معند آدم اولدیغنی اعلا بیلیوردی . هاشم آغایه كوزلرینی آچه‌رق النك ترسیله اشارت ایتدی :

— چیق بره حریف . سكا كیم بو رتبه جرأت ویرر ؟ بر دها یوزینی كورمیه‌یم. صدر اعظم اوله‌جق آدمی‌ده دفع ایله . شیمدی نه او صبرامیدر ؟ بر آقشامده‌راحت قالمایالمی ؟ اوتانوب صیقیلمق یوقمی سزلرده ؟

هاشم آغانك قورقوسندن دوداقلری چاتلایه‌جقدی . عبدالعزیز خانك طبع همایونه بر كوزه‌ل آشنا ایدی . ایشته پادشاه كیمسه‌نك یوزینی كوره‌رك یوزینه سوز سویله‌دوب دیكلمكه تحمل ایده‌میوردی . كیم بیلیر ، ینه نه‌یه جانی صیقیلمشدی ؟ تخت سلطنته كچدی كچه‌لی بر عالی پاشادن چكینیوردی. حال بویله ایكن ، بو آقشام صدر اعظمی‌ده طانیمیوردی. حضوره قبول ایتمك ایسته‌مه‌مسندن، هر شی آچیق بیان آكلاشیلیوردی . جلاللی دملرنده اكسیك زیاده لاف سویله‌نه‌مزدی . اراده‌سنی یرینه كتیرمكدن غیری چاره یوقدی. هاشم آغا یردن تمنالر ایده‌رك كریله‌یوب دیشاری چیقدی . ئه‌ه ، سلطان عبدالعزیز بوسبوتون سربست قالمشدی . شبهه‌سز هاشم صدراعظمه كیده‌رك قویروقلی بر یالان اویدورویره‌جكدی : افندم سزی قبول ایتمك ایسته‌مزلر . ده دییه‌مزدی‌یا ؟ وقت كچمك نه‌در بیلمیوردی . یاتسو بر درلو كلمیوردی . اورتاق خیلی قرارمشدی. بكلربكی ساحلنده یانان (غازلر) سرای همایون باغچه‌لرنده ایشیلدایوب سونن آتش بوجكلرینی آكدیرییوردی . خنكارك مسافر خاصی شو ساعت بلكه‌ده یمكنی یمش ، ندیمه‌لرینه یول ویره‌رك كوندوزك یورغونلغنی كیده‌رییوردی . آه ، بكلربكنده بر حمام واردی كه مرمرلری بیله ترله‌یوب رخاوتله اسنه‌دیكی زمانلرده قورنا باشنده انسانك ایلیكی كمیكی كه‌وشیوردی . عبدالعزیز قارلی فورطنه‌لی هوالرده صیجاجق حمامجقده بورننك اوجی ترله‌یه‌رك آز جنبشلری یاپوب ایتمه‌مشدی ؟ آكلایان بری‌یه كلسون ، دیدكاری نه قدر یرلی یرنده بر سوزدی ؟

محتمل ، اوژه‌نی حضرتلری‌ده ، ایكیندیدن بری استانبولده كزوب توزاماقدن یورولارق شو آنده دیوارلرنده حرارت دالغالانان حمامه كیرمشدی . بلكه ، اوراده كوموش طاسلرله صو دوكونه‌رك عرض نیاز قالفه‌یه آیاقلرینی اوغدیرییوردی . البت ، عرض نیازه اوغدیره‌جقدی . ندیمه‌لری بویله برشیٔ بیلیرلرمیدی؟ نره‌دن كوره‌رك بلله‌مش اوله بیلیرلردی؟ بو فرنك قادینلری نه مراقلی شیلر اولیورلردی . باشقه عالملره عائد حظوظاته جوشقون بر دوشكونلكاری واردی . آلاتورقه حماملره كیم بیلیر نه رتبه آییلوب بایلیورلردی؟ حالنكه فرانسه سراینده‌كی (بانیو) دیدكاری په‌سته‌ن كرانی شیلرده ذوقمی واردی ؟ ایشته كچن سنه ایسنی كورمش اكلامشدی. باتاقلره یاتوب سرینله‌مكه چالیشان دومبایلر (ماندا - جاموس دیمكدر) كبی بانیو یالاقلرینه بوغازه قدر كومولمه‌نك كیفی‌می اولوردی؟ صیجاقدن قبه‌سنده‌كی بدز تامه بكیزه‌ین منفذلرك قالین جاملری ترله‌ین بوغولی حماملر

نره‌ده‌یدی ؟ سلطان عزیزك ینه کوزلری دومانلانمش ، نفس عزیزی صبرسزلق اوددی ایله یانغینه باشلامشدی . بر نبذه (نای) ه رغبت بویوره‌رق روحنده‌کی هجرانی تشفیه ایتمك ایستیوردی . مؤذن حضرت شهریاری ، سرای همایونی چینلادیوردی . نهایت یاتسو چالمشدی . خنکار یان کلدیکی سدیردن یایدن قورتولان اوق کبی اوغرایوب دوغروله کلمشدی . سیف صارمی اوراده دیوارده آصیلی دوریوردی . قپویه هایقیردی :

— کیم وار اوراده ؟ قلنجمی قوشانمق ایسترم .

خزینه‌دار جاریه‌لرك اوچی دردی بردن اوشوشمشلردی . عبدالعزیز خان خاص اوداسك اورتاسی‌نده برجلاللی دوریوردی . قاشلری چاتیقدی . خزینه‌دارلر مرصع سیف جلادتی آله‌رق پادشاه جهانك بلنه کمرله‌مشلردی . سلطان عزیز اوفکه ایله سویله‌دی :

بن مابینه کیدرم . والده‌م صوروب سؤال ایدرسه ، افندمز بر مهمجه ایش ایچون کیتدی دیرسکز . صاقین باشقه شی سویلیه‌یم دیمه‌یك . صوکره سزبیلورسکز . قاریشمام .

جاریه‌لر کوزلرینی اوکارینه ایندیرمشلردی . شوکتلو خنکار عظمتلوجه یورویه‌رك قپویه دوغرو صالینه‌رق کیدیوردی . نازله قوشوب نیازلرله اوده قپوسنك جویزنناداریی آراله‌یه‌رق آردینه دایادیلر . سلطان عزیز یوزینی دیواردن یانا دونه‌رك :

— ایسته‌مم ، کیمسه آردمدن کلمه‌سون . هم نشئه‌مك سلطانه مقید اوله‌سکز . حکیم باشی‌یه خبر صاوولسك . دیدی . مابینه کچن قپویه نهایتله‌نن قوریدوره یورودی . خزینه‌دارلر شاشقینلقله خاص اودا اوکنده قالمشلردی . مابین همایونده‌کی خنکار دائره‌سی قسمنده ان جن یوقدی . عبدالعزیزخانك بویله وقتسز حرم سرایدن چیقه‌رق مابینه کچیویره‌جکنی کیمسه‌لر دوشونه‌مه‌مشلردی . خزینه‌دارلرده پادشاهك اوکی صیره خبر ویره‌مه‌مشلردی . صالقیملی آویزه‌لر قوریدورلری آیدین ایدیورلردی . خنکار بربرده‌ا کلنمیه‌رك (ذوالوجهین) صالونندن کچوب ، قلینجنی یوشاق خالیلر اوستنده سوریه‌رکدن درت باشلی مردیوانلردن اینمکه باشلامشدی . آلت قات مدخل صالونده بر قاچ دائره خدمه‌سی واردی . بر کوشه‌یه چکیلمشلردی . باش باشه فیصیلداشوب سویله‌شیورلردی . عبدالعزیز خانی کورمه‌مشلردی . خالیلردن آیاق سسلری ده ایشیدیلمیوردی . سلطان عزیز مردیون قپوسی اوکنده دورارق دیك سسله اراده ایتدی :

— نه سویله‌شوب طوروریسکز اوراده ؟ هانی یا فخری ؟ حافظ نره‌ده ؟ میدانی بوش بولان فاره‌لر کبی کوس کوس نه‌یه دولاشوب طوروریسکز . .

خدمه‌لر قورقولرندن یرلره‌قپانمشلردی . برینك دوداقلری چاتلامشدی . قولای دکل ، ایدی . آکمزین قارشیلرینه چیقه‌رق غضبله سویله‌نن پادشاه ایدی . شیمدی نه یاپاجقلردی ؟ عبدالعزیز خان ، صالون اورتاسنده دورمشدی . صاغ ألنك آیه‌سنی بر اوجی یرده سوروتن قبوریق قلیجنك مرصع قبضه‌سنه دایامشدی . کورقاشلری کمال غضبندن بر

چاپیلوب قوسله‌نمشدی . که‌باقق جسارته باغلی شیدی . صول طرفده‌کی مابینجیلرك دائره‌سنده‌ده سس ، صدا یوقدی . بسبللی اونلرده محبت قزغانی قایناذوب طاشلیجه صحبتلره کیریشمشلردی . خدمه‌لردن آچیق کوز بری خنکارك آرقه‌سندن دولاشه‌رق مابینجیلر دائره‌سنه کیرمشدی :

ــ افندم . . ولی‌نعمت افندم . دیوانخانه‌ده اکله‌نورلر . دییه بیلدی . وقپونك اشیکنه بیغیلدی . ایچرده فخری بکله حافظ محمدبك واردی . بر قناپه اوزرینه یاکلامشلر داما اوینیورلردی . ایکیسی بردن زاغار کوره‌ن طاووشان کبی آتیله‌رق دیشاری‌یه فیرلامشلردی . خدمه خلاف سویله‌مه‌مشدی . ایشته شوکتلو پادشاه اوراده صالونك اورتالق یرنده قلنجنه دایانمش دوریوردی . حافظ محمد بك ایلروله‌مکه جسارت ایده‌مه‌مشدی . سلطان عزیزك طبعنی بیلدیکی ایچون یوق یره اولمیه‌جق سوزلر ایشیده‌رك خاشلانوب بایلامقدن قورقشدی . فخری بك ایچون بو تهلکه یوقدی . خنکارك کنج و یکی یاقه مابینجیسنه توجهی واردی . . فخری بك اوکنی قاووشدیره‌رق ایلروله‌دی . یردن تمنا ایدوب کریله‌دی . سلطان عزیز تبسم ایتدی . بر آنده حدتی یکمشدی :

ــ سن بوراده‌میدك ؟ ایی ایتدك ده‌سن کلدك . آفرین . باق یدی چیفته‌حاضرمی ؟ بر کیجه تفرجی ایتمك ایسترم . دیدی . نره‌یه کیده‌جکنی سویله‌مه‌مشدی . بوکا مجبورده دکلدی . افندی خدمتکارینه یاپمق ایسته‌دکلرندن حساب ویره‌جك دکلدی‌یا ؟ فخری بك سرسر سردیوه‌نلردن قوشارق ریختیمه چیقمشدی . سلطنت قایغی اوراده حاضر بکلیوردی . قایقجیلره :

ــ افندم تشریف ایده‌رلر . آمان ، الله و رسول عشقنه دقتلی داورانك . دیدی . . تکرار کری‌یه دونمك ایسته‌دی . عبدالعزیز خان مابین سردیوانلرینی اینییوردی . .

دکز عنادینه سا کندی . صولر اویویور کبیدی . عبدالعزیز خان مابین همایون سردیوه‌نلرندن کیزلیجه باقان حافظ محمد بکك کوزلری اوکنده سلطنت قایغنه بینه‌رك یان کلمشدی . فخری بك‌ده قارشیسنه آلمشدی . یدی چفته ، شکار پشنده سوزوله‌ن شاهینلره بکزبیوردی . ریختیمدن یاغ کبی قایه‌رق آچیلمشلردی . هوا قرا کلقدی . شوراده بوراده ایمپراطوریچه شرفنه یاقیلان دونانما فنرلری سه‌چیلیوردی . چوق‌کچمه‌دن بکلر بکی ساحلنه یانا شاجقلردی . فخری بك پادشاهك قارشیسنده ال پنچه دیوان دوریوردی . نره‌یه کیده‌جکلرینی بیلمیوردی . عبدالعزیزخانك کوزلری دالغین دوریوردی . سوزوك کورینیوردی . قلنجنی آپیشنه آلمشدی . ایکی الٔنك آیه‌سنی مرصع قبضه‌سنه قویمشدی . خلیا ایچنده کبی کورونیور ، دوداقلری خفیفجه تیتریوردی . کوره‌کجیلر نه طرفه کیده‌جکارینی بیلمیورلردی . فرمان همایون چیقمامشدی . صورامنلردی . سرای آچیقلرینه کلدکاری زمان ، عبدالعزیز خان فخری بکه میریلداندی :

ــ بکلر بکنه چکسونلر . خاص مسافرمزی کوره‌سیمز کلدی . مابینجی فخری بك کوشك پرده‌سنی آرالایه‌رق قایقجیلره خنکارك اراده‌سنی تبلیغ ایتدی . کذرکاهده‌کی

زرهلی کمیلرده قندیللر یانیور ، دیرکلر دوغروقلرینه قدر ایشیقلر ایچنده کورونیوردی . ایشنه ، عبدالعزیز خانك مخفیجه بکلر بکلنه کیدیشندن کیمسه‌جکلرك خبری یوقدی . پادشاه جهان اویله آرزو ایدوب بویله ایسته‌مشدی . یدی چیفته قراروب قاینانشان بوغاز صولری اوزرنده قزاق یاپیوردی . کورکلردرین صولره دالارکن کومبوردییورلردی . بکلر بکی ساحلی ایبدن اییه سه‌چیلیوردی . ساحل کنارنده قزل مشعله‌لردن کولکه‌لری آردلرینه عکس ایدن ضبطیه‌لر دولاشیوردی . چوق کچمه‌دن ، اوژه‌نی حضرتلری شوکتلونك سسسزصداسز کندی آیاغنه‌قدر کلدیکنی ایشیدوب کوره‌رك شاشیره‌جقدی . اوراده شبهه‌سز کاملك واردی . کامل بجریکلی برتشریفاتجی ایدی . اویله اولماسه‌یدی عبدالعزیز خان خارجیه تشریفاتجیسنی ایمپراطوریچه‌نك ماینجیلکنه الیق کوررمیدی ؟ خنکارك بو کیجه‌کی زیارتنده بك ترجمانه‌ده احتیاجی یوقدی‌یا ؟ خاص مسافری ایله شویله بر قاچ ساعت باش باشه آکلاشوب دیکلشه‌رك وقت کچیرمك ایستیوردی . رسمی زمانلرده‌کی کبی آراده نقل واسطه‌سی اولاجق آدملره نه احتیاجی واردی ؟ بو مقوله تکلفلر ، یکی طانیش اولانلر ایچوندی . عبدالعزیز خان ایله اوژه‌نی حضرتلری بربرلرینی یکی کورمیورلردی‌یا ؟ یکی یقه دوستلقلری‌ده یوقدی . هنوز پارس خاطره‌سنی اونوده‌جق قدر زمان کلوب کچمه‌مشدی . انسانك عمری وفا ایتدکدن قایری ، یوز دوقسان بش سنه‌ده یاشاسه ، پارسده کچن رؤیالی ذوقلری اونوتمق قابلمی ایدی ؟ آه ، اونلر نه کونلردی ؟ ذوق ایله صفانك قاریشه‌رق حرارتلی روحلری بایلدوب ازه‌رك خربالادیغی دملر هیچ اونودیله‌بیلیرمی ایدی ؟

عبدالعزیز خان فخری بکه سویله‌دی :

— باق سکا نه سویلرم . ایوجه قولاق وبر . حشمتلو ایمپراطوریچه نزدینه حق کیرمك دیلرم . کاملك قولاغنی بوکرسك . یانغزه کلمیم دیه‌سون . هم اونك یاورلرینی دخی اویالایوب طورسون .

فخری بك ولی نعمت افندیسنك سویله‌دکلرندن قطعی معنا چیقارامیوردی . خنکار نه دیمك ایستیوردی . پادشاهك عقلنه خفت طاری اولماسی امکانده‌میدی ؟ باشنی اوکنه اکه‌رك قزارمشدی . عبدالعزیز خان کولومسه‌یه‌رك تکرارلادی :

— کیجه وقتی کیتمه‌مزه ایی ایتمه‌دکمی ؟ سن نه‌دیرسك ؟ ایمدی ایمپراطوریچه‌نك اویودیغنی‌می صانیورسك ؟ آما ، سن یورغونجه‌در . یاتمش اوله‌جقدر . دییه‌جکسك . دوغری دکل . سن برکره ایجه تحقیق ایتدکمی ؟ فرنکلر غروبده تونه‌ین طاووقلره بکزه‌منلر . آنلرك یکجه تکلفلری واردر . بانیوا یدرلر . بانیو نه‌در بیلیرمیسك ؟ اویله نه یوزمه بون بون باقوب دوررسك . آنلر ، بزم کبی حمامه کیرمنلر . کیرسه‌لرده کیسه یرینه انواع عطره بولانه‌رق کوکسلرینی ودیزلرینی اوغوشدیریرلر . انسان راحت اولور .

خنکار سویله‌دکجه ، فخری بکك عقلنه بیك درلو شیلر کلیوردی . پادشاه جهانك کوزلری ، کیجه‌نك قرا کلغنده بر باشقه هیئتله پارلیوردی . بو کیدیش بکده باشدن

آشیریلوب صاوریله‌رق آتیله‌جق کبی دکلدی . یدی چفته ساحله یناشمشدی . شمدی نه‌یاپاجقلردی . خنکار بوغولور کبی سویلیوردی :

— اوکم صبره کیت . بن بوراده بکلرم . کامله سویله . آما قولاغنه سویله . افندمز کلور . یاورلری برطرفه آشیرماکی فرمان ایدر . دیو ، سویله . صاقین اونوتمایاسك . کوزلرکله قصردن صاوشدقلرینی کورمه‌دن کیرویه کلمه . شورده‌کی ضبطیه‌لری ده برطرفه صاو .

فخری بك سلطنت قایغی کوشکندن ایکی قات اوله‌رق ساحله طیرمانوب چیقمشدی . ایلرده ضبطیه‌لر کزینورلردی . آقشامدن طوتوشدیریلان قزل آلولی مشعله‌لر جانسز یانیورلردی . بسبللی زیفتلری توکنمکه یوز طوتمشدی . ماینجی ساحله چیقدقدن صوکره ، عبدالعزیز خان قایقده دومن طوتان شالوارلی آدمه خومورداندی :

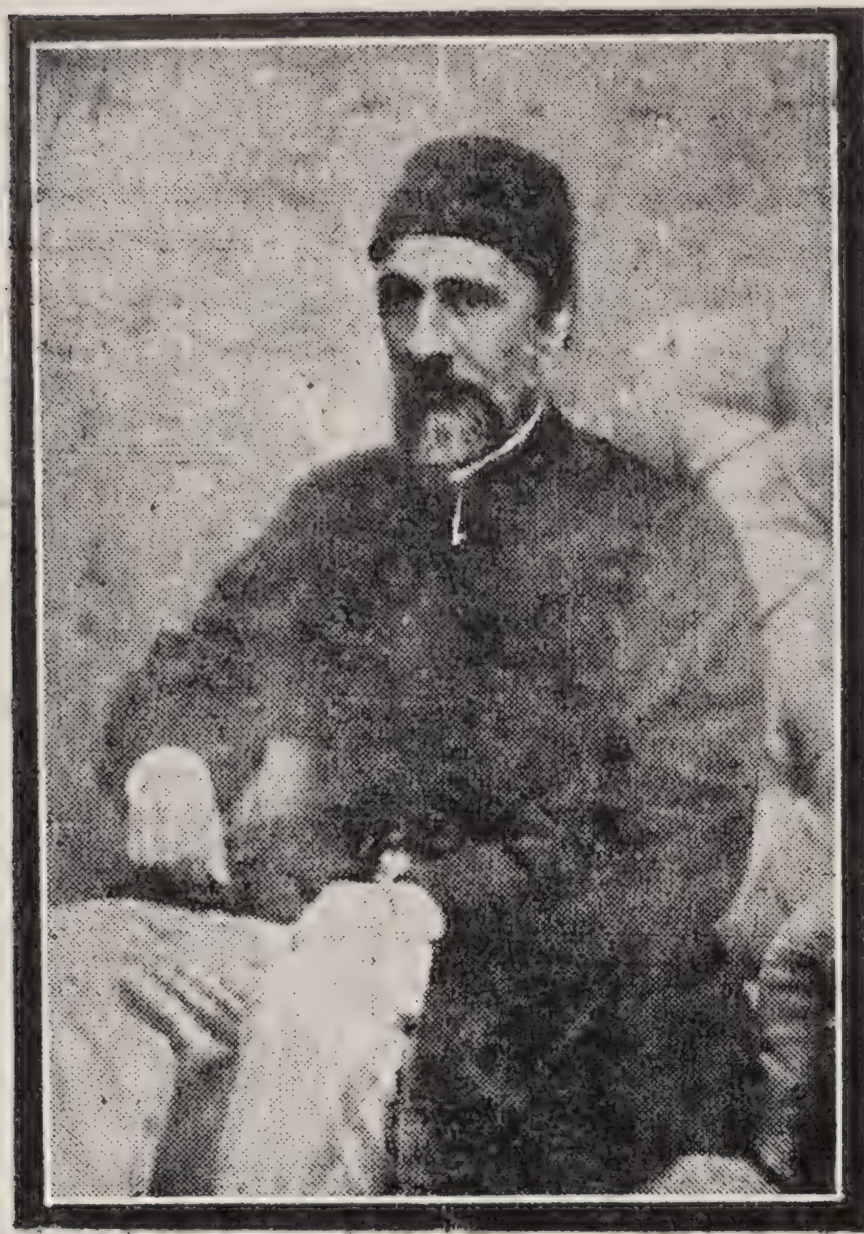
— آچیل بهٔ حریف . آز آچیقده اکله‌ش .

قایق کری یه دونه‌رك اون بش مترو آچیقده دورمایه باشلامشدی . فخری بکك باناشه‌رق بر شیلر سویله‌دیکی ضبطیه‌لر عجله ایله برر طرفه صاوشیورلردی . سلطنت قایغنده خنکارك صبرسزلغی آرتیوردی . آه ، بویله خلجانلی دملره بتون بر عمر فدا ایدیله‌بیلیردی . عبدالعزیز خان تختنه کچدیکی زمان اوزرندن تمام سکز سنه آشدیغی حالده بورتبه قلبنك چارپارق کوزلرینك دومانلانوب قراردیغنی بیلمیوردی . اللری ایله دیزلری تیتریوردی . فخرینك تشریفاتجی کامله کیتدیکی خیلی اولمشدی . بلکه‌ده یاپاجغنی یاپمش ، کیری دونیوردی . نره‌ده‌یسه چیقاکلوب :

— افندمز بیورسونلر . قصر همایون اغیاردن خالی قالمشدر . دیه‌جکدی . ایشته نه اولورسه ، اوندن صوکره اوله‌جقدی . عبدالعزیز خان ایمپراطوریچه‌نك ندیمه‌لرندن چکنیوردی . اونلر ، خانملرینك ذوقنه خدمت ایدر برر محرم واسطه‌دن باشقه شیلر دکلدی . حشمتلونك ایچی دیشنی کندندن اعلا بیلمك لازمدی . الا ، او بانچاریاناقلی پوهو کوزلی یاورك وجودی خوش کوریله‌مزدی . اوته کیلر نه‌یسه نه ایدیلر ، فقط قان بکزلی یاوره تحمل کوچدی . دهاسی واردی . عرض نیاز قالفه ایله ابرو کمان ایمپراطوریچه‌نك ندیمه‌لرینی برر طرفه چکه‌رك اویالایه‌بیلیرلردی . ایکیسی ده مکار جاذولردن دها عیار ایدی بو ایشلرده اهلالکلری زیاده‌جه ایدی . عبدالعزیز خان کمال امنیتندن بری ایله اکتفا ایتمه‌یه‌رك ابرو کمانی ده خزینه‌دار عرض نیاز قالفه‌نك یاننه قاتیشدیرمشدی . ذاتاً عرض نیاز آقشامدن درسنی آله‌رق بکلربکنه یوللانمشدی . بلکه‌ده ، ایمپراطوریچه‌یه اصولجه آچیلوب خنکارك کیزلی زیارتندن دم اورمشدی . سلطان عزیز یرنده قرار ایده‌میوردی . ماینجی فخری بکك ساحله دوندیکنی قرا کلقده سه‌چر کبی اولمشدی . قایقجیلره کوکره‌دی .

— تیز ساحله یاناشك . آما ، سسز یاناشك .

یدی چفته ، دیوار دلیکلرینه صوقولوب آقان ییلانلر کبی فیشیردایه‌رق ساحله یاناشمشدی . فخری بك سونیج ایچنده‌یدی . کوزلری کولیوردی . یردن تمنا ایده‌رك مرلدانوب عرض ایتدی :

ایمپراطوریچه اوژه‌نی‌نك استانبول سیاحتنده صدراعظم بولنان مشهور

عالی پاشا

(عثمان فرید بكك قولكسیوننندن)

ــ یاورلر صاوولمشدر .
افندمز رغبت بیورسونلر .
سلطان عزیز کوزلری پارلیه‌رق تبسم ایتدی :
ــ آفرین سکا . ایشته بویله اوللی . البت مکافاتکی کوررسك ..
ایمپراطوریچه ، بکلربکی قصرنده عرض نیاز قالفه‌نك (فندینه) اوغرامشدی : سرای حمامنده قالفه ایله خلوت اولمشدی . عرض نیاز ایمپراطوریچه‌نك یوشاق بازولرینی اوغوشدیریوردی . ابروکمان ، آرد خلوتده ، اوژه‌نی‌نك ندیمه‌لری ایله بربرلرینه صو سرپیشدیروب ذوقله‌نیورلردی . کوموش طاسلر اوزرینه بزکروب صابون کوپوکی چیقارارق سرای حمامنك بوغولی قبه‌لرینه اوچوروب اوفلیورلردی ..
فخری بك آشاغیده بکلیوردی . سرای خلوت ایدلمشدی . عبدالعزیز خان حمام دائره‌سنه ایلرله‌یوب کچمشدی ...

. . . .

ــ ٥ ــ

تشرین اولك اوچنجی جمعه کونی صباحی ، شفق آتوب صباح سرینلکی تازه حمامدن چیقان یورغون واورسه‌له‌نمش وجودینی اوشودیرکن ، عبدالعزیز خان دوله باغچه سراینه دونمشدی . شفق سوکوب اورتالق آغارنجه‌یه قدر ، بکلربکی حمامنده کچیردیکی ذوقی عمری اولدقجه اونوداميه‌جقدی . آه ، او طاتلی ورخاوتلی دملر اونودیلر کبی شیلرمی ایدی ؟ چوق کونلر اولیوردی که ، پادشاه جهان شویله صیرتنی قزدیروب وجودینی ترله‌دن خوشجه بر حمام صحبتی یاپمقدن محروم قالمشدی . قوی و صیقدقجه انسانك کمیکلرینی چتیرداتان ارککلرك قدرینی بیلن اولغونجه قادینلرله بزم‌اولوب خلوت قیلمه‌نك باشقه‌جه صفالری واردی . بونی بیلن آکلایوب تقدیر ایده‌بیلیردی . سلطان عزیز یدی چیفته سلطنت قایغی ایله سرای همایونه دونرکن ، صباح روزکارینك تشرین

اول آیلرنده‌کی سرینلکنی دویوب حس ایتمه‌مشدی بیله . یارم ساعت اولکی متزاید حرارتك دومانلری، البسه‌سی آلتنده بوغولانیور کبیدی . بو نه‌طاتلی و غنجیقلایجی خیال ایدی . که، عبدالعزیز خانك روحنی صاروب تا ، جان اوینی برومشدی. صدقلی نعلینلرله سکه‌رك قورنا باشلرنده کوشه قاپماجاسی اوینامامشلردی ؟

فخری بك یدی هفته سلطنت قایغی کوشکنده اویقوسزلقدن شیشیلمه‌ش کوزلریله خنکاری سوزییوردی . قوجه پادشاه هیبتلو وجودیله بر قاچ ساعتجق ایچنده چوکوویرمشدی . عکسی کبی ، اوکله‌دن اول جمعه سلاملغنه‌ده چیقیله‌جقدی . نره‌ده‌یسه ، اوچ درت ساعت کچمه‌دن خلق بشکطاش پیشکاهنی دولدیروب طاشیرارق دالغالاندیره‌جقدی . ایمپراطوریچه‌نك سلاملق رسم عالیسنده حاضر بوله‌جغنی بر کون اول استانبولده‌کی جراند بیله نشر ایدوب خبر ویرمشلردی . عبدالعزیز خان یورغون هیئتی ایله نه زمان یاتوب هانکی ساعتده طاتلی اویقولرندن بی‌دار اوله‌رق سلاملغه چیقاجقلردی ؟ پادشاهك اومورنده دکلدی . سلطنت قایغی دکز اوزرنده قوش کبی سوزولوب سرای همایونه یاقلاشدیغه کیجه‌نك مخمورلغی ایله اسنه‌یه‌رك اوفلیوردی . بو نصل ایشدی ؟ خنکار ، حرمسرایه چکیلدیکی زمان اورته‌لق ایپدن ایی‌یه آغارمشدی . چوق کچمه‌دن کون دوغاجق ، هوا ایی کیدرسه ، تشرین اول کونشی بوغازك کوك صولرینی پرلداته‌جقدی . شویله خاص اوداده بر ایکی ساعتلق شکرلمه کسدیرمك الك چیقار طرفی ایدی . خاص اودا اوکنده نوبتجی جاریه‌لر اکله‌شیورلردی . سلطان عزیزك صباحه قارشی کله‌سنی نه‌یه حمل ایده‌جکلرینی بیلمیورلردی . خنکارك مابین دائره‌سنده دولت ایشلری ایله پك مشغول اولدیغنی صانیورلردی . پادشاه یواشجه خاص اودایه کیرمشدی . تازه شربت چکیدشدیره‌رك ایپکلی سدیر اوزرینه یان کلمشدی :

— بنی ، سلاملقدن اول اویاندیرك .

دییه، کیرپیکلرینی قاپه‌یه‌رق خورولداماپه باشلامشدی . چوق یورغوندی . فخری بك مابین قسمنده قالمشدی . قرنا دائره‌سنده بر قولتوق اوزرینه صیزمشدی .

سلاملقدن اول ، عالی پاشا ایله پارس سفیری جمیل پاشا بکلر بکنه کچمشلردی . ایمپراطوریچه‌یی آله‌رق دوله باغچه سرای همایونه کتیرمشلردی. ایمپراطوریچه‌نك نشئه‌سنه دییه‌جك یوقدی . کردن قیروب کوز سوزه‌رك صدر اعظمه التفات ایدیوردی .

اوژه‌نی ، جاملی کوشکدن جمعه سلاملغنی سیر ایتمکه کلمشدی . صباح ایرکندن صدراعظمله حربیه ناظری محمود ندیم پاشایه (له‌ژیون دونورك) بیوك صلیب نشانی هدیه ایتمشدی . سرعسکر حسین عونی پاشانی‌ده اونوتمش دکلدی . ایمپراطوریچه‌یی آغرلایوب خدمتنده بولنان میرآلای نجیب ، مظفر و علی رضا بکلرك ، له‌ژیون‌دونورك قوماندور نشاننه قاووشدقلرندن اججلری ایچنه صیغمیوردی . خدیریان کرقور افندی بیله له‌ژیون‌دونوره صاحب اولمشدی . اوژه‌نی حضرتلری شطارتله جیویلدایه‌رق صاغه صوله نشان داغیدییوردی . الك کارلی چیقان کامل بك ایدی . رؤف پاشاده عینی احسانه

نائل اولمشدی آما ، کامل بکه هدیه ایدیلان مجوهرلی آلتون طبقه نك مثلی مننذی یوقدی. ایمپراطوربچه ، والده سلطانله کندیسنه ترجمانلق ایدن مادام مهران دوزیان طوطی یی نصل اهمال ایده بیلیردی ؟ دوزیان خانمك زیاده فائده لرینی کورمشدی . شیرین مادامه ده اطرافی اینجیلرله بزه نمش نخود جسامتنده الماس طاشلی بر یوزوك ویرمشدی . بو یوزوکك ایمپراطوربچه نك پارمغنده کی یوزوکی اولدیغی سویله نیوردی . [*]

عالی پاشانك کیجه کی خصوصی زیارتدن خبری یوقدی . اوژه نی یه عثمانلی ایمپراطورنی حقنده ایضاحات ویریوردی . ایمپراطوربچه یی دوغریجه جاملی کوشکه بیورایدوب آغرلامشلردی. قرینلر خدمتنده قصور ایتمه مك ایچون بربرلری ایله یاریشیورلردی . اوژه نی سلاملق آلاینی چوق مراق ایدییوردی . عبدالعزیزخانك قاشلرینی چاتوب اسب سوار اوله رق کندیش یارینی ایله خلق آراسندن آلقیشلانه رق کچوب کیده جکنی تخیل ایدییوردی . بازولرینك قوتی عالمده بولونمایان خنکار ، کیم بیلیر ، نصل آلایش ایله ، صادق تبعه سنی یوکسکدن سوزه رك جامع شریفه نمازقیلمایه کیده جکدی؟ آز مراق ایدیله جك شیئمی ایدی بو . ایمپراطوربچه ، سلاملقدن صوکره پادشاه جهانه اوچ کوندن بری سویله یوب نیاز ایده مدیکی برمسئله دن ده بحث ایده جکدی: معلومدی یا، اوچنجی ناپولیون (لایخطی) ایدی . بواجلدن استانبولده کی قاتولیك کلیساسنده حضرت عیسانك چارمیخه کریلدیکنی تصویر ایدن پاپانك هدیه سنی ده کوره جکدی : باشقه جه شیلرده واردی . رومادن کوندریلمش مرصع صندوقچه درونده سورپ (کرقور لاساوورچ) ك (ماصونقلرینی) ده [ال قالبلری دیمکدر] زیارت ایدوب یوزینی کوزینی سورمك ایستیوردی . قتولیکلك مسئله لری استانبولده هیجانلی صفحه لر کچیریوردی . ارمنی قاتولیکلر بربرینی قیروب کچیریورلردی لاتینجه قرائت طرفداری (حسنونیان[**] آنا لسانته دوشکون ارمنی قاتولیکلرله چارپیشوب دوریوردی. ایشته ایمپراطوربچه،عبدالعزیزخاندن لاتینجه ابهنه توسط نیازایله یه جکدی. حاضر آیاغی دوشمشکن قتولکلکه فائده سی دوقوناجق برشی یاپمش اوله جقدی. دوسته دوشمانه قارشی فرانسه ایچون پك آز موفقیتمی صاییلیردی بو؟ عالی پاشامذهب اختلافلری ایشلرینه بردرلو یاناشمق ایستر کورونمیوردی. ایمپراطوربچه یی حرمتله سلاملایه رق یان چیزیوردی . اوژه نی نك عبدالعزیز خانه ایسته دیکنی یاپدیره جغنه قناعتی واردی . ذاتاً شونك شوراسنده استانبولده دها قاچ کون قاله جقدی . حضرت مسیح مساعده ایده رسه بازار کونی مراسم مخصوصه ایله قاتوغیقوسخانه ده کی (مریم) کلیساسنه کیده جك ، ایمپراطور ناپولیونك هدیه لرینی تسلیم ایده جکدی . آه ، شو مشکلی ده بر کره دیله دیکی کبی حل ایده بیلیرسه آرتق باشقه ایسته کی قالمامش اوله جقدی . جاندن صمیمیتنی قزاندیغی عبدالعزیز خانی کورمکه موفق اولمشدی . (۱۶۸۷) پارس سیاحتندن بری قاچ دفعه کورمك ایسته دیکی حالده بر درلو نصیب اولمیان اشتیاقی ده

[*] نزدمزده محفوظ خصوصی مضبوطاته عائد نوطلردن

[**] بو حسنونیان بالآخره قاردینال یاپیله رق استانبولدن چکیلمشدر .

بریی بولمشدی . بر ایکی کره عالی پاشایه چیتلاتدیغی حالده ، قوجه صدراعظم ارمنی قنولکاری ایشنه یاناشمق ایسته‌میوردی . ایمپراطوریچه مسئله‌یی دیپلوماتلرله حل ایتمك طرفداری دکلدی آما ، نه اولور نه اولماز ، صدراعظمی‌ده اله آلمق مرامنده ایدی .
جاملی کوشکك منظره‌سی حقیقةً خوشدی . لطیف هوالرده آل یشیل جاملره اوران کونشدن ، کوشکی طاوس رنکی بوریوردی . اوژه‌نی‌نك خصوصی مابینجیسی کامل بك تشریفات ایشلرینه نظارت ایدییوردی . پارس سفیری جمیل پاشا ایله نافعه ناظری قتولیك داود پاشا ایمپراطوریچه‌یه تعظیماته کلمشلردی . صدراعظم عالی پاشانك حالدن خبری اولمدیغندن ، شوکتلو خنکارك حالا حرمسرای همایوندن چیقمادیغنه جانی صیقیلیوردی . ایکیده برده مابینجیلرله ایچری‌یه خبر کوندرییوردی . آلنان جواب ، پادشاه جهانك راحتجه اویقو کسدیرمکلرنده ایدی . فرانسه ایمپراطوریچه‌سی جاملی کوشکدن ساده‌جه سلاملق آلایی سیر ایده‌جکدی . آردندن پادشاهله اوکله یمکی ییه‌رك بکلربکی سراینه چکیله‌جکدی . عالی پاشا مراق ایدییوردی . ایمپراطوریچه‌نك اوچ ندیمه‌سی تعظیمله اوژه‌نی‌نك اطرافنده دونه شیورلردی . نه‌دنسه توالتنه دقتلی کورینیورلردی . اوژه‌نی‌نك آرقه‌سنده موسه‌لك انجه سیاه قدیفه‌دن برروب واردی . البسه‌سی دولغون اندامنه یاپیشه‌رق یر ایدییوردی . یووارلاق کوکسی طاشوب قباران انحنالرله تیتره‌شوب داغالانیوردی . بر آرالق مابینجیلر کله‌رك صدراعظم پاشانك قولاغنه برشیلر فیصلدامشلردی : عالی پاشا یوزینی بوروشدیرمشدی . خفیف قزارمشدی . استانبولك خاص مسافرینه رنك ویرمك ایسته‌میوردی : عبدالعزیز خان اویقودن اویانه‌رق جاملی کوشکه اوغرامادن سلاملق رسمنه کیتمك ایسته‌دیکی اراده‌سنی کوندرمشدی . عبدالعزیز خاندی بو . عقلنه اسه‌نی او یاپماز بوده کیم یاپاجقدی ؟ ایمپراطوریچه صدراعظمك تلاشنه معنا ویرمه‌مشدی . نزاکتله تبسم ایده‌رك صورمشدی :

— صون آلته‌س حشمتلو سلطان حضرتلرندن یکی خبرلرمی آلدیلر ؟

عالی پاشا کوله‌رك :

— مع‌المسار اویله مادام . پادشاهمز افندمز عادات اسلامیه موجبنجه ذات حشمتپناهی ایله مشرف اولامادن جمعه نمازلرینه کیتمك مجبوریتلرینه بیان اعتذار بیورییورلر .
دیدی . عالی پاشا ، خنکارك وضعیتی ایله خصوصیتنی ایمپراطوریچه‌یه آکلاداجق دکلدی . یاپوب یاقیشدیره‌رق برشی اویدوریورمشدی . اوژه‌نی نه بیله‌جکدی ؟ خاصةً آرایه برده دینی معذرت صوقوشدیرمشدی . ایمپراطوریچه ، جاملی کوشکدن جاده‌ده قایناشان یشیل فراجه‌لی بیاض یاشماقلی تورك قادینلرك سیرینه دویامیوردی . اونلرك سیاه و مور فراجه‌لیلری‌ده چوقدی . باشی صارقلی الماناقلی حافظجقلر شوراده بوراده دولاشیورلر ، کوربوز خنکار چاوشلری دال قلنج جاده‌ده آت قوشدیرییورلردی .

عالی پاشا پنجره‌دن دقتله باقان ایمپراطوریچه‌نك صول کریسنده دورییوردی . اوژه‌نی‌نك بر قاچ کونلك مابینجیسی کامل بك‌ده ، پادشاهك خاص مسافرینك یاننه

گلمشدی. یانده‌کی پنجره‌دن باقیشان دلبر فرانسز ندیمه‌لره طاتلی طاتلی ایضاحات ویریبوردی.
جمیل وداود پاشالر سلاملقده بولونمق اوزره مساعده آلوب کیتمشلردی. نره‌ده‌یسه
عبدالعزیز خان باب همایوندن اسب سوار اوله‌رق چیقوب اورته کوی جامع شریفنه
کیده‌جکدی. موزیقه چالمایه باشلامشدی. پادشاهك خاصه عسکرلری قالدیرملرده
قارشولقلی صف باغلایوب حذا آلمایه چالیشیورلردی. بردنبره ایمپراطوریچه‌نك یوره‌کی
اوینامشدی. گنج ضابطلرك سرت قوماندانلری ایشیدیلیوردی:

— خاص دور. سلام دور.

عالی پاشا کوله‌رك دیدی:

— ذات حشمتانه‌لرینه افندمزك باب همایوندن چیقدقلرینی عرض ایتمکلکه مساعده‌لرینی
نیاز ایدرم.

ایمپراطوریچه‌نك بکزی صارارمشدی. او درجه تقدیر ایدوب نمسه‌دیکی تورك
سلطانی سلاملق رسمنده آت اوزرنده کوره‌جکدی. مراقندن چاتلیوردی. دلبر
ندیمه‌لر برینك اوزرینه آبانمشلردی. بر برینك صدف رنکنده طونوق بیاض اکسه‌لرینه
صولویوب ایپك صاچلرینی ایلندیریورلردی. عبدالعزیز خان سلام دوران عسکر
آراسندن بلیرمکه باشلامشدی. باش طوتوب قافا قاصان کنیش کوکسلی بر آت اوزرینه
بینمشدی. قیمتنی بیلوب تقدیر ایدن قادینلرك یورکارینی اویناده‌جق قدر هیبتلی
دوریوردی. آرقاسنده صیرمالی قوللرینی کوکسلری اوزرینه چاپراستلایان اوچ صیره
یاور وندیملری یایا اوله‌رق یوریورلردی. دها آرقه‌دن وکلا کلیوردی. ایشته بحریه
ناظری ایله سرعسکر یان یانه ایلرولیور، جمیل پاشا ایله داوودپاشا کیمسه‌یه سزدیرمه‌دن
دوداقلرینی قمیلدادوب برشیلر کوریشه‌رك جاملی کوشکه دوغری باقشیورلردی. عبدالعزیز
خان وقار وعظمتله آت اوزرینه اوطوراقلانمشدی. باشنی چویروبده برطرفه باقمایه
تنزل ایتمیوردی. ایمپراطوریچه آلتنی ایبدن اییه جاملی کوشك جاملرینه یاپیشدیرمشدی.
پادشاه نکاه ایدرسه کندیسنی طوتامه یارق سلام ویروب آلقیشلایه جقدی. خلق بر آغزدن:

— پادشاهم چوق یاشا ... دییه، حایقیروب باغریشیوردی. خنکار آرتق جاملی
کوشك حذالرینه کلمشدی. باشنی قالدیروبده بر کره جك اولسون یوقاری‌یه باقامشدی.
ایمپراطوریچه سیکیرله‌نمشدی. صول کریسنده دوران عالی پاشایه بر شی صوروب سؤال
ایتمك ایسته‌میوردی. عبدالعزیز خان کوشك اوکندن کچرکن آتنك باشنی ایچه
قاصمشدی. اصطبل عامره‌ده حاضر یبوب تیمار ایدیله‌رك طوفانلاشمش اولان آت،
خنکارك آلتنده صاغه صوله سلام ویروب اویناشمایه باشلامشدی. سلطان عزیز جاملی
کوشکه باقه‌رق ایمپراطوریچه‌یی کورمك ایچون جان آتدیغی حالده، کندینی ضبط ایدیوردی.
آه، قادینلره او رتبه ضعفی اولمدیغی خاص ونازنین مسافرینه آکلاتمق ایستیوردی.
ذاتاً اونك ایچون اویقودن آچیلدیغی کبی قلنجنی قوشانه‌رق سلاملغه چیقمشدی یا!
پادیشاه‌نه قلبی بردرلو راضی اولمیوردی. کیجه بکلر بکی سراینده رؤیالر ایچنده کچیردیکی قیصه جق
ساعتلرك ذوقی بیننی دومانلاندیریوردی. شبهه‌سز ایمپراطوریچه یوقاردن باقیور. عبدالعزیز

خانك یاندن هیبتلی کورونوشنی ایچی کیدوب قلبی صیزلایه‌رقدن سیرایدیبوردی. هله او نازلی ندیمه‌لر ، او عرض نیازله کوموشـدن حرم طاسـلرینی کوپوره‌رك بخار داملایان حمام قبه‌لرینه اوفله‌یوب اوچوران نازنینلر . اونلر ، عظمتلی خنکاری کیم بیلیر نصل رعشه‌لر ایچنده کوزلیورلردی ؟ سلطان عزیز غیری باشقه شی دوشونمیوردی . عقلی فکری جاملی کوشکده ایدی . جمعه نمازندن دوندکدن صوکره ، کوشکه قوشـوب ایمپراطوریچه وندیمه‌لری ایله بر کوزل خلوت اولارق ذوق ایتمه‌یی اوزلیوردی. جاملی کوشك آرتق آرقاده قالمشدی . عبدالعزیز خان خلق وعسکر آراسنده ایلروله‌یه‌رك جامع شریفه دوغری یول آلیوردی . ایمپراطوریچه اوژه‌نی جاملی کوشك پنجره‌لرندن دالغین باقیور ، یانده دوران صدراعظمه کلمه سویله‌مك ایسته‌میوردی. . پادشاه جهان فرانسه ایمپراطوریچه سنه ناز ایدیبوردی ...

— ٦ —

آرتق بو کونله خاص مسافرك استانبولده بر تك کونی قالمش اولیوردی . ایرتسی بش تشرین اول بازار کونی قتولیك (مریم آنا) کلیساسنده‌کی آیین روحانی‌یه اشتراك ایلدکدن صوکرا اوژه‌نی حضرتلری اسـکندریه‌یه متوجهاً درعلیه‌دن آیریله‌جقدی . عبدالعزیز خانك کدری واردی : کچن درت کون یارم ساعتلق اویقو ایچنده کوریلن جنت و حوریلی رؤیالره بکزه‌مشدی .اصل فراق خاص مسافرندن آیرلدقدن صوکره ، باش کوسـتروب جکر کاهنه ایشله‌یه‌رك یوره‌کنی یاقه‌رقدن ده‌له‌جکدی . تشرین اولك دردنجی کونی ایدی . کونلردن جمعه ایرتسی ایدی . سرعسکر حسین عونی پاشا کوزده عسکرلرینی سه‌چه‌رك خنکار اسکله‌سی میدانه طوپلامشدی. عبدالعزیز خان ایمپراطوریچه اوژه‌نی‌یه عسکری بر رسم کچید سیر ایتدیرمك ایسـتیوردی . حاضر صیره‌سی کلمشکن کیجه فوق‌العاده‌دن ، شنلکلر و فنار آلایی یاپدیرلمسنی فرمان بیورمشدی. اولمازسه کیجه‌یی اوراده مسجد یانده‌کی دکرمنجکده کچیرمك ده ایشنه کلیردی . آما ، پادشاه اولانه بو کونا کوچوکلکلره صاواشمق یاراشمزدی . خنکار اسکله‌سی رسم کچیدی دونوشنده ایمپراطوریچه‌یی کندی قایغنه آلارق بکلر بکنه کوتوره‌جکدی .

اوراده کیچ وقتاره قدر قاله‌رق شانلی اوژه‌نی حضرتلریله باش باشه مصاحبت ایده‌جکدی. کیم قاریشه بیلیردی ؟ کیمك حدینه دوشمشدی ؟ عالی‌یی ده وکلایی ده هپسنی ده برر برر دفع ایدر ایدی . صانکه یاپاجقمی ایدی ؟ مهیمدن جاذب برفتان ایچون برصدر اعظمله بش اون وزیر فدا ایتمك ده ایشدنمی صاییلیردی ؟

خنکار اسکله‌سی میدانه ، سرایلیلر بیله دولمشدی. بیاض یاشماقلی ایجه خوطوزلری کنارندن آلتون رنکنده صاچلری لوله‌له‌نوب قیویرجیقلانان نازنین سلطانلر ، حرمسرای همایون لاندولری ایله یول بوینه دیزلمشـلردی . وکلا ، آیریجه ایچریلری اطلس قابلی چارپشلی چادرلره یرله‌شمشلردی . عالی پاشا بکلر بکندن ایمپراطوریچه‌یی آله‌رق پادشاه جهانه مخصوص اوتاغه کتیره‌جکدی . پارس سفیری جمیل پاشا ده برابردی . نافعه

ناظری داود پاشا خزینه امینی شروانی زاده رشدی پاشانك اوژه نی حضرتلری شرفنه تدارك ایده جکی (۳۰۰۰۰) آلتون سکه یه نظارته کیتمشدی . خنکار اوتوز بیك آلتونی ، رسم کچید ختامنده خاص مسافرینك کوزلری اوکنده عساکر شاهانه یه احسان ایله یوب داغتدیرمق ایستیوردی . [*] عبدالعزیزخان ، رکابنده سر عسکر حسین عونی پاشا ایله ضبطیه مشیری حسنی پاشا واردی . خنکار اسکله سنه صباحدن کاوب نظام آلان عسکرك اوکندن کچه رك میدانك اوست باشنه کیتمشلردی . یوز الای تللی بوینوزلی قوچ ، ذبح ایدیلوب فقرای صابرین ایله علمای شاکرینه توزیع قلنه جقدی . عبدالعزیز خانك ایچی ایچلرینه صیغمیوردی : قایری اولغون ایمپراطوریچه خرامان اولوب مرمره افقلرنده سوزوله رك فرنکستانه کیتمك ایچون استانبولده دها ایکی کیجه جك کچیره جکدی . اسکندریه یه اوغرامادن (قبریسه) ده چیقمق ایستدیکنی ، دفعاتله سویله یوب .قاومت ایدیلمز آرزولر کوسترمشدی .

خنکار اسکله سی میداننده اون بش بیکدن آرتق عساکر منصوره واردی . فوج فوج کلوب . اوتاغ همایون اوکندن آلایله کچه رك اوژه نی حضرتلریله پادشاه عالمی سلاملایه جقلردی . عبدالعزیز خان قرمزی آطلس قاپلی سلطنت چادیری ایچنده راحت ایده میوردی . قلبی بورغولوب انکساره اوغرار کبی اولیوردی . ایواه ، ایشته خانه جان قاتان مخمور کونلر کلوب کچیوردی . الله قسمت ایتمشسه صمیمیت کوستروب جاندن کوکل ویردیکی دل آشوب قرالیچه یی کیم بیلیر بر دها نه زمان کورمك نصیب اوله جقدی ؟ دنیاده أولوم واردی . قالم اولیوردی . هپ ایی ایدی آما ، شو آیریلق فرقتی انسانك جکرینه داغ اورماسه یدی . ایشته بوکا ، تحمل کوچ جه اولیوردی .

سلطان عزیز ، سلطنت چادیرنده ، دومانلی کوزلریله میدانی سوزییوردی . صاغ یاننده ایمپراطوریچه ایچون مرصع بر قولتوق حاضرلانمشدی . سفرایی کندی چادیرینه آلمایاجقدی . اونلره آیری بر محل تفریق ایدیلمشدی . خنکار خاص مسافری و آی یوزلی ، چیتر پیتیرطوطی دیللی ندیمه لرله باش باشه قالمق امر ایدینیوردی صدراعظم عالی پاشایی بیله سفرا جانبنه صاووب خلوتندن اوزاقلاشدیره جقدی . حسین عونی پاشا ، عبدالعزیز خانه یارانمق ایستیوردی . قبر برآت اوزرینه بینمشدی . طوزی دومانه قاته رق ، رسم کچید آلایلری ضابطانه سرت امرلر ویرییوردی . ذاتاً ، رسم کچید بر ساعت سوره جکدی . آردندن انواع چشید میوه لرله بزه نمش شاهانه سفره لرده طعام ایدیله جکدی . پهلوانلر کوره شدیریلوب قزیل ایبکلی . سرت مهموزلی خروسلر چارپیشدیریله جقدی . قرینلردن حافظ محمد بکله فخری بکك قیومجی باشی یه ایکی کون اولندن اصمارلایوب حاضرلاتدقلری مرصع عثمانی نشان ذیشانلری ، آلتون یالدیزلی قوطولر ایچنده پادشاهك یانی باشنده دوریوردی . غالب کلن خروسلرك بوینه طاقیلمق اوزره ، برنجی رتبه دن عثمانی نشانلرینی ، عبدالعزیز خان اللریله خاص مسافرینه صوناجق ، اوده کل یاپراغی

[*] نزدمزده کی خصوصی مضبوطاته عائد نوطلردن

طرناقلی صدف پارمقلریله خر وسجقلرك بوینلرینه طاقوب کچیره‌جکدی: آه، بونك ده باشقه‌جه ذوقی واردی. ایمپراطوریچه‌صی طبیعتلی شیدی. بویله تمایشلره بایبلدیغنی آ کلاشیلیوردی. استانبول خلقی، خنکار صوینه‌ه وکیلمشلردی. کیجه‌سی . حقه‌بازلر اویناديلوب موزیقه چالدیریله‌رق اللهك بیلدیزلری ایله برده‌یکی سمایه العاب ناریه‌لر فیشقیردیلوب پوسکوردیله‌جکدی. یاتسودن صوکره‌ده خنکار، هیبتله صالینه‌رق خاص مسافرینی قرمزی سلطنت قایغنده‌کی یشیل پرده‌لی کوشکه چکوب بوشاجق الارینی دیزلری اوزرینه قویارق اوقشایارقدن بکلربکی سراینه کوتوره‌جکدی .

عبدالعزیز خانك جلالاندقجه شیرلر مثالی ایچندن کوروله‌ین کوکسی، نشانلرله دولو ایدی . یاقوت قبضه‌لی مرصع قلنجنی طاقنمشدی . صقاللرینی نه‌دنسه زیاده‌جه قرقدیروب آز رستقله قویولاشدیریله‌رق قرالاشدیرمشدی . الندە دکلدی . ایشته کندینی ضبط ایده‌میوردی . پادشاه بویله‌جه مسافر خاصنه شیرنجه کورونمك ایستیوردی . چادیر دیشنده بش صیره خنکار خدمه‌لری دیزیلمشلردی . لاجورد چوخه البسه‌لرینك یه‌ك آغزی اوزرلری صیرمالر ایچنده‌یدی . قوللرینی کوکسلرینه چاپراستلامشلردی . تعظیم ایده‌رك یرلرنده اکله‌نیورلردی .

ایمپراطوریچه، خنکار اسکله‌سنه چیقارکن قره‌دن دکزدن (یوز) پاره طوپ آتدیریلمق اراده بیوریلمشدی . عبدالعزیز خانك کوکلی، فوق‌العاده‌دن بویله دیله‌مشدی . عالی یکرمی بر پاره سلام طوپی آتیلمایوبده (یوز) پاره انداختنه شاشیروب قاله‌جقدی . وقت کلوب یاقلاشیوردی . خنکار، قیر آتندن اینه‌رك چادیره کیروب یدی یردن تمنا ایده‌ن سرعسکر حسین عونی پاشایه کولومسه‌مشدی :

— آفرین سکا، زیاده غیرتك کوریلور . بحریه مثللو (بریه) ده دخی یوزمزك آقه چیقاجغنی اکلارم . دیدی . حسین عونی پاشا اولجه کوزندن دوشدیکی خنکارك التفاتندن قابنه صیغامیوردی . آیاقده أل پنچه دیوان دوران قرناله غرورله باقیوردی . کوکسنی شیشیریوردی . سلطان عزیز تکرارلامشدی :

— عبدالعزیزخانك سرداری بویله اولمق یاقیشیق آلیر . زیاده‌سیله مکافاتکی کوریرسك . همم وکلایی آل ده اسکله‌یه قوش . نره‌ده‌یسه طوپلر آتیلور .

عبدالعزیز خان عجله ایدییوردی . حقلی ایدی . ایمپراطوریچه ایله معیتی ارکانی صدر اعظم پاشا رفاقتنده بکلربکی سراینده آیریله‌لی اپی زمان اولمشدی . صدراعظمله اوژه‌نی حضرتلری یدی چفته سلطنت قایغنه بینمشلردی . قارشیلرنده اوچ ماه جمالی ملکسیا دام دونور دوریوردی . ایمپراطوریچه‌نك زیاده نشئه‌سی واردی . تازه کل کورن بلبل مثالی شاقیيوب فیقرداشیوردی . یاورلر بش چفته قرلانغچلره یرله‌شمشلردی . تشریفاتجی کامل بك ایمپراطوریچه‌نك بیندیکی سلطنت قایغنی ایکی آرشون کریدن تعقیب ایدییوردی . خنکار اسکله‌سی اوکنه کلمشلردی . جواردن (یوز پاره طوپ) آتیلمایه باشلامشدی عبدالعزیز خان اوتاغ همایون ایچنده دورامیوردی . صبرسزلغندن آیشی

ایمپراطوریچه « اوژه نی » نك استانبولده آلنمش یغلی رسمی
(عثمان فرید بكك قوللكسیونندن)

آراسنه صوقوشدیردیغی قلنجنك زمردلی قبضه‌سنی صیقیشدیرییوردی . ایمپراطوریچه یه اسکله‌یه سکیردن وکلایه التفاتلر ایده‌رك ایلرولیوردی . ایکی صیره عسکر آراسنده روح‌الاهك دلبر والده‌سنك باکر کوزلکیله یالابقلانان مغرور باشنی قالدیرمشدی . ناز ایله یورییوردی . ایلروده مهابتلو خنکارك چادیری کورونیوردی . عبدالعزیز خان خنکار چادیری ایچنده ایدی . مرصع قولتوق اوزرنده‌طورمیوب صاغنه صولنه قلدانه‌رق قرارسزلانیوردی . ایشته نزاهتلو ایمپراطوریچه حضرتلری باغ ارم ایرماقلری مثللو شفافیتله سوزولوب کوزلری قاشدیره‌رقدن کلیوردی . خنکار آرتق دایانامامشدی . بیوك ایپك چادیر اوکنه سه‌ریلن عجم خالیسی اوزرینه قدر چیقمشدی . خلجانندن قلبنك کوکسنه صیغمایه‌رق دورمایوب کومبوردده‌دیکنی دوییوردی . نازان اوژه‌نی ، جنتده تازه خدائی غلمانلرله چفته‌شدیریله‌ن کوموش کرده‌نلی وپالوزه تنلی حوریلره بکزییوردی . نیاز ایدوب عشوه صاچه‌رق صالینیوردی . عبدالعزیز خان :

— الامان . یاندم الله . دیه‌رك یول اوزرینه آتیلوب قیمتلی خالیلر اوستنده دبه‌له‌نمه‌مك ایچون کندینی کوچ ضبط ایتمشدی . صدراعظم ایله وکلا ایمپراطوریچه‌نك صاغ وصول آچیقلرنده‌ایلرولیورلردی . موزیقه فرانسزمارشنی چالیوردی . ایمپراطوریچه‌نك یاوری کولکه کبی پیشنی تعقیب ایدییوردی . پادشاهك مسافرخاصنك ایکی دام‌دونورك نزاکتله طوتدقلری اتکلری آردندن آیریلمیوردی . ایمپراطوریچه سلطان عبدالعزیز خانی کورونجه کل‌دوداقلری شفقده آچیلوب لطافتله انکشاف ایدن طومورجقلره دونمشدی سلطان عزیز کوله‌رك ایلروله‌مشدی . ایمپراطوریچه خنکارك اوکنده تیتره‌یه‌رك اکیلوب باش ودیز قرمشدی . پادشاه‌جهان بو رتبه عشوه‌یه ناصل دایانابیلمیردی ؟ آه ایشته الندن کلدی . هر دم باشقه بر چیچکدن تازه‌جه بال آلمغه چالیشیوردی اما ، کریبانی بر فتانه قاپدیرمشدی . خاص مسافرینه‌قول ویرمشدی . خلق جوشه‌رق خروشانه کلمشدی :

— پادشاهم‌چوق یاشا .. دیه ، باغریشوب حایقیریشیورلردی . خنکار ایله‌اوژه‌نی چادیره کیرمشلردی . وکلا ، دیشارده قالمشدی .. پادشاه اراده ایتمه‌دن حضور همایونه‌چیقمق حدلری دکلدی . ایمپراطوریچه طاتلی تبسمله فرانسزجه مرلدانیوردی . عبدالعزیز خان نه دیدیکنی البت آکلایامزدی . کوزی چادیر دیشنده‌بکله‌یه‌ن صدراعظمه ایلیشمشدی . تشریفاتی کامل بك دها ارقالرده ایدی . سلطان عزیز قارشیسنده ال پنچه دیوان دوران مابینجیلره اراده ایتدی :

— کاملمی‌در اوراده طوران . آنی ایسترم . کلوب محب خاصمزك اراده‌لرینه ترجمان اولسون .

مابینجیلر بردن چادیردن دیشاری سکیرتمشلردی . کامل بکی حضور همایونه دعوت ایدییورلردی . کامل بك یردن تمنالر ایده‌رك حضوره کیرمشدی . ایمپراطوریچه عبدالعزیز خانك صاغنده اوطورییوردی . پادشاه جهان فرمان بیوردی :

— باق خاص مسافرمز بر شیلر سویله‌شور . نه دیمك ایسترلر ؟

کامل بك یدی یردن تمنا ایده‌رك ایمپراطوریچه‌یه عرض ایله‌مشدی :

ـــ افندمز ، ذات حشمتانه‌لرینك ممنون اولوب اولمدقلرینی استفسار بیوریرلر .

اوژه‌نی کوله‌رك تشکر ایدییوردی . قاچ کوندن بری استانبولده کوردیکی التفات ومسافرپرورلکاره جان و کوکلدن منتدارلق عرض ایدییوردی .

شربتجی غلاملری تازه شربتلر صونمشلردی . عبدالعزیز خانله اوژه‌نی شربتلری بربرینك کوزلرینه باقارق اریبه‌رکدن قطره قطره ایچیورلردی .

دیشاریده موزیقه چالیور ، خلق چاغریشیوردی . عبدالعزیز خان خاص مسافریله اونه‌دن بریدن کوروشوب قونوشیوردی . رسم کچید باشلامشدی . قوجه حسین عونی ، عسکرك باشنه کچمشدی . صدر اعظم ، سفرا چادیرلرینی دولاشییوردی . انکلیز سفیری (البوت) یاننده قرار قیلمشدی . ذاتاً (عالی) نك الیوتدن آیرلدیغی کوریلمه‌مشدی . صانکه مبارکله قان قرنداش ایدیلر . ایمپراطوریچه . اوکارندن کچن عسکری تقدیرله آلقیشلایوردی . رسم کچیددن صوکرا ، تکرار صغوجق بهالی شربتلردن صونلمشدی . غیری خنکارك جکرلری قیزمشدی . آقشام یاقلاشییوردی . بره‌دیسه کون باتاجقدی . آه ، چوق کچمه‌دن ده پادشاهله ایمپراطوریچه ، بکار بکی سراینه قاپاناجقلردی . خیالی بیله جهان دکردی . سلطان عزیزك کوزلری برشیجکلر کورمیوردی . ایشته فرقت دملری یتیوردی آیریلق مقدردی . کیم بیلیر برده هانره‌ده کوروشوب سویله‌شه‌رك کولوب قوقلاشمق نصیب اوله‌جقدی ؟ دنیانك أولومنه قالمنه (آمنا وصدقنا) ایدی آما ، الا شو آیریلق اولماسه‌یدی ؟ بوکا جانمی دایانیر کوکلمی قاتلانیردی ؟

ایمپراطوریچه ، صباح ساقز آغاجنده‌کی قتولیك پطریقخانه‌سنه کیده‌جکدی . قتولیکاره مژده‌لرله کیتمك ایستیوردی . شو (حسنونیان) مسئله‌سنك طاتلی طرفندن بیتوب باغلانیویرمه‌سی لازمدی . اوژه‌نی پادشاهك کوزینی خنچرله‌یه‌رك سرای همایونده آلتون قفسلرده اوتوشن قناریه‌لره بکزه‌ین شیرین صداسیله نیاز ایتدی :

ـــ حشمتماب . ارمنی قتولیك تبعه‌لرینه لاتینجه لسانی حقنده مسامحه بیورمقله زوجم حشمتلو فرانسه ایمپراطوری حضرتلری ایله صادق محبه‌لرینی‌منتدار براقش اولورلر .

عبدالعزیز خان کامل بکه باقه‌رق صوردی :

ـــ نه بیوریرلر ؟ حرف قاچیرمایه‌رق ترجمه ایده‌سك . اویله اراده ایده‌رم .

کامل بك تمنالر ایده‌رك عرض ایله‌دی :

ـــ شوکتلو پادشاهمز افندمز حضرتلرندن قتولیك ارمنی قوللرینك لاتینجه دعالری حقنده مساعده نیاز ایلرلر .

ـــ باق سن بر کره ؟ جد امجدمز قسطنطنیه‌یی فتح ایتدیکنده رعایا مذهبنه طوقونمامش . آندن بزه‌نه ؟ دیلرلرسه (قبطیجه) کوروشسونلر . الله الله ، بز نه‌یله‌یه‌لم ؟

کامل بك ، ایمپراطوریچه‌یه مناسب لسانله عرض ایتمشدی . ایمپراطوریچه ، پادشاهدن مخالفت بکلیوردی . عبدالعزیز خان یورکی بایلوب ازیلیر کبی شیرین اوژه‌نی حضرتلرینك

بایغین کوزلرینه باقیوردی . ایمپراطوریچه فرمان همایون ایستیوردی . ایشته عبدالعزیز خاندن فرمان قوپاریرسه ، آرتق فرانسه‌یه تام موفقیتله دونه‌جکدی . سلطان عزیز :

— شیمدی فرمان صیراسیمی؟ بزم کندولرندن نسنه اسیرکه‌دیکمزمی کورولمش؟ اوغورلرینه جان‌فدا . آما ، آنی کیجه بکلربکنده قیروب صارارز . دیدی . ایمپراطوریچه ، سوبخندن نه سویله‌یه‌جکنی بیلمیوردی . کیجه نصل اولسه ، پادشاه دیله‌دیکی کبی فرمان آله‌بیلیردی . ایرتسی ، پازار صباحی قتولیك پطریقخانه‌سنه فرمان همایونله کیده‌جکدی . نه موفقیت ایدی . پادشاهك جانی یاقوب قلبنی غیدقلایه‌رق تبسملر ایدییوردی . عبدالعزیز خان ایمپراطوریچه‌نك بلنه صاریلارق :

— رحم قیل دولتلو سلطانم مروت چاغیدر . دییه حایقیرمامق ایچون دوداقلرینی ایصیرمشدی . غیری دایانامیوردی . ایشته کون‌ده باتیوردی . رسمی کچید بیتمشدی . عسکر چکیله‌جکدی . اورتالق قراریرکن قره‌دن دریادن العاب ناریه‌لر یاقیله‌جقدی . یواش یواش چکیله‌رك بکلربکنه کیدیله‌لی ایدی . هم بوغازدن مهتابی‌ده سیرایده‌رك روحلری وجده کلمش‌اولوردی . وکلا الپنچه‌دیوان‌دورارق صیرالانمشلردی . پادشاه جهان خاص مسافرینی قوانه آلمشدی . آهسته‌بسته اسکله‌یه‌دوغری یوریبورلردی . عبدالعزیز خان یدی چیفته قرمزی سلطنت قایغنه بینرکن ، سرعسکر حسین عونی پاشایه دیدی :

— شروانی زشدی‌نك تازه تدارك ایتدیردیکی اوتوز بیك آلتونی عساکر شاهانه‌مزه داغیت . سن دخی بیك آلتون آل .

حسین‌عونی‌پاشا تمنا ایدوب کری کری چکیلمشدی . صدراعظم عالی پاشا ایله وزرا وسفرااوزرنده قالمشلردی . عبدالعزیز خان ایمپراطوریچه‌یی سلطنت‌قایغنه آلمشدی . کونش تازه غروب ایدییوردی . خنکار وایمپراطوریچه ، یدی چیفته ایله بکلربکی سراینه دوغری سوزولیورلردی .

— صوك —

حاجی بابانك سرکذشتلری

اثرك انکلیزجه متندن نقل ایدیلمشدر

«حاجی بابانك سرکذشتلری» دنیانك اك معروف آثاری میاننده‌در. تورکجه‌دن باشقه هر لسانه ترجمه ایدیلمش و هر لسانده یوز بیکلرجه نسخه طبع اولونمشدر. قسماً استانبولده جریان ایدن بو سرکذشتلرك شمدی‌یه قدر تورکجه‌یه نقل ایدیلمه‌مش اولماسی لسانمز ایچون بویوك بر محرومیت ایدی. «هفته‌لق مجموعه» نشریاته باشلادیغی اولارق بو مهم اثری انتخاب ایتمش و ایلك حمله‌ده (١٧٠٠٠) نسخه صاتیلمشدر. (حاجی بابانك سرکذشتلری) جلدلی اولارق، بوسته اجرتلی بر عددی اولمق اوزره (١٠٠) غروشه صاتیلمقده‌در. المزده یالکز آز نسخه قالمشدر. اثر (٢٨٤) صحیفه‌در. آره‌جه قیافتلرنده بر چوق فائده‌لی و اکلنجه‌لی معلومات واردر.